

א כיצד מטהרין סוטה מ
היום הי' ח' ו' פ' ו'
י' ה' ה' ח' ח' ח' ו'
ל' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
רביעית מים מ' ש' ו' ו'
פס' ו' ש' ו' ו' ו' ו' ו'
מ' ו' ו' ו' ו' ו' ו'

פרק יד א פיירי. פי' הר"ב מורקי כו' מהרגמין כו'.
בומ"ב פ"ב דטוטה כתב שקן נקרא
[כוס] בלשון יוני: חדשה. פי' הר"ב מוקיע כלי למים.
מה מים שלא נעשה בהן מלאכה. דהא מים כתיב. רש"י פ"ב
דטוטה דף ט"ו :

רביעית. פי' הר"ב משום
דכתיב דם הלפור
כו' שדם הלפור ניכר בהן. והקשו
התוס' בפ"ב דטוטה *וכי אין ניכר
ביותר מרביעית [דהא תקן בפ"ו
דמקואות (משנה ה') ג' לוגין מים
שכפל לתוכן קורטוב יין ומראיהן
כמראה יין אלמא דאפי' יין
ניכר בג' לוגין וכו"ס דם דסומק
טפי. ד"ל ניכר דקאמר ממשותו
של דם. ולא בשגיטו מראה
דעלמא. והשתא לא הקשה נמי
הפך ומרם השעיר (ויקרא ט"ו).
הדבר ידוע שדם הפך מרובה על דם
השעיר. אלא מכאן לעולין וכו'. וה"ג
הדבר ידוע שהמים מרובין על הדם
ואפי' הכי כתיב דם. וי"ל כיון דממשותו
ניכר הרי הוא בשני. ע"כ. ובגמרא סוטה
(דף ט"ו) דלפור דרור שיערו. שאין
לך גדולה (במיתה) שמרחה את המים.
*ואין [לך] קטנה שדחים מפני המים
ועיין בסמוך: דרור. פי' הר"ב שדרות
בבית כבשדה. שידוע להשמט בזווית
הבית לכל זד. ולכך נקראת דרור על
שם דירה. שדרה בכ"מ. רש"י ריש פרק
ג' דבילה. וכלומר שאינה מקבלת מרות
כדאיתא התם בגמרא (דף כ"ד). וי"ל שאת"פ
שע"ש כך הוא נקרא לפור דרור. לא מפ"כ
כל לפור שאינו מקבל מרות הוא שיהיה
השם בקטנה בלבד. ובגמרא כך הוא
נראה ממה שאלמו במסכת סוטה (דף
ט"ו) [הא מים שדם לפור ניכר כו']
בפניו. פי' הר"ב לפי שאסורה בהנאה.
כמ"ס הר"ב שיקברנו בפניו. מפני
החשד שלא יתקדשו שיאלכאו: נטל עץ
ארו כו'. פשטא

פרק יד א כיצד מטהרין את
המצורע .
היה מביא פיילי (א) של חרש חדשה.
ונותן לתוכה רביעית מים חיים (ג).
ומביא שתי צפרים דרור (ד). שחט
את אחת מהן (ה) על בלי חרש (ו).
ועל מים חיים. הפך וקוברת
בפניו (ז). נטל עץ ארו (ח) ואזוב (ט)
ושני

הפך ומרם השעיר (ויקרא ט"ו).
הדבר ידוע שדם הפך מרובה על דם
השעיר. אלא מכאן לעולין וכו'. וה"ג
הדבר ידוע שהמים מרובין על הדם
ואפי' הכי כתיב דם. וי"ל כיון דממשותו
ניכר הרי הוא בשני. ע"כ. ובגמרא סוטה
(דף ט"ו) דלפור דרור שיערו. שאין
לך גדולה (במיתה) שמרחה את המים.
*ואין [לך] קטנה שדחים מפני המים
ועיין בסמוך: דרור. פי' הר"ב שדרות
בבית כבשדה. שידוע להשמט בזווית
הבית לכל זד. ולכך נקראת דרור על
שם דירה. שדרה בכ"מ. רש"י ריש פרק
ג' דבילה. וכלומר שאינה מקבלת מרות
כדאיתא התם בגמרא (דף כ"ד). וי"ל שאת"פ
שע"ש כך הוא נקרא לפור דרור. לא מפ"כ
כל לפור שאינו מקבל מרות הוא שיהיה
השם בקטנה בלבד. ובגמרא כך הוא
נראה ממה שאלמו במסכת סוטה (דף
ט"ו) [הא מים שדם לפור ניכר כו']
בפניו. פי' הר"ב לפי שאסורה בהנאה.
כמ"ס הר"ב שיקברנו בפניו. מפני
החשד שלא יתקדשו שיאלכאו: נטל עץ
ארו כו'. פשטא

תוספות חדשים
א במשנה תוי"ט ד"ה
וקוברת כו'. ועיין
בקידושין תרומ"ט פ"ב מ"ט
ד"ה ובלפורי כתיב הילוף
דעות. הנה תוספות
והרמב"ם א"ס זו האסולת
אסורה בהנאה או לא.

משנה אחרונה
פי"ד א כיצד
מטהרין זמן
טהרתו כט"ו באלר
כמ"ס הר"ב רפ"ק
דקליס:
שתי לפנים דרור .
בגמ' דטוטה
שיערו בלפור דרור
שאין לך גדולה וכו'
כמ"ס תוי"ט ומשמע
דמדרבנן הוא דכתי
דרור. אבל גבי בתיס
דרשי בת"כ ושלח את
הלפור חמה אל מחוץ
לעיר על פני השדה
ר"ו הגלילי אומר שתי'
מחוץ לעיר וזו דרור .
ובמאורע נמי את"כ
דלא כתיב מחוץ לעיר
אלא ע"פ השדה מלין
נמי למימר שחיה כשדה:

מטהרין זמן
טהרתו כט"ו באלר
כמ"ס הר"ב רפ"ק
דקליס:
שתי לפנים דרור .
בגמ' דטוטה
שיערו בלפור דרור
שאין לך גדולה וכו'
כמ"ס תוי"ט ומשמע
דמדרבנן הוא דכתי
דרור. אבל גבי בתיס
דרשי בת"כ ושלח את
הלפור חמה אל מחוץ
לעיר על פני השדה
ר"ו הגלילי אומר שתי'
מחוץ לעיר וזו דרור .
ובמאורע נמי את"כ
דלא כתיב מחוץ לעיר
אלא ע"פ השדה מלין
נמי למימר שחיה כשדה:

שלמה
כדאשכחן נמי פלוגתא גבי סוטה בפ' הי' מביא דת"ק דר' יהודה
קאמר חיי לוג ור' יהודה אמר רביעית וכו' ודחו שם דברי רבנו יוס
טוב בר יצחק והובאו דבריהם בהגהה בפ' הר"ס ז"ל: וחפר וקברה
בפניו. כך הגי' הר' יהוסף ז"ל: נטל עץ ארו . ולא שהביאם עתה
דהא

פי"ד א כיצד מטהרין וכו'. תוס' למנחות פ' שתי מדות דף פ"ח
כתבו דרבינו יהודה בן רבנו יע' הגי' במתני' רביעית מים
דחתן התם נמי רביעית מים למאורע ול"ג ונותן לתוכה חתי לוג מים
ורבינו יוס טוב בן רבנו יצחק מפ' דתנאי היא וגרסינן הכא חתי לוג

פי"ד א כיצד מטהרין וכו'. תוס' למנחות פ' שתי מדות דף פ"ח
כתבו דרבינו יהודה בן רבנו יע' הגי' במתני' רביעית מים
דחתן התם נמי רביעית מים למאורע ול"ג ונותן לתוכה חתי לוג מים
ורבינו יוס טוב בן רבנו יצחק מפ' דתנאי היא וגרסינן הכא חתי לוג

תפארת יבין

פי"ד א (א) הוא מורק בלשון ארמי. אבל נראה טפי שהוא
לשון יוני או רומי שנקרא כך גביע קעלך בל"א שהוא
כוס ארוך ועמוק טפי ממורק. כדי לטבול בו האגודות והשוק.
אולם גם בארמי מנינו שמשמעות פיילא יהי' כוס וכדמתרגמינן
[יש"י י"א פ"ג] כוס התעלה פיילא דלוטא: (ב) הכי ילפינן
מדוקא כלי חרש למים חיים. ולריך שיהיו חדשים. דהיינו
שלא נעשה בהן מלאכה [כסוטה דט"ו ב]: (ג) ר"ל ממעין שאינו
פוסק (א): (ד) דרור לשון חפשיה הוא. והוא מין לפור כשר .
שהוא בטבעו פרה ואינו מקבל מרות. כמ"ס כדרור לעוף [משלי
כ"ז]. וי"ל שהוא שפעולינג בל"א. וכן תרגמו יעזעיווס.
וערמל"מ רפ"א מעו"ל [ושעה המתרגם משניות בלי"א שפירס היוזאגגל.
ולא ידעתי מאיזה בית לקח דבור זה . אולי תבאון לתרגול ולאוון שכן פשוט
בימות ואולי לשון חז"ל הטעמו שאמרו [בג"ס כ"ד א'] שנקראת דבור שדרה
בבית כבשדה . ואיזה סכר דהיינו שהוא עוף בן תרבות ומתגדל בבית . ולא היא .
דלוי גופ' ה' כעטף ש"ל ראה אור . דהרי במקומו הוא מוכרס . דגם חמיינ
שאינה מקבלת מרות . וכן פירש"ה התם שדרה בבית כבשדה. ר"ל גגם בבית וידעת
להשמט כעוטפה לשום זוית אילך ואילך: (ה) היינו הבריאה והיותר חזקה
שבשניהן [ת"כ]. אבל מלוחן שיהיו שניהן שוין במראה . ובקוניה .
ובדמים ולקוחותן כחחד [לקוחו מ"ה]: (ו) ר"ל צבעת שחיתה
עלמה שחמו ממעל להכלי חרש ה"ל שבו המים חיים . וממנה
דמה היטב לתוך המים [כמ"ס רפ"א מעו"ל]: (ז) לריכה קבורה .
מדגם עפרה משתקצפה אכור בהנאה [בתמורה לז"ב]. ויקברה
מיד לפניו במקום ששחפה שלא יתחדשו ששחפה לאכילה (ב):
[מקטן פ"ו]: (ט) והגבעול לא יהי' פחות מעטפה (גם כ"ז א):

בועז
פי"ד א (א) ול"ס הי' ג"ל דלריך רביעית מהל"ם . ככל השיעורין
[שירובין ד"ד א']. ורק מה שמוהרר שלא יקח יותר
הוא מד"ס דגורו כך . דכשירבה במים . לפעמים לא יהי' ממשותו הדם
ניכר בהמים [כסוטה דט"ו ב'] והרי כתיב וטבל אותם דם . וא"ת
ב"ל"ז אכור להסוף. דאף לבתר מה דקוי"ל [כתובות דל"ט א'] דכאל'ל
לשלוחו זבין לי ליתכא וזבין לי כורא . קנה עכ"פ ליתכא . ולא מיקרי
מעביר על דבריו . וא"כ שפיר אצטרכו חכמים לגזור שלא יעול יותר
מרבועיה . דאי משום הלמ"ס . הי' רשאי להסוף . ליתא . דסוגיא
דכתובות הג"ל ע"כ היינו רק ציווי אדם אבל ציוויו של הקב"ה כל
המוסרף על דבריו ית' הו"ל כמעביר על דבריו . תדע דוכי העושה הי'
לצינות בבגדו וה' פרוטות בתפילין יא' יד"ה והכתוב לווח לא תוסרף
עליו . וכ"כ אמרו [מנחות פ"א ת"ב] הקומן היתר והחסר פסול [ולא
דמי כלל לנדור קטן והביאו גדולי יא'. [מנחות ק"ו א']: וא"כ אי הלמ"ס
שהיו המים רביעית . אש יקח טפי לא קיים האמנה כלל . ול"ל מזה
דרבנן שלא יוסיף על רביעית: י"ל דהלמ"ס הוא שלא יהי' פחות
מרבועיה . כמו שאר השיעורי' שנזכרים שם . עגס כשעורה ממת . ורביעית
יין לגזר . וגרונת להולאת שבת ואיך דתני התם . דכולם היינו רק
שלא יהי' פחות . כמו כן ה"ג בהרביעית מים של מאורע : אמנם הרמב"ם
[פ"א מעו"ל] בפירוש כתב שכל השיעור הוא מד"ס הוא [ועי' לעיל פ"א א']
מש"ס כס"ד בבועז פי' יא':

(ב) מיהו במשולחת יש פלוגתא. לדתוס' [קידושין ל"ו א'] גם היא אסורה
בהנאה. ולרמב"ם [פ"א מעו"ל] משולחת מותרת: ואין לקדק
להרמב"ם
(ג) היינו מקל מעץ ארו ארבע אמה . ועצי כרביע מכרע עטה
הא
(ד) היינו מקל מעץ ארו ארבע אמה . ועצי כרביע מכרע עטה
הא

ר' עובדיה מברטנורה נגעים כיצד מטהרין פרק יד תוספות יום טוב פ ציונים

ראשי אנשים ק"ל פ"א
דמורה . לאחר ידו מ"י
ספ"ג ספ"ג ספ"ג
סוף פ"א סוף פ"א

לפי שאסורה בהאזה: ושני תולעת. לשון למר לבצע שני. כרמזי' בלע"ז: וברכן בשירי לשון. עץ ארז ואזוב ושני הולעת היה מניחן יחד והלשון יולא ועודף על עץ ארז ואזוב. והיה טורכן בו דהו שלשמן באגודה אחת: והקיף. ל' סמיכה והקרבה. כמו [בינה דף ל"ב] מקיפים שתי חציות. לתרום שלא מן המוקף. כלומר היה סומך להן ראשי האפים וראש הזנב של האפור החיה. ועובל כולן ביחד בדם ובמים שכלי מרם: לאהר ידו. ע"ג ידו של מורע: ויש אומרים על מצחו. ואין הלכה כיש אומרים: על השקוף. של בית שהוא מנוגע: לא

הרמז"ס בפירושו. ובחבורו פ"ג מה' פרה כתב לבצוע ארום יש שזובעים אותו בפואה. ויש שזובעים אותו בלבלא. ויש שזובעים אותו בחולעת. והתולעת. היא הגרורים האדומים ביותר. הדומין לגרעיני התרופים. והן כמו האוזן ותולעת כמו יתום יש בכל גרגיר מהן. עכ"ל. ומלחתי בפירוש הר"ם במשנה ג' פכ"ז דכלים ארוג הוא פרי ארום. כדעתן בפ"ק דמעשרות (משנה ב') האוזן והחוטאים משיאדימו. חילין העולה מאיליו ביער הוא. ופריו דומה לשני תולעת. והוא כמין זרע קנבוס. עכ"ל: והקיפה להם ראשי האפיים וכו'. דיקח אותה כתיב. מלמד שהוא מפרישה לעצמה. ויכל הואיל ולא היחה עממה בכלל אגודה לא תהא בכלל טבילה. ת"ל וטבל אותה ואת האפור החיה וגו'. החזיר את האפור לכלל טבילה. ת"כ: לאהר ידו של מורע. וי"א על מלחו. דייקי מלת על. שהיה די שיאמר ואת האפור והוא במטהר ואמר על. שיורה על עליונות לזה אמר שהוא בגב היד שהוא על הכף. וי"א על מלחו. דעל משמע היוצר עליון שבגופו. כיון דמשמע עליון והוא בלי הכטרפות. א"כ הוא היוצר עליון והוא מלחו. ק"א: וכך היה מזה על השקוף שבבית מבחוץ. דכיון דכתיב והוא על

משנה אחרונה

וברכן בשירי הלשון. בפ"ג דפרה מ"א כתב הר"ב כורכן שיהא להם כגודל ויפלו לתוך הפרסה ולא תקלטו השלשנות את הלשון ע"כ. ויאלו לא שיך עפע זה ומג"ל דכפי כריכה ואי מדכתיב קיחה אחת לשלשן משמע דהיינו שיהו באגודה אחת וכ"ל מפ"י רש"י בהומס. הא גבי פרה נמי כתיב קיחה אחת לשלשן. ואפשר משום דהכא הקפיד על הקיחה להאפור טעונה קיחה לבדה משמע עפי למעכת ודוק. ושוב מלחתי דפלונתא דתנאי הוא בפ' טרף בקלפי דף מ"א למה כורכן כדי שיהו כולן באגודה אחת דכרי ר' ר' אלעזר בר"ש אומר כדי שלא תקלטו השלשנות את הלשון ע"כ. וא"כ כהן העפע כדי שיהו באגודה אח' כריבו וכן בפרה. ומ"ש שם כדי שלא תקלטו כו' לרווחא דמילתא כ"כ. ושם במס' פרה כ' הר"ב אס לא כרכן כשר ונראה דה"ה הכא וכו' ספי"א דפרה: מבל והיה שבע פעמים הכא לא תני על כל הזאה טבילה כדתנן לקמן מ"י ובפ"ג דפרה מ"ט. דהתם מקראי דרשינן לה כמ"ס הר"ב שם. ובלא"ה אפשר דדוקא בהזאות דהתם שם

הרמז"ס בפירושו. ובחבורו פ"ג מה' פרה כתב לבצוע ארום יש שזובעים אותו בפואה. ויש שזובעים אותו בלבלא. ויש שזובעים אותו בחולעת. והתולעת. היא הגרורים האדומים ביותר. הדומין לגרעיני התרופים. והן כמו האוזן ותולעת כמו יתום יש בכל גרגיר מהן. עכ"ל. ומלחתי בפירוש הר"ם במשנה ג' פכ"ז דכלים ארוג הוא פרי ארום. כדעתן בפ"ק דמעשרות (משנה ב') האוזן והחוטאים משיאדימו. חילין העולה מאיליו ביער הוא. ופריו דומה לשני תולעת. והוא כמין זרע קנבוס. עכ"ל: והקיפה להם ראשי האפיים וכו'. דיקח אותה כתיב. מלמד שהוא מפרישה לעצמה. ויכל הואיל ולא היחה עממה בכלל אגודה לא תהא בכלל טבילה. ת"ל וטבל אותה ואת האפור החיה וגו'. החזיר את האפור לכלל טבילה. ת"כ: לאהר ידו של מורע. וי"א על מלחו. דייקי מלת על. שהיה די שיאמר ואת האפור והוא במטהר ואמר על. שיורה על עליונות לזה אמר שהוא בגב היד שהוא על הכף. וי"א על מלחו. דעל משמע היוצר עליון שבגופו. כיון דמשמע עליון והוא בלי הכטרפות. א"כ הוא היוצר עליון והוא מלחו. ק"א: וכך היה מזה על השקוף שבבית מבחוץ. דכיון דכתיב והוא על

מלאכת שלמה

מאס דהניח בת"כ את האפור החיה יקח אותה מלמד שהוא מפרישה לעצמה. הר"ם והרא"ש ז"ל: ויש אומרים. הוא ר' נתן: שבבית. ג"א של בית: בא

תפארת ישראל בועז יבין

להרמז"ס מדנקס התם בקידושין ליפורי מורע לשון רבים וכקו' תוס' דיש ל' צפרים דעלמא קט: מיהו גם לתוס'. רק קודם ששלה אסורה בהאזה. אבל אחר ששלה הותרה. וכדקאמר התם כמ"ס. לא אמרה תורה שלא לתקלה. ומסמיך לה נמי אקרא דכתיב כל אפור שהוא תחכלו לרבות משולחת: ואפשר דגם הרמז"ס ס"ל כן. דרק אחר ששלה מותרת. ודלא כנראה לכאורה מרתוי"ט [בקדושין ס"ב מ"ט] דס"ל דליגי בהא: (ג) ואינו דוקא ביני תולעת הידועים. רק כמ"ס הרמז"ס [פ"ג מה' פרה ה"ב] דיש שזובעין לבט זה בפואה. ויש בלבלא. ויש בחולעת והתולעת הן נרגרי' אדומים. ויש בכל גרגר כמו יתום ולהכי נקרא תולעת עכ"ל: ואולם מדכתב הרמז"ס שהן גרורים. וגם שאר לשון רבינו שם. משמע שאין כוונתו על קארמעזין שלנו. שהן באמת ביני תולעת ורק פשוט לפע"ד מדהותרה הרצוע' לזבוע בכל מין שיראה וכמ"ס הרמז"ס א"כ גם שלנו כשר: (ד) אולם רתוי"ט ראה לדייק ממלת טעל שיהיו כולם מוכנים לפניו מקודם: ובמחבר"ר הא צורכא. דמלבד דמלת טעל משמע

היינו על ממש [כסוד ד' ז' ושינוי מנחות ס"ב א' וזו"ק]. רק דת"ק ס"ל דמדאפשר שמנציה ידו ממעל לראשו. להכי רק אמורי פס ידו הוא עליונו של מורע עופי. וי"א ס"ל דעל המתטהר היינו עליונו של עיקר בנין הגוף דהיינו ממעל למלחו משמע: (י) דכשמתטהר בית מטעג נמי עושה כלעיל. אבל ההזאות יהו' על ג' חוץ של הנושקוף. דהיינו ג"כ עליונו של בית. במקום שגראה לכל. משא"כ על הגג שם אינה נכרת ההזאה [ומה"ס נמי ג"ל דבהזאת אדם מנוגע ליבא למ"ד שיהי על הקודק. רק בעליונו של אדם מקום שההזאה ניכרת. דמא מקום היותר ניכר הוא כמ"ס [יחזקאל ט' והחיות חיו על מנחות האשמים]. וכל העושים הללו שבמשתנתו. בין בטרת לפני ה' פסלי שירים שחלצבע והכא דהזאות הם על המורע לא איכפת לן. ומיהו במס' יומא גבי הזאות הפנימיות לא תני התם נמי על כל הזאה טבילה אע"ג דסמיך נמי בקרא התם שבע לאצבע כמ"ס הרב לקמן מ"י. אבל רמז"ס בה"ל עבודת יוה"כ כתב שם על כל הזאה טבילה והכי איתא בגמ' פ' דם חטאת ד' ג"ג גבי פר העלם דבר ופר כהן משיח ומסתברא דה"ה בשל יוה"כ. אבל בחטאות החיצונות שכתב ג"כ הרמז"ס בפ"ח מה"ל מעה"ק על כל הזאה טבילה והכי איתא בתפרס מהיבא ליקף לה והמפרשים כתבו דמפנימיות ילפינן והוא דוק. ויותר נראה דמפרה ילפינן להו דחיצונה היא וחטאת קרייה רחמנא. ומיהו לפי מה שפ"י רש"י בהומס פרשת בא גבי פסח מנרים על כל הזאה טבילה. ודריש לה מקרא. מהתם משמע דאין לחלק כלל ובכל הזאות הדין כן וה"ה להני דמורע: והוה לאחר ידו. מ"ס בקרבן אהרן מדכתיב על משמע עליונית. אין נראה דבטמא מת נמי כתיב והיה הטורע על המא. וכן גבי עולה כתיב וזרקו על המזבח ואינו בעליונו אלא לנעם גמוט הסקרא. וי"ל דהכא דומיא דמתן תנך ובהטות דלקמן שנתן צידו ובראשו. וה"נ נתן על ידו אלא דהתם כתיב ונתן שמלמס ליתנו על מקום

באטות

ב בא לו סוטה ט מ"י
טט מ"ה ס"ה

חלופי גרסאות

ב בא לנלה דר"י ומכ"כ
בא לו לנלה

אליהו רבה

ב העביר תער על כל
בשרו. לאו דוקא כל
כשרו אלא מקום כנוס
שער ונראה. אבל לא
בית הסתרים. אלא חיידי
דעיר אט מגלח אלא שער
ראשו קתי. הכא כמאורע
כל כשרו.

משנה אחרונה

בהונות והכא והוא
כתיב דמשמע זריקה
מרחוק וא"ל לנמס
בזריקה על תנוך
ובהונות ממש ומיהו
כסמך להם סני.
ב אל מחוץ לעיר
ע"פ השדה. ז"ט
דהאי קרא בבתים
כתיב ובמאורע לא
כתיב אל מחוץ לעיר
רק ע"פ השדה ואמאי
מייתי קרא בבתים.
והי' נראה דמקרא
דמאורע כתיב ע"פ
השדה לבד לא שמעינן
דאינו משלח מחוץ
לעיר דאפ"ר אס ית
שדה בעיר מותר
לשלח לעיר. וכ"מ
משון הר"ב דאינו
הופך פניו לעיר
מדכתיב אל מחוץ
לעיר נפקא ולהכי
מייתי קרא בבתים
ומשמע ל"י דה"ה
למאורע דהא איתקבו
ההדרי כדלגילי פ"ג
מ"ח. אלא דכנ"מ פ'
האי מקדש ד' י"ז
מייתי ברייתא דת"כ
שדה שאינו הופך פניו
לעיר. ומשמע דמשדה
גרידא נפקא אבל
רס"י שם נסיב לה
נמי התם מדכתיב אל
מחוץ לעיר ומיהו התם
הוצרך לזה דלריש התם

על הבית. גמעינן דמחוז הוא שיהי ולא בתוך הבית.
וילפינן ממאורע שיהי ג"כ בעלוותה של הבית * [ובכאן אין
לומר אלא השקוף. שאין עוד עליוט אחר כי הדלת מאורק
לבית ואינו הבית עצמו. לשנאמר שירצה באחורי הדלת למ"ד
במאורע לאחר ידו. כנ"ל]:

ב שנאמר ושלח את האפור
החיה אל מחוץ
לעיר אל פני השדה. ל' הר"ב
מכאן שאינו הופך פניו לעיר. ולי'
הר"ש אל מחוץ לעיר. מהכא
נפקא לן דאין הופך פניו לעיר:
העביר תער על כל כשרו.
כתב הר"ב לאו דוקא
וכו' לאפוקי שער בית הסתרים.
דאמר קרא כו' מה הפרט מפורש
מקום כנוס שער ונראה. בצרייתא בפ"ב דסוטה דף
ט"ז ופירש"י כנוס שער. שיהא שם קבוצ שער הרבה.
למעוטי וזוועוטי וסוקיו שאינו מכוס. נראה למעוטי
בית השחי. ובגמ' מאי רבי רבי שער הרגלים. כלומר
דאורו מקום. מאי מיעט. מיעט דבית השחי ודכולי גופיה.
גופיה וכבר הקשיתי לשאלו בכך לעיל בפ"ב משנה ד' [ר"ה כך הוא]. ועוד קשה לי בכאן דמשכתי נפשיה דהר"ב אמתני'
לפרש דכל כשרו לאו דוקא למה ליה. דהא בגמרא דהתם אמרינן דדוקא היא. אלא דאפליגו אמוראי א"ד דאש"ג דכלל
ופרט וכלל לא ריבזה הכל הלכה היא ועוקרת דרשה דכלל ופרט וכלל. וא"ל דמתני' ר"ע היא דדריש לכל התורה כולה ברבוי
ומיעוט

ב בא לו י"ה לשלח את הצפור
החיה. אינו הופך פניו לא לים י"ה
ולא לעיר כ' ולא למדבר כ"א שנאמר
(ויקרא י"ד) ושלח את הצפור החיה
אל מחוץ לעיר אל פני השדה כ"ב
בא כ"ב לגלח את המצורע. העביר
תער על כל בשרו י"ו ובבם בגדיו כ"ה

תלוטו. למדוה בגזירה שזה מתגלחת שניה. שמגלח
* שניה לאחר שספר ז' ימים. דנאמר בימי תלוטו וגלח
את כל שערו וכו'. ונאמר בימי ספרו יגלח את כל שערו
(* כד"י ליתא חיבת שניה
ומעשה ה"ל להר"ב לפרש לאפוקי שער בית הסתרים ודכולי
גופיה וכבר הקשיתי לשאלו בכך לעיל בפ"ב משנה ד' [ר"ה כך הוא]. ועוד קשה לי בכאן דמשכתי נפשיה דהר"ב אמתני'
לפרש דכל כשרו לאו דוקא למה ליה. דהא בגמרא דהתם אמרינן דדוקא היא. אלא דאפליגו אמוראי א"ד דאש"ג דכלל
ופרט וכלל לא ריבזה הכל הלכה היא ועוקרת דרשה דכלל ופרט וכלל. וא"ל דמתני' ר"ע היא דדריש לכל התורה כולה ברבוי
ומיעוט

מלאכת שלמה

ומקו לה רב אשי דמתני' ר' עקיב' דדריש ברבוי ומעוטי דתניא והיה
ביום השביעי יגלח את כל שערו ריבזה את ראשו ואת זקנו ואת גבות
עיניו מיעט ואת כל שערו יגלח חור וריבזה ריבזה ומיעט וריבזה מאי
ריבזה ריבזה שער דכולי' גופא ומאי מיעט מיעט שער שבתוך החוטם
ופי'

ב בא לו לגלח את המצורע. בפ' שני דסוטה דף ט"ו גרסינן והלכה
למשה מסמי עוקבת את המקרא ור"ד לגלח אפילו תגלחת שני'
כל גופו עד שיהא חלק כדלעת דתנן בא לו להקיף את המצורע מעביר
תער על כל כשרו וכו' ביום השביעי מגלח תגלחת שני' כתגלחת ראשונה

תפארת ישראל יבין

חכם או בית לר"ך שיעשה ע"י כהן [מ"ב]: י"ח הכהן. ומדאי'
שחיות האפור מחוץ לעיר במקום ישיבת המנוגע. והרי שלוחת
האפור לר"ך שחיה מתוך העיר. ולפיכך הי' לר"ך הכהן לבנות
לתוך העיר כדי לשלח האפור. להכי שייך לשון בא לו. וכ"כ
לקצן לאחר שלח האפור. כשירצה לגלח אה"כ המצורע. הי'
ר"ל שהלך לו ממקום שהוא שם למקום אחר: י"ט) אס הים
תוך העיר אבל מיד אכל השער. דהיינו סמוך למקום המצורע שהוא
א"ע לר"ך העיר: כ"א) אס מדבר סמוך לעיר: כ"ב) דהכחן נכנס
חוץ לעיר מקום שדות. ומשלח משם את האפור לחוץ לחומה [כפ"ס קידושין ל"ו כ"ג].
החיה אל מחוץ לעיר אל פני השדה. ושדה היינו מקום הראוי
ויאל מחוץ לעיר למקום המצורע שיעמוד מחוץ לעיר: כ"ד) כל שער שבגוף. אפילו של בית השחי ושל בית הערוב
[ובאשה מכסה מה שא"ל לראות כמגלה. ועיין לעיל פ"ג סימן מ"ח]. וכ"ט
משום ציה"ס"ת. דהרי גם ציה"ס"ת מגלח. אלא מדאיתו בכל אדם.
חלקה: כ"ה) ל"ל דגם המנוגע בעצמו ראוי לטבול. דאש"ג דכשיתחנן בשעת טבילה. יטמאין במגעו. עכ"פ הרי טבילה זו
לא

מחשע עפי שא"ל לייך ולבקש אחריו. אלא נוטל מה שמזון לפניו כמו
נעל דם הפר והגיה דם השעיר [ויאמא פ"ה מ"ד] והרי התם שיהיה הם
מוכנים לפניו גם בל"ו מוכח ממשנתנו גופא דבמוכנים לפניו מיירי.
דמלל

אל עומד בתוך העיר ויורקה לחוץ משמע דעומד בחוץ לא מהני והיינו מדכתיב אל מחוץ משמע דהוא מכפנים. אבל במתני' ללא חתי לר"ך שיעמוד בתוך העיר ה"ל
לאחיו קרא דמאורע גופי' דכתיב ע"פ השדה. וז"ל כדפי' דלמי לאשמועינן דאפילו יש שדה בתוך העיר קמ"ל דאינו משלחה שם אלא מחוץ לעיר ולהכי מייתי קרא
דמחוץ לעיר אש"ג דכתיב גבי בתים וכלפי'. מיהו יש לדקדק דלפ"ו למה לי למכתב גבי בתים אל מחוץ וכתיב ע"פ השדה לחוץ ואי אחי למעוטי שלא ישלחנה
לשדה שבתוך העיר גבי בתים לא נשכחת לה כלל דננטי בתים אינם אלא בארץ ישראל וקמ"ל דאין עובין מרגש שדה אפילו מחוץ לעיר כ"ש בתוך העיר כדתנן שפ"ק
ערבין. וי"ל דמחוץ לעיר דבתים אינן עריין שריין שיעמוד בתוך העיר וישלחנה לחוץ. ומינה ילפי' למאורע שאפילו יש שדה בתוך העיר כגון בח"ל דערת מאורע נוהג גם
בח"ל כמ"ש הר"ם במתני' דלעיל לא ישלחה שם וכדפי' לעיל וזיחא השתא דגבי אבנים המנוגעות דכתיב נמי והשליכו אחרון אל מחוץ לעיר לא אשכחן דדרשי התם
שליך שיעמוד בתוך העיר. אלא דגבי בתים דכתיב ע"פ השדה למה לי' למכתב מחוץ לעיר דשדה אינה בתוך העיר וע"כ מייחורא דרשינן שריין שיעמוד בתוך
העיר. אבל גבי אבנים לאו יחורא הוא: בא לגלח. והכין הוא המגלח כדאיתא בת"כ וכ"כ הרמב"ם פ"א מהט"ו: העביר תער על כל כשרו ובבם בגדיו וטבול. ז"ט
שניה הפדר שכחוב בתורה דכתיב וכבס את בגדיו וגלח ורחץ והתגלחת אחר הכיבוס. ומתני' קתי תגלחת קודם לכבוס ובאמת בכל העבילות שבתורה סמיך הכיבוס
לטבילה דבכל דוכחא כתיב וכבס ורחץ וכתן הססיק בתגלחת בין שניהם. ולא עוד אלא דבמאורע עצמו בתגלחת שני' נמי סמיך הכיבוס לעבילה והתגלחת קודם.
ובתגלחת ראשונה שניה הסדר. ויותר קשה דעיקר כבוס בגדים דהכא למה הוצרך דבשלמא בכל הטמאים בכל המצורע עצמו בתגלחת שני' נמי סמיך הכיבוס והתגלחת קודם.
טהורין. אבל זה שאחר הטבילה עדיין מטמא בגדים ולא טהר אלא מביאה וממשכב כדקתי למה מטביל בגדיו אס לובשן חור ומעמאן ואס אינו לובשן למה
מטביל. ונ"ל שיהו ששינו בת"כ וכבס המטהר את בגדיו א"ר שמעון ואה בא זה ללמדנו אס ללמד שמטמא בגדים במגע ק"ו הוא מימי ספירו שאינו מטמא בביתא
מגמת

אל עומד בתוך העיר ויורקה לחוץ משמע דעומד בחוץ לא מהני והיינו מדכתיב אל מחוץ משמע דהוא מכפנים. אבל במתני' ללא חתי לר"ך שיעמוד בתוך העיר ה"ל
לאחיו קרא דמאורע גופי' דכתיב ע"פ השדה. וז"ל כדפי' דלמי לאשמועינן דאפילו יש שדה בתוך העיר קמ"ל דאינו משלחה שם אלא מחוץ לעיר ולהכי מייתי קרא
דמחוץ לעיר אש"ג דכתיב גבי בתים וכלפי'. מיהו יש לדקדק דלפ"ו למה לי למכתב גבי בתים אל מחוץ וכתיב ע"פ השדה לחוץ ואי אחי למעוטי שלא ישלחנה
לשדה שבתוך העיר גבי בתים לא נשכחת לה כלל דננטי בתים אינם אלא בארץ ישראל וקמ"ל דאין עובין מרגש שדה אפילו מחוץ לעיר כ"ש בתוך העיר כדתנן שפ"ק
ערבין. וי"ל דמחוץ לעיר דבתים אינן עריין שריין שיעמוד בתוך העיר וישלחנה לחוץ. ומינה ילפי' למאורע שאפילו יש שדה בתוך העיר כגון בח"ל דערת מאורע נוהג גם
בח"ל כמ"ש הר"ם במתני' דלעיל לא ישלחה שם וכדפי' לעיל וזיחא השתא דגבי אבנים המנוגעות דכתיב נמי והשליכו אחרון אל מחוץ לעיר לא אשכחן דדרשי התם
שליך שיעמוד בתוך העיר. אלא דגבי בתים דכתיב ע"פ השדה למה לי' למכתב מחוץ לעיר דשדה אינה בתוך העיר וע"כ מייחורא דרשינן שריין שיעמוד בתוך
העיר. אבל גבי אבנים לאו יחורא הוא: בא לגלח. והכין הוא המגלח כדאיתא בת"כ וכ"כ הרמב"ם פ"א מהט"ו: העביר תער על כל כשרו ובבם בגדיו וטבול. ז"ט
שניה הפדר שכחוב בתורה דכתיב וכבס את בגדיו וגלח ורחץ והתגלחת אחר הכיבוס. ומתני' קתי תגלחת קודם לכבוס ובאמת בכל העבילות שבתורה סמיך הכיבוס
לטבילה דבכל דוכחא כתיב וכבס ורחץ וכתן הססיק בתגלחת בין שניהם. ולא עוד אלא דבמאורע עצמו בתגלחת שני' נמי סמיך הכיבוס לעבילה והתגלחת קודם.
ובתגלחת ראשונה שניה הסדר. ויותר קשה דעיקר כבוס בגדים דהכא למה הוצרך דבשלמא בכל הטמאים בכל המצורע עצמו בתגלחת שני' נמי סמיך הכיבוס והתגלחת קודם.
טהורין. אבל זה שאחר הטבילה עדיין מטמא בגדים ולא טהר אלא מביאה וממשכב כדקתי למה מטביל בגדיו אס לובשן חור ומעמאן ואס אינו לובשן למה
מטביל. ונ"ל שיהו ששינו בת"כ וכבס המטהר את בגדיו א"ר שמעון ואה בא זה ללמדנו אס ללמד שמטמא בגדים במגע ק"ו הוא מימי ספירו שאינו מטמא בביתא
מגמת

עובדיה מברמנורה נגעים כיצד מטהרין פרק יד תוספות יום טוב פא

ציונים

ביום השביעי י"א

חילופי גרסאות

מנורה מכיתו נ"ג מכיתו

תוספות הדרשים

ב במשנה ואסור ק"י וכו' תלוש חילופי תנאי כת"ב (ה"ל): ב בתו"ש ד"ה העביר כו' שבתוך החוטם. לפי שנתן החוטם איש נראה כלל. משא"כ בבית השחי דבריהם כשנמניה חוטמו. (כ"ט פרק י"א מה"ש)

אליהו רבח

מנורה מכיתו שבעת ימים. שאסור לנכס לביתו אלא יב טון לביתו וטון לביתו נמי אסור בתשמיש המטה ואי תמי שמיני מאלו דכתיב ויש מחון לאהלו שבעת ימים ודרשין מחון לאהלו ממש שיב טון לביתו ודרשין נמי אהלו ע אשתו שאסור בתשמיש המטה:

וכו'. מה תגלחת האמורה בימי ספרו פרט לבית הסתרים. ומוטוט ורצוי. ומאלא דריבה הכל ולא מיעט אלא שער שצמח אף תגלחת האמורה בימי גמרו. פרט לבית הסתרים: החוטם. ואין ספק שה"ל נלחץ כצד מפני המשנה דפ"ב. מהור מלמא בביאה. ומלמא שהי' מטמא בימי חלוטו: מטמא ובגדים במגע אכל לא במשא: מנודה בביתו. לענין זה שאסור בתשמיש המטה. דכתיב (ויקרא י"ד) ויש מחון לאהלו. ואין אהלו אלא אשמו. וכן הוא אומר (דברים ה') שובו לכם לאהליכם כשהתיר להם תשמיש המטה. לאחר מעמד הר סיני

ולהוליא המשנה נמשמטה מפני אותה דלעיל שהיא אינה הלכה. ודרכא היא הלכה כמשמטה. אבל הרמב"ם עשה בהיפך שפסק למשנתנו דהכל ברפ"א מה"ש. וכתב בספ"ט למתני' דפ"ב דלא כמשמטה. אלא לענין שלא להצריכו ולהטריחו לכהן. ו"ל כשם שהאדם נראה לנגעו כך נראה לתגלחתו. שאם לא יראה שער בכל צצרו כשיעמוד ערום כעוורד וכמוסק כו'. הרי זו תגלחת כשרה ואין יתן זקוק לחפש בשאר מקומות שמה נשאר בהן שער. אע"פ שהוא לריך לגלח הכל כמו שיתבאר עכ"ל. ומי כההכס יודע פשר דבר. זה רבינו משה לקיים שתי המשניות להלכה כסוגית הגמ'. מהור מלמא בביאה. לפי שיאמר אח"כ פעם אחרת וטבר. הרמב"ם בנא"י: וקרי הוא מטמא כשרן. כדפי' הר"ב ברפ"ק דכלים: *מנורה מכיתו ובר"ב

מלאכת שלמה

מהור מלמא בביאה. ס"א עטר וכיון הוא: מנודה מכיתו ו' ימים. אבל מתחלה בימי חלוטו ר' יוסי בר יודא אסר לי' בתשמיש המטה ורבי מתיר שהרי יותם לא הי' לעווי' אלא בימי חלוטו. וע"ש בספר קרבן אהרן סוף פ' שביע' דפ' מנורה. ובי"ד שם רפי"א. ועיין בספר יראים סימן טכ"ה:

מגלח

משנה אחרונה

מטמא בגדים בימי גמרו לא כ"ס. א"כ למה נאמר וכבס ממשכב ומוטב מפני שהן שני מיני בגדים אחד מלמא משכב ומשכב ואחר מלמא בגדים במגע ע"כ. ונראה שהקשה לו זה שאמרו דמה עינין כיבוס בגדים בביתו כיון שאסור טבילתו עדיין מטמאין ואם בא ללמד בעיקר דין המנורה שגם טומאתו מטמא בגדים וכשכח ליתר טעון

בוטו

מדלגל קאמר הי' מביא ללעיל. משמע טפי דכוין מוכינס לפניו ואין מחוסר רק נעילה: וכן מ"ש רתוי"ע דהרמב"ם דנקט כלישאל דמתניתין. נמי ס"ל שא"כ שיהיו מוכינס לפניו: גם כזה כבודו במקומו מונח דהרי קמן

תפארת ישראל

כשיטבולן. אף שיחזור וילבשן יהיו רק ראשון. מיהו אפשר שגם לידע למה הפך המלך כשנחתו הסדר שמדר בתורה. דקרא כתיב כבס קודם גלוח הגלוחים וכל מה זה. והיה כדעתי לומר דתנא אהא לאשמיני דאין סדר משכב בו. אלא דא"כ קשה דה"ל לאשמיני דכותא טפי. דרשאי לטבול אחר גלוח ראשון. קאמר. ואח"כ מכבס בגדיו. מדקאמר מלח ואח"כ. משמע דוק אחר גלוח טבולן. וכן ואח"כ והיה כתיב בתורה מוכר טבילתו מקודם. ואפשרה כפי אל ד' ואומר גל טפי ואכילה פלאת מתורתך. כי אהא עיי' ד' ארזי יגיה השכי': (בו) אינו מטמא בית כשיכבסו בזה אחר שטבול: (כו) דהיינו שהיא אה"ק' כשרן לעמא אדם וכלים במגע ולא במשא כשלא נגען. וגם הוא כשרן שאינו עושה משכב ומוטב מהשתא: (כה) דהיינו ואסור וכו'. ור"ב"א כתב דתרי מיילי ניכרו דהך שותת לבעט להעיר המוקפת חומה. אפי"ה גיב"ס הוא שפדיון יהי' מנורה מכיתו ז"י. ואסור נמי בתשמיש המטה

יבין

כבוס ומכלל דמטיקרא מטמא אותו. זה ג"כ אין לריך דמק"י מימי ספרו אחי דהתם נמי כתיב כבוס בגדים. וא"כ כיבוס זה למה בא. ואמר לכיבוס זה כמשמעו לטהרן ולא כבגדים שנגע בהן אלא אף לאחר טבילתו עדיין מטמאין אלא כבגדים המיוחדים למשכב שאותם מטמא בלא מגע אפילו הם עשר זו ע"ג זו ושכב בעליונה כולן טמאות וגלי לן קרא דכטבילה ו נטרה מלמא משכב ושמינין נמי דקודם טבילה מטמא משכב ולמדנו מכאן טומאת משכב במנורה. וכ"כ הרמב"ם בחבורו פ"י מה"ש בהדיא שמכאן למדנו טומאת משכב במנורה וכ"כ עוד בפירושו פ"ק דכלים מ"ד ועיין פ"ה דזבים מ"ו שם כ' הרמב"ם והר"ב דרשא אחרת מלוכר לבנות את המנורה: וב"מ למדנו לכיבוס בגדים דהכל הן כבגדים של משכב ומוטב לבד זכיבוס הנאמר בימי ספרו הוא כבגדים של מגע וזה שאמר מפני שהן שני מיני בגדים וכו' ויחא השתא הא דתנן טהור מלמא בביאה וכתב הר"ב ה"ה מלמא משכב ומוטב אע"ג דקרא לא כתיב אלא ביהא ואחר יבא. ומי"ל למשכב ומוטב אלא דקרא מוכח דכיבוס בגדים במשכב ומוטב איירי כדפי'. וזוה מיוסב מה שגיה הכתוב בסדר כיבוס וטבילה דהכל משאר מקומות בכלל דוכחא סתם הכיבוס לטבילה וכאן הפסיק ביניהם בגלוח השער. משום דכל שאר הכיבוסין לריך להיות סמוך לטבילה מיד שאם ישהה בינתיים יעברך ליבש ערום שאם ליבש בגדיו חוזר ומטמאין דכל כיבוסין בגדים הן כבגדים של מגע. אבל כאן שאינם כבגדים של מגע אלא של משכב ומוטב רמו לנו הכתוב שיכול להפסיק בין כיבוס בגדים אלו לטבילה שהרי יוכל ללבוש בגדיו של מגע בינתיים שהם לא טיהרן עדיין. וכיון דקרא לא כתב הסדר הזה לעכב אלא לגלוי לן דכבגדים של משכב מיירי ויכול להפסיק אם יראה והם יראה לגלח קודם כיבוס וטבילה פשיטא דשפיר דמי דכבגדים של משכב אין קפידא וכבגדים של עמא אינו מטמאין עכשו ויכול ללבוש בין גלוח לטבילה לכן נקט תנא דמתני' גילוח קודם לאשמינין דהסדר שבתורה אינו לעכב וכדפי':

הדרי הוא מטמא כשרן. היינו במגע ולא במשא. וא"ל. מני"ל דטהור מלמא. בשליח מביאה בהדיא כתיב ואחר יבא וגו' וממשכב ומוטב נמי ליפנין מוכבס בגדיו כדפי' לעיל אבל ממשא מני"ל. וי"ל דמגע ומשא דמטמא במנורה של מנינו למה בקרא אלא מטומאת ביאה ליפנין דהשתא בביאה מטמא מגע ומשא מיבעיא וכה"ג ליפנין משא ביה דלא כתיב אלא בק"ו מאלה אחי כמ"ס הרמב"ם ריש הע"מ. וזה עטרה מביאה מני"ל טהור מכולם. וי"ל דהיינו דמיבעיא לכו בגמרא פ"ק דבי"ב ד' ס"ו מנין למנורה בימי ספרו שמתמא אדם. ובין במגע ובין במשא מיבעיא לכו בימי מנורה. דבמוסגר ומבולט ליבא למיבוס בין דמטמא בביאה מיבעיא לכו למגע ולמשא. ולא הכיבוס פירש"י שם שכתב במהולט לא מיבעיא לן דליתקס למת ומטמא אף בזה"ל ע"כ. ולא יתכן דלכתו תיקשי במוסגר אחאי לא מיבעיא דהא מוסגר לא איתקס למת כדאמרי' בגמרא ביבמות דף ק"ג. גם מה דמשמע מדכרו דמהולט כמת לעמא בזה"ל. אינו כן דכביה דוקא מטמא ולא בזה"ל

ר עובדיה מברטנורה נגעים כיצד מטהרין פרק יד תוספות יום טוב פב

ציונים

ובכל שנתחן מ"י י"ח מ"ח
מ"ח ו"י ו"ח מ"י מ"ח
מ"י מ"ח מ"י מ"ח

התגלחת: **ובולן** שגלחו שלא בתער כו'. גבי חזיר כתיב (במדבר י') תער לא יעבור על ראשו. לת"ק בזה אינו ענין למלקות דהא מרביץ כל דבר. הנהו ענין לתגלחת. ולרבי מוסמכו לעד מלאה אלל תער לא יעבור. כמ"ס בפ"ו דנזיר משנה ג'. וגבי לויס כתיב (שם ה') והעבירו תער על כל בשרים. מלורע דתיחא זקנו. מה ת"ל במלורע. וכמו שכתבתי גם שם במשנה ה' [ד"ה בתגלחת]. גמ' פרקו' דנזיר דף מ': **או** ששיירו שתי שערות. וכל דלכך צעין דוקא ששיירו שתי שערות. כדאמרינן ברפ"ד דסהם שער. ז'. הרי ששער לא נקרא אלל כשיש שמים. ושערה היא פרט ולא קפדינן אפרטא. ומיהו לעכוזא עיין בסמוך: **לא** עשו כלום. בגמ' דנזיר פ"ו [דף מ'] אמר רב חסדא ללקות בלחת. לעכב בשמים כו'. וכתבו הן בנזיר שלא מלינו בהם הלכה הן בנזיר שלא מלינו בהם טעם. ט"כ. וה"כ אף במלורע

ה מצותן שיהיו שוות. ולכתוב רחמנא לפרים. ומיעוט לפרים שמים. ששיירו שתי שערות. [ז] **לא עשו כלום** (יח): **ה שתי צפרים מצותן** שיהיו שוות במראה ובקומה ובדמים (יז). ולקיהתן כאחת (יז). **אף על פי שאינם שוות** (יח) כשרות. לקח אחד היום ואחד למחר (יח). כשרות

ולויס כן. וכמו כן נמי עכוזא דתער לא מלינו בו טעם מנלן: **ה מצותן** שיהיו שוות במראה ובקומה וכו'. פי' הר"ב דלכתוב רחמנא לפרים כו'. שתי דכתב רחמנא למה לי כו'. וקשיא לי דברפ"ו דיומא בשני שיערי יה"כ דתנן היום נמי כה"ג ופי' הר"ב דתלתא קראי כתיבי ואילו הכא הא ליכא אלל חד קרא ומיהו לא על הר"ב תלמודו. דדבריו דהיום ודהכא. גמ' ערוך הן שם ביומא. וי"ל דמדגלי לן רחמנא [ח] גבי שני שיערים דלכל הדי צעין שיהיו שוות. כי כתב גבי לפרים חד זימנא שתי. לאגמרינן שיהיו שוות. לא לריך לתלתא קראי. דשמעינן מהגלוי דגלי לן גבי שני שיערים דלכולן יהיו שוות: **אע"פ** שאינם שוות כשרות. דכתיב לפור לפור ריבה. גמרא. ועיין מ"ס ביומא בשם הרמב"ם [ד"ה במראה

ראשון לציון

ה במשנה ולקיהתן כאחת. מולקת דרבינן שתיא לקיהתן כאחת ועכוזא ליכא דכתיב את הפטור היום יקח ומלקס זה טעם. ה"ל"ט:

מלאכת שלמה

אכל את כל שערו ומשני מ"ד משום עבורי שער הוא ואפילו סך בדבר ששער את השער נמי קמ"ל והקשו שם תוס' ז"ל ותימה דהא נמי מסיפא שמעי' לה כהדיא דקתני וכולן שגלחו שלא בתער לא עשו ולא כלום ונריך לומר דאי מההיא ה"א מתי שלא בתער לא כעין תער ואפילו סך נעם נמי ע"כ: ובספר הפרפראות והתגלה גימ"ל רבתי ט"ג לריבין גילוח גדול בכל מקום שיש שער נזיר ומלורע ולויס ע"כ: **שלא בתער**. בנזיר כתיב תער לא יעבור על ראשו עד מלאה הא במלאה לא יהא אלל בתער. בלויס כתיב והעבירו תער ומלורע יליף מהם הלך והתם כנזיר כתיבין מה להלך הוה שכהן שכן אין קרבן בבלות תאמר במלורע שקרבנו בבלות שאם הוא עמי מכאן לפי קרבן יליף לה ר' אליעזר דהתם דכתיב גבי מלורע ראשו דלא אמרינן דהא ראשו בכלל שער הוא אלל לפי שאמר גבי נזיר תער לא יעבור על ראשו יכול אף נזיר מלורע כן ת"ל וגלח את ראשו וכתב כמו שאמרתי לך גבי נזיר ורבינן יליף התם דמלורע תגלחתו דוקא בתער מוקנו דכתיב גבי מלורע דמותר הוא דהא זקנו בכלל כל שער אלל משום דכתיב גבי כהנים ופחת זקנם לא יגלחו יכול אפי' כהן מלורע המתגלה לא יגלח פחת זקנו ת"ל וגלח את כל זקנו ומנא לן דכתב דתיחא ופחת זקנם לא יגלחו יכול אפילו גלחו במספרים יהו חייבים ת"ל

תוספות רע"ק

ד במשנה אות [ז] לא עשו כלום עיין מה שכתבתי במסכת נדה פ"ט מ"ז: ה תוי"ט ד"ה מצותן שיהיו שוות. ונ"ל וכיוצא בזה במשן כתבו תוס' פ"ק דפסחים דף ו' ע"ב ד"ה משום דכתיב כו':

ה ולקיהתם כאחת מולקת דרבינן שתיא לקיהתם כאחת ועכוזא ליכא דכתיב את הפטור היום יקח ומלקס זה טעם. ה"ל"ט: **אע"פ** שאינם שוות כשרות לקח אחד היום ואחד למחר כשרות. תימא אחאי לא ערביניהו וליתני הכי אע"פ שאינם שוות או שלקח אחת היום ואחת למחר כשרות. יקח ווג לשני'. כיון שהיתה שלא דרור לא נקבשו יחד וכן אם נמלאת טרפה. [אבל] אם נקבשו דהוכסרו מתחלה ואח"כ חירע פיסול כגון ששפך הדם תמות הממלחת וכן אם נשרפה אחת

משנה אחרונה

דל"ל קב"ה קח לך חרב חדה תער הגלבים והעברת על ראשך ועל זקנד וגו'. אפשר דלא קשיב אלל לאוריתא וגל דכתיבו. ועוד גילוח דחיד לא קשיב: ה במראה ובקומה ובדמים. וה"ל חנן גבי שיערים רפ"ו דיומא. ואיכא למידק מנ"ל דלמראה וקומה ודמים אחי עפי אית לן למימר שיהיו שוין בימים דאשכחן דקפיד קרא בימים כדתנן פ"ק דפרה ככשים בני שנה אלוים בני שנים וכו' ואלו מראה וקומה ודמים לא אשכחן בזה קפידא בשום דוכתא. וי"ל כיון דכל שער סתם שנתורה הוא בן שנה וה"ל הני שיערים שולדו כיום אחד הא נמי לא אשכחן בשום דוכתא. ועוד דשעירים דיומא דלפדים דבעופות לא אשכחן קפידא בשום דוכתא בימים וגם דרור ח"א לידע ימיו: ובלקיהתן כאחת. וז"ל לקיהתן כאחת מנ"ל. ע' בתוי"ט שם במס' יומא. ואיכא מולקת הא דדרשי' מדכתיב שני שיער שוות. דלמא לגושי' אפיטריך שלא יקח אלל שנים ולא ששה שיכור מתוכן שנים. וי"ל דששעא דאין קפידא בזה כי היכי דליכא בזה משום כל תוסף דהשנים שהם למזוה הם למזוה והשלישי העודף כמי שאינו כדאמר' פ"ג דסוכה מ"ח. ה"ל אפילו קפידא לכתחלה ליכא:

תפארת ישראל

ביין יבין: ומאם שיהיו שוין בג' אלו. ועיין יומא [פ"ב ב' ו' ע"א]. ופשוט שאם לא לקחן. אלל נולדו אללו יהי' עכ"פ דמי של זה כשל זה: (לז) כך אמרינן נמי ב' שיערי ויה"כ [ומא ס"ב ב']. וילפינן כך משום דהתם כתיב יקח שני והכא כתיב ולקח שני. מהא ילפינן דבתרזויהו לריך שיהי' גט זמן לקיהתו שיהי' [ה"ל"ט]. ונ"ל פ' דבגלדו אללו ח"ל שיהיו נולדים כאחת. אלל סני שמיחידים להיות לפני פהרתו בשערה אחת: (לח) במראה קומה ודמים: (לש) לאו דוקא. אלל ר"ל אפילו לזמן מרובה ציטיהן. דיש מתר שהא לאהר זמן. וכמו וכי ישאלך בך מתר כר"ש

ככשים בני שנה אלוים בני שנים וכו' ואלו מראה וקומה ודמים לא אשכחן בזה קפידא בשום דוכתא. וי"ל כיון דכל שער סתם שנתורה הוא בן שנה וה"ל הני שיערים שולדו כיום אחד הא נמי לא אשכחן בשום דוכתא. ועוד דשעירים דיומא דלפדים דבעופות לא אשכחן קפידא בשום דוכתא בימים וגם דרור ח"א לידע ימיו: ובלקיהתן כאחת. וז"ל לקיהתן כאחת מנ"ל. ע' בתוי"ט שם במס' יומא. ואיכא מולקת הא דדרשי' מדכתיב שני שיער שוות. דלמא לגושי' אפיטריך שלא יקח אלל שנים ולא ששה שיכור מתוכן שנים. וי"ל דששעא דאין קפידא בזה כי היכי דליכא בזה משום כל תוסף דהשנים שהם למזוה הם למזוה והשלישי העודף כמי שאינו כדאמר' פ"ג דסוכה מ"ח. ה"ל אפילו קפידא לכתחלה ליכא:

לקח אחד היום ואחד למחר כשרין. אע"ג דכבר תני אע"פ שאין שוות כשרות והא תו למה לי. נראה דלריכא דסד"א דמראה וקומה ודמים ח"א שיהו שוות לנמרי כמ"ס

שם אהרן שם ח' :
ה יקח וזג לשינה ס"ב
ר"ע מלמד ופ"ל שחנה
קידושין ז' מ"ח ס"ג י"ח ה'
ח ט' י' נשפך הדם
ט ז' :
ו ארכו אמה פ' יושלמי ט"ט
פ"ג פ"ד :

במראה]: יקח וזג לשינה. ללא כשי עשירים דתן התם אס משהגדיל מת יביא וזג אחר דהכי דרשין בה"כ מדכתיב האחד. לומר שאין מעכבות זו את זו: נשפך הדם תמות המשתלחת. בה"כ מנין אס נשפך הדם תמות המשתלחת ממה המשתלחת ישפך הדם ס"ל את הפור החיה ומדקרא כתיב להכי אתי שפיר דלא תקשה להכא סהים לן רבי. ואילו גבי שני עשירים שגאה משמיה דרבי יהודה ואין הלכה כמותו. דהתם לא מן הכתוב בא אלא לטעמיה דס"ל בה"כ נדחין. אבל

תוספות חדשים

ה במשנה. הראשונה. כיון שלא היה דבור לא יקבעו יתד. וכן נמלאת ערפה. אבל נקבע כהכשר מעיקרא. ואח"כ חרע פסול. כגון ששפך הדם, תמות המשתלחת. (הרא"ש):

ה בתיר"ס ד"ה נשפך הדם כו' להביא סתם. וקשה לך מכלן כמה מיטו גם קלף ק"ו מה הכא דלס נמלא אחת טרי"ו או שלא דלור יקח וזג לשינה אפ"ה גבי ממה וישפך מעכבן התם אס נאכל או מת ח' אחר הגרלה לריון כ' מ"ג שיעבדו אח"כ ופוד ק"ו הכא לא הביא כלום מהדס לפניו אפ"ה מעכבין מ"ג התם שהביא דמה לפי ולפיני : (מתוספת' ז' ז"ל) :

בשרות. שחט אחת מהן ונמצאת שלא דרור. יקח וזג לשינה ס). הראשונה (יא) מותרת באכילה (ב). שחטה ונמצאת טרפה (ג). יקח וזג לשינה. הראשונה מותרת בהנאה. נשפך הדם (ד) תמות (ה) המשתלחת. מתה המשתלחת. ישפך הדם (ו) :

ו מצות עץ ארו ארכו אמה. ועביו כרביע כרע המטה. אחד לשינים (ז) ושינים

הדס ויביא שמים כבתולה. ומהכא משמע שאם ממה המשתלחת ישפך הדם. ומדאמר בדם משמע שלא יטבול זאת המשתלחת אלא בדם הפסול השחוט ככר. אבל לא בדם אחרת אשר ישחט עמה*. וא"כ אס נשאר הדס או יטבול זאת זו. ואס נשפך או לא יטבול זאת זו. אלא תמות המשתלחת ויביא שמים אחרות. ע"כ: ו אחר לשנים לארבעה. ל' הר"ב שמחלק כרעי המטה לשנים. ואלו השנים מחלקן לארבעה. כלומר

מלאכת שלמה

הת מהן ימותו שתייהן הרא"ש ז"ל :
ו בפ"י רע"ל וקמ"ל דמגוה ללמס. אמר המלקט פ"י באומרו אחד לשנים וכו' : מצות אזור וכו' נפרק אלו טרפות דף ס"ב מחלק אבי בן שנתה שמו קודם מתן תורה והקפידה עליו תורה אוחו הוא דכי

תוספות רע"ק

ה במשנה אות [ט] שחטה ונמצאת טרפה למה דק"ל כר"י בקדושין דף ב"ז ע"א דצפורי מצורע משעת שחיטה אסור וכמ"ס הרע"ב פ"ב מ"ט דקדושין הך נמצאת טרפה היינו אם נטרפה בשעת שחיטה דלא הל עליה אסור צפורי מצורע ושאינו בהויא דסיפא דנשפך הדם דבשעת שחיטה קבעה ונאכרה גם המשוולת בהנאה. וכן המשוולת אסורה בהנאה משעת שחיטה וקימא באיסור עד שעת שילוח. ומה רא' גמורה לשיפות תוס' דס"ל הכי וברישב"א שם כתב להר"י ריאה זו מהתיב' על רש"י והרע"ב שם דסבירי לתו דהמשתלח' מותרת לגמרי דא"כ אמאי תני הכא דתמות המשוולת. וצ"ע :

יבין

מלאה ערפה במעיה. שלא ידעו קודם שחיטה שהיא ערפה. אפ"ה לא נקבעה חברתה. וכו"ל בטרפות שה' חשך לידע קודם שחיטה. וס"ה בנתכלה בשחיטה. דכיון דלא נשחטה כראוי. לא הוקבע שנייה. רק נקט ערפה לרבותא. דאע"ג דשחיטה מהכי לטהרה משומאת ככלה [יחלוץ דע"כ]. אפ"ה כיון דנמלאת ערפה הרי מעיקרא לא הוה חזוף. ולא הוקבעה שני' בשחיטה זו: (מד) קודם שהוזה ממנו ז' הזאות [גלעיל מ"א]: (מה) ברע"ב. דמדנשחטה כראוי מיד הוקבעה חברתה לזוגיה לזו ולא לאחרת. דכ"ש דשחטה אסור בהנאה מ"ט: (מו) אבל בממה משולחת אחר הזאות הדס. שלוח אינו מעכב [פיומא ד"מ ח' וראב"ד פ"א מלגזע ה"ד. ודלח"מ סג]: (מז) לכאורה מיותר. דמדקאמר דלרין כרביע כרע מעס. ל"ל תו לפרש האין יתקן

תפארת ישראל

[כ"ש שמוט י"ג פ"ד:] (מ) ואע"ג דא"כ לא יהי' זמן לקחתו כלאחר עכ"פ כיון דבדיעבד אפילו שלא כדעת כשרים. וכיון דקניה כבר זו הי"ל כדעבד. מיהו כ"ש דנמלאת אחת מהן שאינה דרור. וקודם ששחטה שרשאי לקנות וזג לשינה. רק רבותא קמ"ל דאע"ג דקו"ל דשחיטה קובעת [בפיומא ד"מ] וזו כבר נשחטה. עכ"פ כיון דנמלאת שאינה דרור. לא קבעתה שחיטה: (מא) ר"ל אותה בשחיטה (ב) וס"ה דגם המשוולת מותרת דהרי לא הוקבעה בשחיטת חברתה שאינה ראויה לטהרות. רק אורחא דמלתא נקט שרגיל לזווגו לאחר. וקמ"ל מני דמותר לזווגו לאחר. אף שלא יהי' לקחתו כדעת: (מב) לא זו אף זו קתני. ללא זו הנמלאת שלא דרור ללא הוקבעה כלל בשחיטה. אלא אפילו שחטה ונמלאת ערפה. שהיא מין הראוי. ואפילו

יבין

אחרונה

שחיטה אפילו אחר לקחתו כדעת דלקיחה לא קבע לו. אבל נעשית ערפה אחר שחיטה לרין להביא וזג אחר בתולה משום שקבעתן השחיטה והראשונים שתייהן אסורות דאין זו כשרה בלא זו. וכל זה שנמלאת השחיטה ערפה אבל נמלאת השנייה ערפה אפילו נטרפה קודם שחיטה לא יקח וזג לשחטה דאין השחיטה כשרה א"כ איבא שניה בהיה וזו שתייה יחידית לא מהני לה שחיטה ושתייהן אסורות ויביא שהים בתולה. כ"ו העלה הר"ש מהתוספתא. ולפיכך מ"ש תו"ט דיקח וזג לשניה דקתני הוא דלא כדמתן גבי שני עשירים אס משהגדיל מת יביא וזג אחר בתולה וכו' ע"ש ובתוס' חולק עלינו את השוין דהתם משהגדיל הגרלה קבעה כמו הכא לאחר שחיטה :
ו כרביע כרע המטה. ושעור כרע המטה הי' ידוע אללם. הרא"ש: אחר לשינים ושינים לארבעה. פ"י הרב קמ"ל דמגוה ללמס וכו"ל הרמב"ם. ודייקו לה מייחורא דלישא ביון דתני כרביע הכרע למה ל' תו חולק אחד לשנים. ועוד דלא אמר חולק כרע לארבעה אלא קמ"ל דמגוה ללמס ואס יתלוך הכרע לארבעה א"א ללמס כמו אס יתקינו מתחלה לשנים ואח"כ לארבע. ומיהו בפ"י דמנחות מ"ד דתני נמי חולק אחד לשנים ושנים לארבע התם לא פירשו דמגוה ללמס משמע דכאן ממתני כה תרתי כרביע כרע. וחולק אחד לשנים. והרמב"ם בהכרזו השמיט בחולק אחד לשנים. ובפ"י דעירובין מ"ד כעכלא מרובע

משנה כמ"ס בתו' ישנים רפ"ו דיומא דאפילו הטה אין שיה לחברתה כדאיתא בירושלמי אלא לרין שיהיו שוות כל מה שיכול והלכך אע"פ שאין שוות כשרות כיון דבלא"ה אין שוות לגמרי. אבל לקחתו כדעת דאפשר לגמרי שיעשו עליה כמ"ס התו' שם. קמ"ל:
ונמצאת שלא דרור. וא"ת ימא פגור ריבה אפילו שלא דרור כבר כדאמר' אע"פ שאין שוות מרבינן. וי"ל כיון דבעינן מים שדס הפגור ניכר בהם ושיערו הכמים זהו דרור שאין לך גדולה שמדחה את המים ולא קענה גדוהית כדלעיל בר"פ ח"כ פשיטא שלא דרור פסול שלפעמים הוא מדהה ונמלא שאין כאן מים וכשהיא נדהה אין כאן דס. ומיהו הא דפסול בנמלאת ערפה קשיא דממא לפור לפור ריבה. וי"ל דבת"כ דרש עהרות ולא ערפות. ובנמרא פ' שלוח הן דרש נאמר מכשיר ומכפר כפנים היינו אס מלוגע וחטאתו. ונאמר מכשיר ומכפר בחון כפרי מלוגע ועגלה ערופה. מה מכשיר ומכפר בפנים עשה מכשיר כמכפר אף בחון מכשיר ומכפר ערופה פסול ערופה מכשיר דכפרה כתיב בה כקדשים. והשתא י"ל דה"ש שלנו לא פליג אדרשא בת"כ ותריוהו לרבי. דאי מחד ה"א לפור לפור ריבה. אבל השתא הוי כשנה עליו הכתוב לעכב. ויס לתמוה על הרב שכתב דמחיות ילפי' פרע לטרפות וכו' הרמב"ם. וזה דלא כהגמרא ודלא כת"כ וע' בהר"ש: פרע שחטה ונמלאת ערפה יקח וזג לשינה. דוקא נמלאת שערפה קודם

ר' עובדיה מברטנורה נגעים כיצד מטהרין פרק יד תוספות יום טוב פג

ציונים

אוב סוכה לו חולין סג פס
פ"א מ"ו מ"ו ס' ה"ה :
ז ביום השמיני יושב
ה"ה מ"ה ה"ה מ"ו פ"ד
ח בא לו מ"ו ס' וקבלו
שני היום פ"ג
מ"ה פ"ג

כלומר שאלו הנשים מתלקן כל אחד לבנים ממילה יהיו כאן
ארבעה חלקים. ו"ל הרמב"ם עוד יתלוך כל חלי מוכן צב'
חלואין ויהיו ד': מצות אוב. כתב הרמב"ם שהצבור צבמ'
(פ"ב דנדה דף כ"ו) שלא יהיה ארכו פחות מטפח ועיין בספ"א

כרע לא פחות ולא יותר: שם לוי. שמלוי ומחברין אותו
לדבר אחר. אוב יון. אוב כחלי. אוב רומי: ז ביום השמיני.
כשגלה בשביעי. מביא קרבנותיו בשמיני. אבל אם שהה ולא
גלה אלא בשמיני. מביא קרבנותיו בשמיני. לפי שטעון הערב
שמש. בין גלח להבאת קרבנותיו:

חלופי נרסאות

ז ביום השמיני נרס
קיימה השמיני:

דפרה. וזני הולעת ל' הרמב"ם
בר"פ משקל שקל והוא מפ"ד דיומא
דף מ"ג: ל' אוב יון כו'. עיין
צמ"ז פ"א דפרה: ז ביום
השמיני. פי' הר"ב כשגלה בשביעי
כו' ועיין [מ"ט] צמ"ז פ"ו דנזיר (ד"ה
אינו מביא):

ושנים לארבעה. מצות אוב. לא
אוב יון לא אוב כוחלי לא אוב
רומי לא אוב מדברית. ולא כל אוב
שיש לו שם לוי (ח): ז ביום השמיני (ט)
מביא ג' בהמות (י) חמאת (י) ואשם.
ועולה. והדל היה מביא חמאת
העוף. ועולת העוף (י): ח בא לו (י)
אצל האשם (י). וסמך שתי ידיו עליו ושחמו (י). וקבלו
ב' כהנים (י) את דמו. אחד בכלי ואחד ביד. זה שקבל
בכלי

אלוהו רבה

ח אחד בכלי ואחר
ביד. תנא בתוספתא
היו ב' כהנים מקבלים את
דמו אחד בכלי ואחד ביד
זה שקבל בכלי מקבל
תחלה וזה שקבל ביד
מקבל אחריו ואם שהה
כשר זה שקבל בכלי מקבל
במינו וזה שקבל ביד
מקבל בשמאל וזה שהיה
פסול זה שקבל בכלי בא
והרקו פ"ג האובת זה
שקבל ביד בא לו אלא
האזנעו ואם שהה פסול:

ח אחד בכלי. וזרע (אזיהו)
מקומו) יליף מקרא
לכתיב כחמאת כאשם. הר"ש:
ואחד ביד. פי' הר"ב דכתיב
ולקח

אצל האשם (י). וסמך שתי ידיו עליו ושחמו (י). וקבלו
ב' כהנים (י) את דמו. אחד בכלי ואחד ביד. זה שקבל
בכלי

מלאכת שלמה

ז בפי' רע"ל אבל אם שהה ולא גלה אלא בשמיני מביא קרבנותיו
בשמיני פ"ב. אחר המלקט זו היא דעת ר' עקיבא אבל ר"ע
פליג עלי' כפי גירסת התוס' והר"ם והרמב"ם ז"ל. ועיין צמ"ט דנזיר
פ"ג

זו לו גם לוי פסול אבל כי נשתנה שמו לאחר מתן תורה ליכא למיקמדי.
שם לוי נקט ה"ר יהוסף ז"ל הלמד בקצת וכתב ס"א לאווי ועיין במה
שכתבתי בשמו ז"ל בפ' שני דנדרים סימן ס':

יבין תפארת ישראל יבין

ראשון לציון

ר בתשעה לא אוב
בוהי בערוך ערך כחל
ג' פי' אוב שיש בו לבש
כמו כחל שיש לו שם לוי
כמו השעם ילוח איבי
אלו (גראשית כ"ט ל"ד)
ח"ט נדרים פ"ג מ"ט:

(א) ח"ט דכדר הקרבנו תחלה ח"ט (וכתשנה ז'). ואלח"כ חמאת
ועולה. ח"ט לא ר"ה להפסיק בין זכרון החמאת בין האשם
לעולה. משום דחמאת נקבה. אבל האשם והעולה שתיין
זכרים. ולא עוד אלא ש'ז' אלו לריך שיהיו שתיין שוין (כיוצא
ס"ב ז'. ומשום שהרמב"ם לא הזכיר דין זה במימורו. וז"ל לא הזכיר [בפ"ד
מתמיד] ש' מוספי שבת לריך שיהיו שוין. ואלע"כ לא הזכיר תנא
חמאת לבסוף. משום דחמאת קודמת לעולה בכל"מ (כפי פ"ו מ"ו).
ולא עוד אלא שהחמאת והאשם מעטבין הכפרה. אבל לא
העולה [כרמב"ם פ"א מתמיד] להכי אסמכתיה ויחד לחמאת ואשם:
(ב) משא"כ לאשם גם הוא לריך כבש: (ג) המלועז המתערה.
אחר שחזר ועבל ביום [לגמון מ"ח]: (ד) שהאשם מקריב כהן
תחלה. והיינו שהכסה עומד בפניו אלא האשם שעומד בתוך
חלול העזרה סמוך לשער נקטור. הוא עזרת ישראל. וזה
המלועז לתוך חלול השער הזה שלא תקדש [אף שכל חללי השערים
תקדשו. כפסחים פ"ב כ"ו] ומסומן ח"ט שם לאשמו שעומד בפניו:
(ה) חמסן קודם לזה מכניס המלועז ב' ידיו לתוך חלול העזרה
תחת האשם. והכנה מסיים ידיו תחת ידיו המלועז. וכך מניפין
שניהן את האשם חי עם לוג השמן שמביא עמו. ובחלטה
תפוסה מוליך ומביא ומעלה ומוריד. ואלח"כ סומן המלועז ב'
ידיו שהכניס. על ראש האשם שעומד בפניו ומתורד עליו
התפוחים שעליהן נעשים צאיין. ואלח"כ מכניס הכהן האשם
ללפון המזבח ושוחטו שם [כך פירשתי ע"ד התוספתא פ"ה מעשים. וכך
הוא דעת הראב"ד פ"ד מתמיד] וזכר"מ שם מועתקת התוספתא בשינוי.
ולפ"ו ל"ל דמשנתו לא נחית תנא לפרש דין התפוסה שמופד בקרא. אבל קטן
סמיה שא"ש מופד בעיני. אולם להרמב"ם לא היה תפוסה זו שקודם שחיה
רק ע"י כהן [גדל: ז' (ט) שכהן אחד מקבל דם בתוך כף ימין. ומערה
ממוכה לתוך כף שמאל. דבין קבלה ובין נתינת הדם בבהמות
לריך שיהיו ציינון. ואם עשה בשמאל פסול. והא' לריך שיקבל
דם תוך הכף ממש. ולפינן כך בהיקס. מדכתיב ולקח וקטן.
דמה

יתלקו ל' חלקים. וז"ל דהא קמ"ל דמלועז"א דרביע כרע
המטה. היינו שחלק עובי הכרע ל' חלקים באורך או ברוחב
שבעובי. אלא דבכה"ג לא יהי' יכול ללמס חלק רביעי ופה.
לכתי קאמר ח' ל' וכו' דע"י שחלקים באופן זה מני שפיר
ללמס ופה. דכל השעורין הלממ"ם. והי' נדת כרע ידוע
לשם: (סח) ציינחמטן. וז"ל דאש"כ נקט כל הכך כניוים
לדוגמא לאשמעינן דבין שהי' השם לוי ע"ש מדינה. כגון יוני.
ובין שהי' על שם לבשו כגון כוחלי. דהיינו שמרחהו הוא
כמרחה כחל. והוא מראה צלויא צל"א. ובין שהוא על שם
עיר שמניו שם. כמו רומי. ובין שהוא על שם הארץ שגדל
שם. והיינו מדברי. הכל נקרא שם לוי. ואסור. [ועיין שגדל
בפ"ד ע"א דמה פ"ו]. ח"ט כ"ל מנה דקו"ל דתרת מלועז וזב
אפילו צמ"ל ואפילו שלא בפ"ב [כרמב"ם פ"א מעו"ל פ"ו]. ח"ט
אי משום דתני דכל אוב שיש לו שם לוי פסול. סד"א דרק
בשמה קפיד קרא. לפיכך כשהוא צחק יון או צרומי. דשם
נקרא אוב שלהן אוב כחם. ולפיכך כשמתערה המלועז ציון
או צרומי. מותר להתערה באוב שלהן שנקרא צמקומן צלי שם
לוי. קמ"ל דאש"כ הכך לעולם וצ"מ פסולים. והא' דלא תנא
נומי מדות האוב שיהיה ארכו טפח [גדה כ"ז א']. וגם לא
הזכיר שיהי' הלשון משקלו שקל [כיוצא מ"ב א']. כ"ל דה"ט משום
דכל המדות שמה תנא צמשתנו היינו שלא יהי' פחות או יותר
מזה. מדכך קבלנו מכוני. אבל אוב ולשון וודאי ראוי
להוסיף. ורק שלא יהיה האוב פחות מטפח. והלשון לא יהיה
פחות ממשקל שקל [ועיין יומא מ"ב ב']. מש' תנא מייירי כשגלה
ועבל ביום ה'. אבל כשיגלה ועבל ביום ח' או אחר כמה
ימים מגלוח הראשון. עובל ומביא קרבנותיו למחרתו [כרמב"ם פ"ד
מתמיד פ"ג: ז] דהיינו ב' כבשים זכרים א' לעולה וא' לאשם
וכבשה א' נקבה לחמאת. והם כפרתו שזכר במשנה ג':

משנה אחרונה

מרובעת שם פי' בהפך
ש"ל ללמס: לא אוב
יון. כ"ל לאוב יון
אינו על שם מקומו
גדל בארץ יון אלא
גדל כאן ונקרא אוב
יון ובפ"ד דשבת פ"א
הרב שגדל בין הקוים
ולהכי לא נקרא יוני
אלא יון. ועוד אוב
סחם אוכלין אותו בעלי
בתים כמ"ט הרמב"ם
פ"א דפדה והתם בשבת
אמר שאינו מאכל
בריאום אלו סברא
שכאן יון אינו למאכל
אלא מין אחר הוא
שנקרא אוב יון. ואיך
דקמני אוב כוחלי
ורומי ביו"ד משמע

דעל שם מקומו הם. אבל בפ' אלו ערפות דף ס"ב אמר דכל ע"ש מקומו לא מיקרי שם לוי דכתיב ויהיו סתמא קרי להן: ז ביום השמיני. מ"ט הרב שרירי הערב שמש
אחר הגילוח דהכי מוכח קרא ורזח. כמים וטור. כלומר וטור בהערב שמש. ובפ"ו דנזיר כתב הרב שאם עבל קודם הגילוח לא עשה כליים: חמאת ואשם ועולה. וסדר
הקרבנו אינו כן אלא האשם קודם לחמאת כדכתיב בקרא וכלקחן ובפ"ו דזבחים מ"ה מפרש הטעם דאשם קודם שהוא בא ע"י הכשר. וסדר
ח אחד בכלי ואחר ביד. וכן העתיק הרמב"ם בחבורו. ומשמע שנקבל בכלי תחלה ואח"כ מקבל האחר ביד ולא כמ"ט הר"ב רפ"ה דזבחים בהפך:
ואחד ביד. משמע דביד הימנית מקבל דיומא דקבלת כלי וכל הקבלות אינם אלא בימין וכ"כ הרמב"ם בחבורו אבל בתוספתא איחא שמקבל בשמאלית ואם שנה פסל
וכתק ר"י קורקם לייטב דעת רבינו כפי' התוספתא ולע"ז דטעם התוספתא הוא כמ"ט הר"ש דליף דם משמן דכתיב בשמן על כפו השמאלית כדליפי'
דנתינה בעל פהן כמו בשמן. וי"ל דתנא דמתני' ס"ל נהי דנתינה ילפינן משמן בקבלה לא ילפי' דאמר' דון מינה ואוקי באחרת שדון תכלה זו ככל הקבלות
ומאס

תוספות יום טוב נגעים כיצד מטהרין פרק יד ר עובדיה מברטנורה

המפורש פ"ג ע"ב פ"א
מ הכנים ראשו וימח פ"ג
הכנים יטובין פ"ג פ"ג
פ"ג ע"ב פ"ג אין לו בהן
הכל ט"ה ספריו"ן ט"ה
ט"ה ט"ה

משנה אחרונה

ומשום דסתם לן במתני'
פ"ח דיבמות מ"ג
זכרפ"ד דכשנות
דחמרי' דין מינה
ואוקי באתרה אלא
הכי הלכתא; ומנא
דחוספתא אפסל לטביל
דן מינה ומינה ע'
כפ"ג דמנחות מ"ה
כפ"ט ע' : טביל בלשכת
העזרה. בעזרת נשים
היתה לשכה זו כפ"ג
דמדות מ"ה ומשם נא
ועמד בשער ניקנור.
ולכאורה לריך טעם
למה הפסיק התנא בדיון
העבירה ותני מקמי
פגונה דר"ב כא ועמד

ולקח הכהן ונתן מה נתינה בעלמו של כהן. פירש"י
בריש איזה מקומן דכתיב אלבע גבי שמן ויליף דם מיניה :
ועמד בשער ניקנור. דכתיב לפני ה' פ"ק דטוטה דף ט'
ועיין מ"ש שם מ"ה (ד"ה לשער) :

ט *הכנים ראשו. כתב הר"ב

לפי שערות ישראל
אין מחוסר כפורים נכנס לה כו'
ומכנים ראשו. דביאה במקלה שריא
רחמנא. כמ"ש בשם רש"י במ"ה
פ"ק דטוטה ד"ה ומטהרין:]

תנוך. פי' הר"ב זה גדר האמצעי

כו' (ורש"י בפרש' מלורע
כתב ל' תנוך לא טודע לי ח"ל ת"כ
העתיקה הר"ש אי כחז ונתן על תוך
יכול על תוך ודאי ח"ל על תוך.
אי על תוך יכול על גובה של ארון
ח"ל

כהן: אינו צריך טבילה. שכבר טבל מצערב. כדכתיב
(ויקרא י"ד) והיה ביום השביעי יגלח וכו' וכבס בגדיו ורחץ
בשרו במים. ותכ"ח הואיל והיה טלול למומאה. שמא לא
שמר עלמו בטוהרה כראוי ונמנא אחר שטבל לפיכך לריך טבילה
אחרת מספק. והלכה כחכמים :

בבלי בא חורקו על קיר המזבחה. וזה
שקבל ביד בא לוי אצל המצורע.
והמצורע טבל בלשכת המצורעים (נח).
בא ועמד בשער ניקנור (נח). רבי יהודה
אומר לא היה צריך טבילה (ס) :
הכנים ראשו (א). ונתן (ב) על תנוך (ב)
אזנו. ידו (ג) ונתן על בהן ידו. רגלו.
ונתן על בהן רגלו. רבי יהודה אומר
שלתם היה מכנים כאחד. אין לו
בהן יד (ה). בהן רגל. און ימנית.
אין

מלאכת שלמה

ועמידן בשער ניקנור והכהן עומד מלפניה ומלורע מבחוץ ומלורע מינה
ידו תחת ידו של כבש והכהן מניח ידו על המלורע ומולך ומביא מעלה
ומוריד וסמך שתי ידיו עליו וכבס ושחטו בלפון העזרה כל הסמיכות
שכמקדש חקף לסמיכה שחטו מוח מוח שחטו בשער ניקנור שאינו יכול
ליכנס בעזרה עד שיורוק עליו מדם חטאתו ומדם אשמו ע"כ. ועיין
עלי' בספר לקח טוב פ' מלורע דף ע"ה: רי"א אינו לריך טבילה כך
ג"ל אפ"פ שאינו כן בחוספתא דנעשים פ"ח :

פ הכנים ראשו ירושלמי דעירובין פ"פ המולא חטפין רמי עלה מהלפו
שיטתו דר' יהודה דהכל הוא אומר אסור להערים ותמן
קאמר מותר דקאמר ר' יהודה אומר בלכת של עין שלא לרבות את
העומאה ומשני דהכל שמה יכנים ראשו ורובו ויהא עגום כרת ברם תמן
משום מכנים כלים עמאים נשבת וסמך אחריו אסור להערים ומשני תמן
דהכל אמרין מותר להערים ותמן אחריו אסור להערים ומשני תמן
דלא יסאבין לתלם ברם הכל שומאה ידועה מבטנים היא דאפשר לה
ללאת בלא שבות ובלא שומאה ע"כ. וע"פ אס ים טעות ובמקום מהלפא
שיטתו דר' יהודה שמה לריך להיות דרבנן ובמקום דרבנן שמה לריך
להיות דר' יהודה אכל את כך מלאתי הלשון גמ בירושלמי כתיבת יד :
אין לו בהן יד וכו'. פי' בהן יד ימנית בהן רגל ימנית ואפשר להיות
דימנית דקתיב גבי און קאי אכולהו דלאת"ה מ"ש דקתיב ימנית בהדיא
גבי

יכין ישראל תפארת יכין

דמה נתינה ביד ממש אף לקיחה כן : (ט) אחר שזרק חצירו
הדם בקיר המזבחה [רמב"ם פ"ד ממוספ"ס] בא לו הכהן ממקום
המזבחה בשער נקטור ששם עומד עדיין המלורע : (ה) היתה
בעזרת נשים בקרן לפוגית מערבית : (ג) ר"ל אחר שטבל
באלשכה היה בא ועמד בשער ניקנור והוא השער שבכניסן זו
מעזרת נשים לעזרת ישראל. הולם לא שטובל שהשא. דברי
כבר היה לריך לטובל קודם הטוהרה וסמיכה שהכניס ידיו
לפנים. אלא ל"ל דאפ"ה נטר הנא מלפרש טבילתו עד הכא .
כדי להסמין כל פלוגתות דר"י ורבנן. דכמו דפליגי בסבילה
כמו כן פליגי בתמן בהטוהרה [נמי:] (ס) מדכבר טבל מלאתמול
ולרבנן אמרין מדהיה מורגל בעומאה בימי חלוטו. ולא היה
משהתמר בעזרה. חיישין שמא גם השתא שכת ועגע בשרץ
וכדומה ולא הוה אדעתו. מיהו אע"ג דא"כ ה"ל טבולו והאף
יכנס לעזרת נשים שטבול אסור שם [כפ"ק דלילס מ"ח]. י"ל דכיון
דשומאה זו רק מדרבנן היא אף שהוא ממשש עומאה דאורייתו

מה' מתוקרי כפרה שצריך כסמיכה ג"כ שמתקיים ידיו לעזרה וסומך וממני' לא משמח הכי
אלא דליהו חיל לעסמיה שפסק בפ"ג מה' ביאת מקדש דביאה במקלח
לא שמה ביאה. והיא גופא ל"ע דמתני' דהכל תתת דמתה ביאה ושטבילתו היתה כשני
הכנים ראשו. פי' הרב שפירא יצאל אין מחוסר כפורים נכנס לס ודם האטם היה נפסל
בזולא וכו' כהמב"ס וכן פי' רש"י בפ"ג כ"ל לולין ד' פ"ה ובפ"ק
דטוטה. ומלש שפירא לזה למה' ביאה במקלח במה ביאה דהשתא אסור כרת
וכיון שהוא בא להבטיר אין הכשר בדבר פקול וחוסר להטיר אסור ביאה. ומה שפירא
הכלל השער אין זו ביאה דהכל השער לא מתקדש בקדושת עזרה כדי להגין מפני
הפחה וגשמים וכן פי' רש"י פ' כ"ל לולין ע"ס : ר"י אומר שלשטן ה' מכנים כלהל. והא'
דלמני' פ"ג דזכמים ד' ל"ג מלורע שראה קרי מתוך שפירא לנעמיה אומר
לקרי

ה'ל' חוק. טו. הא כיצד זה גדר האמנעי ע"כ. וכל פירושא שחז"ל בעלי ל' הקדש ידעו שהתנוד הוא שם מורכב מן הודק ויהיה ידוע אללס מאיזה ל' שהצבוח נקרא טו. והרי אונקלוס תרגומו רוס. ויודק. פירושו חלל האוזן שהוא חוכו ממש וסייט דקתני הודק ודחי כלומר ממש כך נ"ל. וגם בזה לא יכולתי לעיין בספר ק"ח משני שכשכתבתי זה לא היה בידו וע' מ"ש ברפ"ד דבכורות: *אין לו טהרה עולמית. כתב הר"ב ודוקא שנקטעה בו' לאחר שהזקק לטהרה. דלוי קודם לכן הא אפילו שמואל דבעי קרא

כרבי יהודה: אין לו טהרה עולמית. אין לו (טו) טהרה עולמית (טו). כדכתוב. מודה בעדים וזממים כדלמך הם [בסנהדרין] כ"כ הר"ש וכן הוא במו' דההס ר"ל פרק נגמר הדין דף מ"ה. דלמך שמואל הם נקטעה יד העדים פטור דבעיין יד העדים בראשונה וליכא ומקשי' אמאי אמר נקטעה דהיינו לאחר מוכחן לימא גדמי' דמעיקרא ומשנין שאני הם דלמך יד העדים שהיה כבר פירש"י יד שהיתה להם תהי' להם בשעת מיתה אבל גדמי' דמעיקרא לא משמע מיני' דו היא יד שלהם ע"כ. וכמו דשמואל דס"ל דבעיין קרא כדכתוב ומש"ה אי לא מקיים קרא כדכתוב פטור ואפ"ה מודה שאם היו גדמי' מעיקרא דו היא יד שלהם. ה"ל הבא אי הוה גדם מעיקרא. היינו בהוטויו. ואני תמה על הרמב"ם שדרפ"ה מה' מחוסרי כפרה העתיק מכתבה כלשונה ולא כתב והוא שנקטעה בו' אפ"ה דפסק לדשמואל צפי"ד מה' סנהדרין. ומו קשיא לי עליו דפ"ח מה' נזיר כתב נזיר ממורט אינו רריך להעביר הער ואפ"ה שאין לו שער אי שאין לו כפס הרי זה מקריב קרבנות ופ"ה יטמא. ואם הביא בו' שכל דברים אלו למצה ולא לעכב ע"כ. ואמאי לא אמר' דבעי' קרא כדכתוב וכ"ס דבס"ג מיניס במס' נזיר דממי לכו אהדדי הא דנזיר להך דהבא דמזורע [וכן עוד בס"פ הוי"ו] לו במס' יומא [דף ס"א] וכל זאת לא העיר הכ"מ כלום. וכל לתוך לכל זה במאי דכתב (הר"ש וכן הו' דפ' נגמר הדין. אדמייתין ראי' לדשמואל דבעיין קרא כדכתוב מדהכא תן אין לו טהרה עולמית ש"מ דבעיין קרא כדכתוב ויש לתמוה היכי ייזק מהכא דבעיין קרא כדכתוב שאני מזורע דכתוב תהיה דרשינן מיניה לעכב בכל מיני צפ"ק דמנחות (דף ה') כן בהקומן רבה דף י"ט וככתבו שם במ"ו דר"ה שני שעירי בו' ע"כ. ולפ"ו יכולני לומר שהרמב"ם פוסק לדשמואל ולמשנתו ולא התנה במשנתו להא' דשמואל משום דקשיא לי על זו הסוגיא דפ' נגמר הדין משתי סוגיות אלו דפ"ק דמנחות ודקומן רבה. כדמקסו הר"ש והתוס'.

משנה אחרונה

לקריין. הם חדא ביאה הוא ומרי איסורי אמרי' מתוך. אבל הכא שלש ביאות הן דס"ל לר"י דהר איסור הותר ולא תלתא. ונראה דר"מ ס"ל כר"ח סגן הכהנים רפ"י דמנחות גבי קלידת עומר דלמך בשבת נקטר ביחוד ובחול בשבת. ללא אמרי' מתוך שהותר בהוד הותר בשלשה וה"ל לא אמרי' מדהותר חדא ביאה הותר נמי תלתא. ות"ק ס"ל כהכמים דהתם בין בחול בין בשבת בשלשה. ומשיע דה"ה לענין מילה בשבת הותר שאני מיהלים שזה ימול וזה יפרע כסדרת ת"ק הבא וכהכמים דפ"י דוקא שניהם חקל וה"ה הם : אין לו טהרה עולמית. פי' הרב ודוקא שנקטעו בהוטויו לאחר שהזקק לטהרה וכ"כ הר"ש מסוגיא דפ' נגמר הדין ד' מ"ה דלמך שמואל נקטעה יד העדים פטור ובגידתין מעיקרא הייב דו היא יד שלהן וה"ה הבא דהא מתני' דהבא מייחי לה נמי הם למימר דתנאי ניבאו אי בעי קרא כדכתוב. והתוס' שם וכן הר"ש כאן תמה מנ"ל דהבא טעמא משום דבעי קרא כדכתוב דלמך משום דמזורע כתוב תהי' ודרשינן מיני' בכמה דוכתי תהי' לעכב והניחו בקושיא גם תו"ל האריך בזה : לא רריך לאתויי דבלא"ה שמעינן לר' ישמעאל ור"ע דבעו כדכתוב ולא מייחי אלל תנאי דלא בעו כדכתוב והיינו ר"א ור"ש דמתני' וכיון דלא מייחי מוילתאי דת"ק מן מן לימא לן דטעמא דת"ק דבעי קרא כדכתוב ומיזין למימר דלוי ה"ל דטעמיה משום תהי' : ועוד נ"ל להוכיח כן מתוך הסוגיא דמעיקרא פריך לדשמואל ומי בעי' קרא כדכתוב מרוחא דלא אמרי' כדכתוב ומשני שאני הם דכתוב ותנאי דמייחי התם לא מייחי אלל פריך ומי לא בעיין וכי מן אמר דלא בעיין אדרבה הא תרינגא דבעיין ושאי' הם דכתוב מות יומת. ונראה דמשמע ליה מדלמך שמואל מילתאי' וקשה מאי ולא אמר בכל התורה דבעיין קרא כדכתוב. משמע דבכל דוכתא לא ברירא לי' אי בעיין כדכתוב אלל ביד העדים משום דדיני נפשות הוא דמהדרין אוכותא דכתוב והנילו העדה פשיטא לי' דבעיין כדכתוב. וה"ה בכל דיני נפשות היכא לויכא כדכתוב לא קטלינן. ופריך מרוחא דלפי' ליכא כדכתוב קטלינן ומשני שאני הם דכתוב מות יומת. והדר פריך מן סורר ומי לא בעיין קרא כדכתוב כלומר מאי הו' מתי' לאשמועי' הו' מתני' היא ומשני שאני הם דכתוב ותנאי דמייחי התם דכילי' קרא יתירא הוא ולהכי איצטרך דשמואל דבכל דיני נפשות דהא לא פליגי אלל אס עושין לה רחוב ומ"מ בין כך ובין כך קטלינן מוכח דלפי' היכא לויכא והנילו העדה בעיין כדכתוב ואמאי נקט שמואל ביד העדים דוקא בכל התורה נמ דינא הכי ומסיק תנאי היא ממתני' דהבא ושמואל נקט יד העדים סבר כר"א ור"ש דמתני' דלא בעי קרא היכא לויכא דיני נפשות ולהכי נקט יד העדים. ואל"כ מוכח דלא מייחי מתני' אלל לשנויי דשמואל ס"ל כר"א ור"ש אבל מילתאי' דת"ק לא מכרעו דס"ל בעיין קרא כדכתוב כדפי' לעיל : ובהכי ניחא הא דתנן פ' נערה שנפתחה אין לה פתח בית אב ה"ו נסקילה לא נאמר פתח בית אב אלל למצה וכתיב הו' תימה דתיקא למ"ד צפ' נגמר הדין דבעיין קרא כדכתוב וי"ל דשאני הכא דגלי קרא וכו' ש"ס ולכאורה קשה מאי קשיא לכו הא מסקינן דתנאי היא ואל"כ מתני' דהתם אחיה כמאן דבעי קרא כדכתוב. ואמאי דפי' ניחא דהך דתנאי היא היינו היכא דלא דיני נפשות כי הך דנגעו אלל דיני נפשות לכ"ע בעי' כדכתוב דלא אשכחן בה פלוגתא: והשתא ניחא מה שקדקכו בתו"ס אמאי נקט שמואל יד העדים ולא נקט ידך דכתוב במסית ידך תהי' בו וגו' ואמאי דפי' ניחא דתיקא שמואל חקל דיני נפשות

רנל און ימנית אין לו טהרה עולמית דברי ר' אליעזר ר"ש אומר יניחו על מקומו ויאל והכמים אומרים יניה על של שמואל ויאל ובסנהדרין פ' נגמר הדין דף מ"ה מתנייה כאמר היא כתובה פה גם שם בסנהדרין פ' הנהגים דף פ"ח והוביחו תוס' והר"ש ז"ל זכמה פלוגתות תנאים ואמוראים שנמלצות הסברות מהפוכות בתלמוד כמו דמתנייא מתני' איפכא

מלאכת שלמה

נבי און ספי מקלוה ובהכי דלמרי' דמלת ימנית קאי אכולהו יתירא נמי קתא אמאי לא תני ברישא און וכסדרא דתני ברישא הכנים רשא וכו' וגם שהוא סדר הכתוב על תנוד און המתנה הימנית ועל כהן ידו הימנית ועל כהן רגלו הימנית. ובזור דף מ"ו ספ"פ מיניס מייחי התם ברייתא דמתנייא הפך לשון משנתו והכי מניא התם אין לו כהן יד כהן

יבין

העב צימח דוימען בל"א: (טו) שהסר לו זה או זה: (טו) לר"ש והר"ב דוקא בנקטעו אחר שזקק לטהרה. בעיין קרא כדכתוב. דילפינן מעדים. דבעיקטע יד העדים קודם שזקקו הן בעלמאן להרוג המתחייב מיתה. דהיינו קודם שסעידו צב"ד לא אמרינן

דמנחות. וכו"ל ס"ס רס"ו נחלקו הפוסקים בזה. ועוד י"ל הכא טעמי' דר"י דס"ל כר' יאשי' בפנהדרין ד' ס"ו במקלל אביו ואמו דוקא שניהם חקל וה"ה הכא : אין לו טהרה עולמית. פי' הרב ודוקא שנקטעו בהוטויו לאחר שהזקק לטהרה וכ"כ הר"ש מסוגיא דפ' נגמר הדין ד' מ"ה דלמך שמואל נקטעה יד העדים פטור ובגידתין מעיקרא הייב דו היא יד שלהן וה"ה הבא דהא מתני' דהבא מייחי לה נמי הם למימר דתנאי ניבאו אי בעי קרא כדכתוב. והתוס' שם וכן הר"ש כאן תמה מנ"ל דהבא טעמא משום דבעי קרא כדכתוב דלמך משום דמזורע כתוב תהי' ודרשינן מיני' בכמה דוכתי תהי' לעכב והניחו בקושיא גם תו"ל האריך בזה : לא רריך לאתויי דבלא"ה שמעינן לר' ישמעאל ור"ע דבעו כדכתוב ולא מייחי אלל תנאי דלא בעו כדכתוב והיינו ר"א ור"ש דמתני' וכיון דלא מייחי מוילתאי דת"ק מן מן לימא לן דטעמא דת"ק דבעי קרא כדכתוב ומיזין למימר דלוי ה"ל דטעמיה משום תהי' : ועוד נ"ל להוכיח כן מתוך הסוגיא דמעיקרא פריך לדשמואל ומי בעי' קרא כדכתוב מרוחא דלא אמרי' כדכתוב ומשני שאני הם דכתוב ותנאי דמייחי התם לא מייחי אלל פריך ומי לא בעיין וכי מן אמר דלא בעיין אדרבה הא תרינגא דבעיין ושאי' הם דכתוב מות יומת. ונראה דמשמע ליה מדלמך שמואל מילתאי' וקשה מאי ולא אמר בכל התורה דבעיין קרא כדכתוב. משמע דבכל דוכתא לא ברירא לי' אי בעיין כדכתוב אלל ביד העדים משום דדיני נפשות הוא דמהדרין אוכותא דכתוב והנילו העדה פשיטא לי' דבעיין כדכתוב. וה"ה בכל דיני נפשות היכא לויכא כדכתוב לא קטלינן. ופריך מרוחא דלפי' ליכא כדכתוב קטלינן ומשני שאני הם דכתוב מות יומת. והדר פריך מן סורר ומי לא בעיין קרא כדכתוב כלומר מאי הו' מתי' לאשמועי' הו' מתני' היא ומשני שאני הם דכתוב ותנאי דמייחי התם דכילי' קרא יתירא הוא ולהכי איצטרך דשמואל דבכל דיני נפשות דהא לא פליגי אלל אס עושין לה רחוב ומ"מ בין כך ובין כך קטלינן מוכח דלפי' היכא לויכא והנילו העדה בעיין כדכתוב ואמאי נקט שמואל ביד העדים דוקא בכל התורה נמ דינא הכי ומסיק תנאי היא ממתני' דהבא ושמואל נקט יד העדים סבר כר"א ור"ש דמתני' דלא בעי קרא היכא לויכא דיני נפשות ולהכי נקט יד העדים. ואל"כ מוכח דלא מייחי מתני' אלל לשנויי דשמואל ס"ל כר"א ור"ש אבל מילתאי' דת"ק לא מכרעו דס"ל בעיין קרא כדכתוב כדפי' לעיל : ובהכי ניחא הא דתנן פ' נערה שנפתחה אין לה פתח בית אב ה"ו נסקילה לא נאמר פתח בית אב אלל למצה וכתיב הו' תימה דתיקא למ"ד צפ' נגמר הדין דבעיין קרא כדכתוב וי"ל דשאני הכא דגלי קרא וכו' ש"ס ולכאורה קשה מאי קשיא לכו הא מסקינן דתנאי היא ואל"כ מתני' דהתם אחיה כמאן דבעי קרא כדכתוב. ואמאי דפי' ניחא דהך דתנאי היא היינו היכא דלא דיני נפשות כי הך דנגעו אלל דיני נפשות לכ"ע בעי' כדכתוב דלא אשכחן בה פלוגתא: והשתא ניחא מה שקדקכו בתו"ס אמאי נקט שמואל יד העדים ולא נקט ידך דכתוב במסית ידך תהי' בו וגו' ואמאי דפי' ניחא דתיקא שמואל חקל דיני נפשות

תפארת ישראל

גבי בעיין קרא כדכתוב [בסנהדרין מ"ה ב'] וגם רבותיו בעצום' שם הכי ס"ל. רק כתבו דזקוק העדים הוא קודם לכן. דהיינו משאלו העדות אף שלא סעידו עדיין. וזקוק המזורע הוא משזקק לעומאה. וכל שנקטע מקודם לא בעיין קרא כדכתוב ולרמב"ם

דמנחות. וכו"ל ס"ס רס"ו נחלקו הפוסקים בזה. ועוד י"ל הכא טעמי' דר"י דס"ל כר' יאשי' בפנהדרין ד' ס"ו במקלל אביו ואמו דוקא שניהם חקל וה"ה הכא : אין לו טהרה עולמית. פי' הרב ודוקא שנקטעו בהוטויו לאחר שהזקק לטהרה וכ"כ הר"ש מסוגיא דפ' נגמר הדין ד' מ"ה דלמך שמואל נקטעה יד העדים פטור ובגידתין מעיקרא הייב דו היא יד שלהן וה"ה הבא דהא מתני' דהבא מייחי לה נמי הם למימר דתנאי ניבאו אי בעי קרא כדכתוב. והתוס' שם וכן הר"ש כאן תמה מנ"ל דהבא טעמא משום דבעי קרא כדכתוב דלמך משום דמזורע כתוב תהי' ודרשינן מיני' בכמה דוכתי תהי' לעכב והניחו בקושיא גם תו"ל האריך בזה : לא רריך לאתויי דבלא"ה שמעינן לר' ישמעאל ור"ע דבעו כדכתוב ולא מייחי אלל תנאי דלא בעו כדכתוב והיינו ר"א ור"ש דמתני' וכיון דלא מייחי מוילתאי דת"ק מן מן לימא לן דטעמא דת"ק דבעי קרא כדכתוב ומיזין למימר דלוי ה"ל דטעמיה משום תהי' : ועוד נ"ל להוכיח כן מתוך הסוגיא דמעיקרא פריך לדשמואל ומי בעי' קרא כדכתוב מרוחא דלא אמרי' כדכתוב ומשני שאני הם דכתוב ותנאי דמייחי התם לא מייחי אלל פריך ומי לא בעיין וכי מן אמר דלא בעיין אדרבה הא תרינגא דבעיין ושאי' הם דכתוב מות יומת. ונראה דמשמע ליה מדלמך שמואל מילתאי' וקשה מאי ולא אמר בכל התורה דבעיין קרא כדכתוב. משמע דבכל דוכתא לא ברירא לי' אי בעיין כדכתוב אלל ביד העדים משום דדיני נפשות הוא דמהדרין אוכותא דכתוב והנילו העדה פשיטא לי' דבעיין כדכתוב. וה"ה בכל דיני נפשות היכא לויכא כדכתוב לא קטלינן. ופריך מרוחא דלפי' ליכא כדכתוב קטלינן ומשני שאני הם דכתוב מות יומת. והדר פריך מן סורר ומי לא בעיין קרא כדכתוב כלומר מאי הו' מתי' לאשמועי' הו' מתני' היא ומשני שאני הם דכתוב ותנאי דמייחי התם דכילי' קרא יתירא הוא ולהכי איצטרך דשמואל דבכל דיני נפשות דהא לא פליגי אלל אס עושין לה רחוב ומ"מ בין כך ובין כך קטלינן מוכח דלפי' היכא לויכא והנילו העדה בעיין כדכתוב ואמאי נקט שמואל ביד העדים דוקא בכל התורה נמ דינא הכי ומסיק תנאי היא ממתני' דהבא ושמואל נקט יד העדים סבר כר"א ור"ש דמתני' דלא בעי קרא היכא לויכא דיני נפשות ולהכי נקט יד העדים. ואל"כ מוכח דלא מייחי מתני' אלל לשנויי דשמואל ס"ל כר"א ור"ש אבל מילתאי' דת"ק לא מכרעו דס"ל בעיין קרא כדכתוב כדפי' לעיל : ובהכי ניחא הא דתנן פ' נערה שנפתחה אין לה פתח בית אב ה"ו נסקילה לא נאמר פתח בית אב אלל למצה וכתיב הו' תימה דתיקא למ"ד צפ' נגמר הדין דבעיין קרא כדכתוב וי"ל דשאני הכא דגלי קרא וכו' ש"ס ולכאורה קשה מאי קשיא לכו הא מסקינן דתנאי היא ואל"כ מתני' דהתם אחיה כמאן דבעי קרא כדכתוב. ואמאי דפי' ניחא דהך דתנאי היא היינו היכא דלא דיני נפשות כי הך דנגעו אלל דיני נפשות לכ"ע בעי' כדכתוב דלא אשכחן בה פלוגתא: והשתא ניחא מה שקדקכו בתו"ס אמאי נקט שמואל יד העדים ולא נקט ידך דכתוב במסית ידך תהי' בו וגו' ואמאי דפי' ניחא דתיקא שמואל חקל דיני נפשות

רא"א נותן על מקומו יתעני
יבאם ע"כ כ"כ ר"י ר"י
ה"ס :

ר"ח לפי שחל ממשנתו. דאין טעם משנתו משום דבעינן קרא כדכתיב. אלא משום דכתיב ביה תהיה לעכובא זכיון
דטעם משנתו מחיה לעכובא מעתה א"ל לחלק בין נקטע לגידם כיון דקרא כתב עכובא. ודשמואל ללא כתיב בה עכובא
מחלקין שפיר בין נקטע לגידם כדאמרן ולא סחרי שני הפסקים הללו אהדדי כלל. ולא תקשה כיון דאין ר"ח לשמואל
ממשנתו. לדחיה לשמואל לגמרי לדיחא דאע"ג דמשנתו אין ר"ח ליה ליה משום דמזורע כתיב עכובא וקפיד קרא לעכב .

משנה אדרונה

נפשות משום והיילו
העדה ובמסית ליכא
למימר הכי ללא
מהרין ביה לזכות
ללא תחול ולא תכסה
עליו כתיב וכלל דיני
נפשות אין מכתיבין לו
עדיו אלא במסית
כדאמרין בסנהדרין .
והלכך מאי דמסקת
ליה לתו"ס במסית
אי מהלוקין בין נקטע
לגידם. אינו נכון כלל.
דאדרבה במסית אפילו
נקטע חייב דליכא
והיילו העדה כדפי'.
וגיחא הנהא שלא כתב
הרמב"ם דין זה נבי
מסית דנקטע פטור .
דאדרבה במסית אין
לפטור ללא דמי לשאר
דיני נפשות כדפי'. וכן
נראה מלשון הרמב"ם
דגבי יד העדים כתב
אין רשות לשאר העם
להמיתו תחלה. וגבי
מסית כתב מזה על

רבי אליעזר אומר גותן הוא על מקומוסין).
שהזקק לטהרה : רבי אליעזר אומר
גותן הוא על מקומון. ללא בעינן
כדכתיב בקרא ואין הלכה כרבי
אליעזר

היה. והשתא חתי נמי שפיר דכחיד לא פסק כמו במזורע. אע"ג דמדמינן ליה אהדדי דכיון דבמזורע כתיב תהיה לעכובא
ולא מנינו כן כחיד שוב אין לדמוהו ואע"ג דהשתא הו"ו ה"ג שתי סוגיות דנגמר דיון והשלכה מנינן. דמשמע מינייהו ללא דרשינן
תהיה. ולא עוד אלא שיש עוד סוגיא שליטת דבפ' הוילאו לו דהתם נמי מדמינן. ל"ק דאנא ללא מטעמא דשתי סוגיות עדיפין
מחד סוגיא קאמינא דדחיה הרמב"ם לחדה מקמי תרתי אלא חנא הכי קאמינא. כיון דבשתי סוגיות אשכחן דרשינן תהיה.
טו ליכא לרמזיי דאודא לה כל היכא דאשכחן דמדמינן. ובכרינן דטעמא. משום דבעינן קרא כדכתיב דהא קרא תהיה כתיב.

מלאכת שלמה

דפ' מזורע הכי חתי ר' אליעזר ביד. ותמתי שאלתי מונה בתלמודו
של הרב בלאל אשכנזי ז"ל שם ביומא ר' נתן אומר אם נתן על של
שאלא יאל :

אפכא שם כחיד והו"ו כתיב דאמרי שנתלמוד : ר' אליעזר אומר נותן
הוא על מקומון גרבי'. ומסופק איני אי גרבי' ר' אלעזר בלי יוד או ר'
אליעזר ביד דאע"פ שחלק עליו ר"ם שלא הי' בדורו שם בת"כ פ' שלמי

והנותר

בויעז

תפארת ישראל

יבין

ולרמב"ם [פ"ד ממחוסכ"פ] במזורע אפילו נקטע משיקרא אחריון
בעינן קרא כדכתיב ואין לו טהרה עולמית (ד' : סח) דאע"ל לא
בעינן

הנפשות משמע
שכחור מדכרי לקמן : והשתא דמנינן לפרושי טעמא דת"ק דמתי' לאו משום דכתיב ללא אשכחן בגמ' הך טעמא אליבא דת"ק
כמש"ל ומנינן למימר דטעמי' משום דכתיב תהי' לעכב והלכך אין לחלק בין נקטע לגידם כמ"ס בתו"ס דכיון דקרא כתיב כהדיא לעכב אין לחלק. אלא מה שהוסיף
תו"ס וכתב דאפילו איכא כמה סוגיות ללא דרשי תהי' אידרו כולוהו לגבי הך דרשא תהי' משום דתהי' משמעות גמור הוא לעכב והני סוגיות ללא דרשי עיכובא
שלא עלה על דעתם וכו' ע"פ והם דברים מתמיהים והליה לומר כן ולמאי דפ' בזהם נדחק ללא מנינו בשום סוגיא ללא דרשי תהי' דהך דפ' נגמר דהין לא איירי
בהם בטעמא דת"ק וספיר מנינן למימר טעמי' משום תהי' כדפי' לעיל. וסוגיא דשלשה מינים התם ג"כ אינו מוכרח כלל וכ"ס דגירסא דהתם אינה עיקר דמילתי' דת"ק
שנוי' שם משמא דר"א ור"א משמא דת"ק ללא כנירסת משנתיו דהכא ודלא כנירס' דפ' ג' מינים ודפ' הוילאו לו. והעיקר כנירסא דפ' הוילאו לו דנייר ממורט
כ"ס אומרים לריך העברת חער ובה"א א"ל והשתא ב"ה דהתם ללא כת"ק דהכא דאמר אין לו טהרה משום דטעמי' דת"ק הכא משום דבמזורע כתיב תהי' וכניור
מודה ת"ק והא דפליגי התם אמוראי אליבא דב"ס אי לריך ויש לו תקנה קאמרי או לריך ואין לו תקנה ואמר התם מאן דסבר יש לו תקנה אחי' כר"א דמתני' דאמר
נותן על מקומון. ואמאי מוקי ליה כר"א הא ת"ק נמי מודה שפיר כתיב תהי' . ל"ל משום דת"ק משתבר דס"ל ככ"ה דא"ל העברת חער כלל כדפי' . ומתהא אין
לנו סוגיא מכעת ללא דרשי תהי' : ובר מכל דין יש לי לדקדק בהא דמחלקי התו' והר"ם במתני' דהכא בין נקטע לגידם אף לפי סברתם דטעמא דת"ק הכא
דבעי קרא כדכתיב אחתי י"ל ללא דמי ליד העדים דביד העדים שפיר אמרי' בגידם והו"ו שגו דהא אשכחן כמה קראי דכתיב יד ואינו יד ממש אלא כחו בקרא
ידו כמו וירא ישראל את היד הגדולה . הנה יד ה' הו' וכן ויקח את ארצו מידו וה"ל כיון שמכחו בה היינו ידו . אבל במזורע דכתיב בהומויות בין נקטע וכן
גידם ליכא קרא כדכתיב וכן משמע ממילתי' דשמואל גופי'. דקטע נקטעה יד העדה' ועיכובא חתן ללא נקטע חתן אלא לרבותא אמר לא מירעיא חתו דליתנהו כלל אלא אפילו
נקטע דת"ק דכחו נמי מיקרי יד קמ"ל דכפטי' דרשינן יד ממש שהיתה להם מתהלה ובנידם אין ה"ג דמכשרין דזהו יד שלהם כיון דליכא כחם וי"ל דזהו טעם הרמב"ם
ללא מחלק במזורע בין נקטע לגידם : ויש לתמוה הא דפשיטא ליה לה"ס התם טעמא דשמואל משום דבעי קרא כדכתיב דלמא טעמי' נמי משום תהי' ועיכובא
דכתיב יד העדים תהי' . וי"ל מדנקט נקטעה ובנידם מחייב ש"מ ללאו משום תהי' הוא דכל היכא דעיכובא כתיב בקרא אין לחלק כדפי' לעיל. וא"ל תיקשי אשמואל גופי'
אמאי מחלק בין נקטע לגידם והא כתיב תהי' . י"ל דהיכא ללא אשכחן בגמרא דתהי' ועיכובא חתן לא דרשינן ובמזורע אשכחן דרשי לה כפ"ק דמחזה דבהקומן
כדמיתא התו' והר"ם : ודע דגידם מה שכתבנו לעיל דגבי כהונת אין לחלק בין נקטע לגידם וכ"ה דעת הרמב"ם ושלא כדעת התו' והר"ם. איכא כ"מ לענין חפלין
דהתם ודאי בעינן יד ממש דהא בעינן בגובה היד בקיבורת כדאמרין בגמרא דמנינן דמנינן דמנינן דמנינן דמנינן דמנינן דמנינן דמנינן דמנינן דמנינן דמנינן דמנינן
התו' והרמב"ם דלהתו' דגבי כהונת מחלקים בין נקטע לגידם ה"ה בחפלין גידם חייב אם נשאר בו מקום כל דהו ז' היא יד שלו ולהרמב"ם פטור דה"ל אין חילוק
בין נקטע לגידם כמו בכהונת וכל' זהו ששנינו במס' מנחות דף ל"ז מי שאין לו זרוע פטור מן החפלין אחרים אומרים ידכה לרבות הגידם ע"כ וכתבו התו' מר אמר
חזא מר א"ל ולא פליגי עכ"ל וגרסה דהתו' לטעמיהו דמחלקי כהונות בין נקטע לגידם יש לו טהרה ה"ה בחפלין גידם חייב ואחרים לפרושי חתי הא דאין
לו זרוע פטור בנקטעה אבל גידם חייב דודכה לרבות דזו היא יד שלו כמו גבי יד העדים ומכאן נראה דירך משמעותו כמו יד העדים וכמש"ל . ובגמ' אברהם סי'
כ"ז הבין דרך אחר בכונת החוס' ותמה עליהם ולפי מ"ס ינחא ומיהו להרמב"ם דגבי כהונת אין חילוק בין נקטע לגידם ה"ה בחפלין דבתרווייהו פטור
לת"ק ואחרים לפלוגי אחי' . ובתשובת רמ"א כתב נקטעה ידו שמאלית פטור מחפלין כמו בחליה . ועוד שאין לו יד כהה עכ"ל. ותמה בגמ' אברהם דתלמוד ערוך
הוא מי שאין לו זרוע פטור מחפלין. ולמאי דפי' יש ליישבו שדקדק רמ"א וכתב נקטעה לאפיקי גידם דחייב וזה אין מפורש בגמ'. ומיהו אין נראה שנתכוון רמ"א
לכך מדלא כתב כהדיא גידם חייב שאין דרך הפוסקים לתמוה ועוד שכתב כמו בחליה ובחליה לא חילוק ג"כ בין נקטע לגידם. ולכך נראה ללא חילוק בין נקטע
לגידם אלא בהך דפ' נגמר דהין דלתינן ענה משום דבעינן קרא כדכתיב אכל בכל התורה ודאי ללא בעינן קרא כדכתיב דכחולי תלמודא מזכרינן קרא לעכב כדאמרין
בכל דוכתא חוקא לעכב תורה לעכב וזנה עליו הכתוב לעכב וכן עובא ופי' לאו ייתורא לא בעי קרא כדכתיב וכיון ללא בעינן קרא כדכתיב אין חילוק בין נקטע לגידם והא
דמחלק ביד העדים בין נקטע לגידם משום דהני נפשות דוקא משום דכתיב דאמרי' כדפי' לעיל משום והיילו העדה. והא דמיתני התם מתי' דהכא ללא בעינן קרא כדכתיב
מזר"א ור"ם אע"ג דבמזורע לאו דיני נפשות איכא. היינו לפום מאי דבעי למיפשט משיקרא מרחובה של עיר הגדחה דבין ר' ישמעאל ובין ר"ע בעי קרא כדכתיב
אכל היכא דליכא דיני נפשות רחוב לא כ"מ דביני נפשות דבין כך ובין כך מיקטלי ולא פליגי אלא אי עושין לה רחוב לדונה בעיר הגדחה כס"ף וממוס אכד
ואי אין עושין רחוב נקלין וממוס פלט. ומ"מ תרווייהו רחוב מעכב דבעי כדכתיב ומיהו פשיט דבעינן קרא כדכתיב אפי' ללאו ד"ל. אהא מסיק דתנאי היא
דר"א ור"ם דמתני' לא בעי כדכתיב. ולענין הלכה משמע דכלל התורה לא בעינן קרא כדכתיב היכא דליכא דיני נפשות. והיינו כר"א ור"ם דאע"ג דת"ק הכא
פליגי ללא דבעי כדכתיב אלא משום דכתיב תהי' לעכב כמש"ל. ודברי התוס' והר"ם ז"ל :

ר"א אומר נותן על מקומון ר"ם אומר וכו'. ויש לתמוה מ"מ דהני תנאי נבי ללא בעי קרא כדכתיב הא הכא במזורע כתיב תהי' לעכב ואין לומר דלית ליה תהי'
לעכב דהא משמע בכל דוכתא דליכא מאן דפליגי בהא . ובהו היה מקום ליישב קושיית התוס' בפ' נגמר דיון דמ"ל לה"ס דטעמא דת"ק דבעי קרא כדכתיב
דילמא משום דכתיב תהי' לעכב ע"כ. ד"ל דאי משום תהי' לא הו"ו פליגי ר"א ור"ם דודלוי כ"ע מנודי בהא. ומ"מ היא גופה קשיא אמאי לא דרשי תהי' .
וה"ג

ר' עובדיה מברטנורה נגעים כיצד מטהרין פרק יד תוספות יום טוב פה ציונים

פסוק השמן מטהר את המטהר
הוא כפי שפירשנו
וע"ה

וכל הכך סוגיות ואפילו יהיו חלק דכרי עממא משום דבעין קרא כדכתיב כולן יהיו בעלון לגבי הסוגיא דתהיה. ואפילו לא היה אלא אחת בלבד משום דתהיה משמעות גמור הוא לעבד. וכל אותן סוגיות דאמרי טעמא משום דבעין קרא כדכתיב. משום דלא הווי דייק בתהיה. ולא עלה על דעתא אילו היה עולה על דעתא לא הוי קאמרי הכי לפי שהא משמעות גמור בתהיה שהוא מורה על העכוז. והואיל וכן דאין לדמות עוד נזיר למזורע הלכך פסק הרמב"ם צנור דא"ל

הירדשי מהר"ח
פ"ח תוי"ט ד"ה אין לו
פ"ה ד"ה כ"ו. בכ"פ
הדבור דהא שייך דמואי
שייך בו ע"כ. ואפשר
דהא דהני משנה ה'
בא לו אצל האיש ומכך
בו' למה לא תני תנופה
כמו שבכ"ה שם רע"ב
וג"כ קשה מאי שייך
בו' אלא וכו' שייך
תנופה וכו' שייך ע"כ
וא"כ שייך תרי מיילי
וק"ל

אע"פ פסק במזורע דמעכוז. ועוד
אני אומר דהכ"מ הקשה על הרמב"ם
האם דנזיר דפסק שאינו לריך להטביר
תער. שהיא שלא כחמת משתי
הלשונות דהתם. וכדחק דפסק בלישנא
קמא. דאליביה רבינא ור' פדת
לא פליגי ואע"ג דלאותו לשון
אני אומר דהכ"מ הקשה על הרמב"ם
האם דנזיר דפסק שאינו לריך להטביר
תער. שהיא שלא כחמת משתי
הלשונות דהתם. וכדחק דפסק בלישנא
קמא. דאליביה רבינא ור' פדת
לא פליגי ואע"ג דלאותו לשון

ר"ש אומר. אם נתן על של שמאל
יצא (ע"כ): ר' נטל (ע"כ) מלוג השמן (ע"כ) ויצק
לתוך כפו של חברו (ע"כ) ואם יצק
לתוך

אליעזר. וכן אין הלכה כרבי שמעון
דאמר אם נתן על של שמאל יצא:
ר' נטל מלוג השמן. שהעלה את
הלוג עם האשם במקום שחיטתו בצפון
והיה מוזמן גם: לתוך כפו של חברו.
משום

משנה אחרונה

ואין לומר דאי לא צנו
קרא כדכתיב. משום
תהי' בשנותן על מקומן
או על שמאל יוצא
דתהי' דמעכוז היינו
אם לא נתן כלל. דהא
התום פשיטא להו דאי
עממא דת"ק משום
תהי' ניחא שפיר דאין
לו עברה עולמות ולא
כני צנותן על מקומן
או אם נתן בשמאל
ולא מתקבר דליפלו
בהא. וי"ל דפלוניתיה
הא אי דרשי' כל
התורה בכלל ופרט.
או כריבוי ומיעוטי
דלשכתן בעלמא פלוגתא
דתנאי בהכי בכמה
דוכתי. והבא דכתיב
ונתן הוי כולל ועל
בהיותו הוי פרט
שכ"כ התום כניטין
ר"פ הורק ונתן בידה
ונתן הוי כלל בידה
הוי פרט ושלחה הור
וכלל. והבא ליכא כלל
בתרא. וא"כ אי דרשין
כלל ופרט אין בכלל
אלא מה שפרט וזריך
בהיות ממע והיינו
עממא דת"ק דאין לו
עברה עולמות. ור"א
ור"ש דרשי ריבוי
ומיעוטי ולא ממעט אלא
דשמאל

צ"ה אמרי לריך אלא שיש
נקטי לריך כלפי צ"ש שאמרו א"ל
שער* (צ"ה שמעביר הער) עכ"ד.
אופכא צ"ה לריך וצ"ה אינו
לריך (כפשתא) הוא שאינו לריך כלל
משום דא"ל פירוש שהוא כמשמעו
דפרק הויאילו לו לעיקרות. כלל
צ"ה ר"א. ודברי ר"א דהבא שטוין
שניה כי הבא. וה"כ מייחית לה
הזכירו רק דבגמרא הדין שטו'
פסקים. דעדים. דמזורע. ודנזיר.
ג"כ כן צניטא. דהתם נמי כתיב
ואף ע"פ שהארכתי ויאלתי קאת
החבור שלא אמעט ענמי מזה
לטהרה. וכ"כ הר"ש אצל התום
בהיותו ואזן בימי חלוטיו. אלא
לטומאה. וכן כ"מ נמי בעדים.
שהעידו צ"ד שנקטקו להיטתם
ובדברי הרמב"ם פ"ד דסנה' [הלכה
צנור. צנוי לעכובא אלא דהתם
ואזן א"כ שער נמי. ואף לפי
ה"ג אינו לריך צנור כפיו כדתיב
ליבטי שער כדכתיב בקרא. וזה
שמאל יצא. וכך העתיק הר"ב.
*) כד' יתא ג' חיות אלו רק מאל
כדפוס אמטריס

צ"ה אמרי לריך אלא שיש
נקטי לריך כלפי צ"ש שאמרו א"ל
שער* (צ"ה שמעביר הער) עכ"ד.
אופכא צ"ה לריך וצ"ה אינו
לריך (כפשתא) הוא שאינו לריך כלל
משום דא"ל פירוש שהוא כמשמעו
דפרק הויאילו לו לעיקרות. כלל
צ"ה ר"א. ודברי ר"א דהבא שטוין
שניה כי הבא. וה"כ מייחית לה
הזכירו רק דבגמרא הדין שטו'
פסקים. דעדים. דמזורע. ודנזיר.
ג"כ כן צניטא. דהתם נמי כתיב
ואף ע"פ שהארכתי ויאלתי קאת
החבור שלא אמעט ענמי מזה
לטהרה. וכ"כ הר"ש אצל התום
בהיותו ואזן בימי חלוטיו. אלא
לטומאה. וכן כ"מ נמי בעדים.
שהעידו צ"ד שנקטקו להיטתם
ובדברי הרמב"ם פ"ד דסנה' [הלכה
צנור. צנוי לעכובא אלא דהתם
ואזן א"כ שער נמי. ואף לפי
ה"ג אינו לריך צנור כפיו כדתיב
ליבטי שער כדכתיב בקרא. וזה
שמאל יצא. וכך העתיק הר"ב.
*) כד' יתא ג' חיות אלו רק מאל
כדפוס אמטריס

צ"ה אמרי לריך אלא שיש
נקטי לריך כלפי צ"ש שאמרו א"ל
שער* (צ"ה שמעביר הער) עכ"ד.
אופכא צ"ה לריך וצ"ה אינו
לריך (כפשתא) הוא שאינו לריך כלל
משום דא"ל פירוש שהוא כמשמעו
דפרק הויאילו לו לעיקרות. כלל
צ"ה ר"א. ודברי ר"א דהבא שטוין
שניה כי הבא. וה"כ מייחית לה
הזכירו רק דבגמרא הדין שטו'
פסקים. דעדים. דמזורע. ודנזיר.
ג"כ כן צניטא. דהתם נמי כתיב
ואף ע"פ שהארכתי ויאלתי קאת
החבור שלא אמעט ענמי מזה
לטהרה. וכ"כ הר"ש אצל התום
בהיותו ואזן בימי חלוטיו. אלא
לטומאה. וכן כ"מ נמי בעדים.
שהעידו צ"ד שנקטקו להיטתם
ובדברי הרמב"ם פ"ד דסנה' [הלכה
צנור. צנוי לעכובא אלא דהתם
ואזן א"כ שער נמי. ואף לפי
ה"ג אינו לריך צנור כפיו כדתיב
ליבטי שער כדכתיב בקרא. וזה
שמאל יצא. וכך העתיק הר"ב.
*) כד' יתא ג' חיות אלו רק מאל
כדפוס אמטריס

תפארת ישראל בועז

קודם הגדת או א"כ [כפ"ד מסנהדרין]. ולא עוד אלא שצנור שרין
לגלג ראשו ציוס מלאת ימי נזרו פסק הרמב"ם דכשהוא קרא אינו מעכוז
[כפ"ח מניין]: ג"ל דכלל מד מהך עממא אחריתא אית בי' דבעדים
ילפיין

קודם הגדת או א"כ [כפ"ד מסנהדרין]. ולא עוד אלא שצנור שרין
לגלג ראשו ציוס מלאת ימי נזרו פסק הרמב"ם דכשהוא קרא אינו מעכוז
[כפ"ח מניין]: ג"ל דכלל מד מהך עממא אחריתא אית בי' דבעדים
ילפיין

קודם הגדת או א"כ [כפ"ד מסנהדרין]. ולא עוד אלא שצנור שרין
לגלג ראשו ציוס מלאת ימי נזרו פסק הרמב"ם דכשהוא קרא אינו מעכוז
[כפ"ח מניין]: ג"ל דכלל מד מהך עממא אחריתא אית בי' דבעדים
ילפיין

קודם הגדת או א"כ [כפ"ד מסנהדרין]. ולא עוד אלא שצנור שרין
לגלג ראשו ציוס מלאת ימי נזרו פסק הרמב"ם דכשהוא קרא אינו מעכוז
[כפ"ח מניין]: ג"ל דכלל מד מהך עממא אחריתא אית בי' דבעדים
ילפיין

הגותר כן היטון זמית
ו' ואם לא נתן מתי

הלופי גרסאות

ו' דברי ר' עובדיה מברטנורה

תוספות חדשים

במשנה נטל מלוג השמן והא התיב הקדים מתן שמן לנתון דם ימלאט שמן. אע"פ דהוי לאחר יניקה משום דהוי יניקה בפסול דלא שמה יניקה (תוס') פ"ק דממנות דף ט"ו :

אלוהו רבה

ו' ואם לא נתן לא כפר. דכתיב יתן על ראש המטהר וכפר משמע יתן וכפר בזה יכפר שמה ספקה אבל אם לא נתן לא כפר:

ר"י בן נורי אומר ש' דכתיב גבי דל יתן על ראש המטהר לכפר ולכפר משמע יתן להראות כפרה אבל לא לשכח והא דכתיב נמי גבי עשיר וכפר שאם לא נתן מעלין עליו כאלו לא כפר:

תוספות רע"ק

משנה י

(*) ח"ט ס"ה כנגד בקרבן הר"ש עיין תוספות כנחות ד' ע"ד ע"ב ד"ה איכא מחנות.

משנה אחרונה

למה הכנים מעשה הקטאת והעולה באמנע: לתוך כף עלמו יא. הכא ודאי לא מעכב

נותן על של שמאל ויולא. וה"ג בזויר פ"ו דף מ"ז: **כנגד** בית קדש הקדשים. כתב הר"ב ולא שהיה מכניס את השמן בהיכל כו' דהא לא כתיב והביא את השמן אל אהל מועד. כדאשכחן בהזאות הפנימויות. הר"ס [י]: **והנותר** מן השמן אשר על קף הכהן יתן וגו'.

והנותר מן השמן אשר זכלי. תנין ליה בספ"י דזבחים: **לא** כפר. דכפרה אמתנת הראש כתיבה. רש"י פ"ק דזבחים דף ו': **שירי** מזהו הן דכתיב והנותר. הלכך הוי כשפיקת שירי דם החטאת דלא מעכבי כדתנן בזהויה מקומן. רש"י סס: **ומעריין** עליו כאלו לא כפר. פ' הר"ב קמי שמיא כו'. גמ' דזבחים (סס). וזע"ג דחינן. כ"ל דלמסקנה יהוה דחויא בעלמא הוא. והיינו דלא כתב הר"ב כפי' הר"ס. ואין להאריך בזה:

*[**חסר** הלוג עד שלא ילקן] ימלאנו. כתב הר"ב ולא

והנותר מן השמן וכו' פסחים וזבחים דף ו' ומסיק התם כאלו לא כפר דכפר מתנות בהגות ולא כפר מתנות הראש וזע"ג דאיכא קרא אהריב קודם לזה דכתיב ביה והנותר בשמן וכו' התם לא כתיב ב' מלת לכפר להכי מיייתי קרא תניינא דכתיב ב' לכפר לדשא: חסר הלוג ובת"פ פ' גלישי דפ' מזורע ראיית הגרסא ר' ישמעאל אומר

משום דכתיב וילק על קף הכהן משמע שהכהן העוסק את ההזאות. היה וילק על קף כהן אחר: כנגד בית קדשי הקדשים. משום שנאמר שבע פעמים לפני ה'. ולא שהיה מכניס את השמן בהיכל לזאות כנגד הפרוכת. אלא בעזרה היה עומד והיה הופך פניו ללד בית קדש הקדשים וזוהו על קרקע העזרה: על כל הזאה מבילה. על כל פעם שזמה. מובל אלבעו בשמן. ולא שיטבול אלבעו פעם אחת. וזוה מאותה טבילה שמים ושלג הזאות. דשבע פעמים חטבילת אלבעו נמי קאי: בין שנתן בין שלא נתן כפר. טהר גבחה: ומעלין עליו כאילו לא כפר. קמי שמיא שלא עשה מזהויה המזבח ואין הלכה כר' יוחנן בן נורי: דחסר הלוג. שמן של מזורע: עד שלא יצק. לכפו השמאלית. ימלאנה. ולא אמרי' דקבעה ליה הלוג

לתוך כף עצמו יצא. מבל עי' והוזה שבע פעמים כנגד בית קדש הקדשים. על כל הזיה מבילה. בא לו אצל המצורע. מקום שהוא נותן את הדם. שם הוא נותן את השמן עי' שנאמר (ויקרא יד) על מקום דם האשם והנותר מן השמן אשר על קף הכהן יתן על ראש המטהר לכפר. אם נתן עי' כפר. ואם לא נתן. לא כפר עי' דברי רבי עקיבא. רבי יוחנן בן נורי אומר. שירי מצוה הן בין שנתן בין שלא נתן כפר. ומעלין עליו כאילו לא כפר עי'. חסר הלוג עד שלא יצק עי' ימלאנו עי' משיצק

חסר הלוג וכו' במקום ר' שמעון ואין בידי הכרע. ומ"מ דברי ר' יעקב במקום דברי ר' עקיבא. וראיתי שהג' ה"ר יהוסף ז"ל והנותר בשמן אשר וכו' וכן אמת כי פסוק ראשון הוא בשמן אך שם אין כתוב לכפר אלא וכפר א"כ ה' לו להגי' ג"כ וכפר אם נתן וכו' דוק. והוא ג"כ הגי' ר' יעקב:

מלאכת שלמה

חסר הלוג וכו' פסחים וזבחים דף ו' ומסיק התם כאלו לא כפר דכפר מתנות בהגות ולא כפר מתנות הראש וזע"ג דאיכא קרא אהריב קודם לזה דכתיב ביה והנותר בשמן וכו' התם לא כתיב ב' מלת לכפר להכי מיייתי קרא תניינא דכתיב ב' לכפר לדשא: חסר הלוג ובת"פ פ' גלישי דפ' מזורע ראיית הגרסא ר' ישמעאל אומר

מזורע

תפארת ישראל

בועז

ילפינן הכי מדכתיב יד העדים. וכס"ס סס. ר"ל דוקא אם ה' להם יד בשעה שהעידו [או בשעה שנעשו עדים דהיינו שעה שראו העדות] בעינן קרא דכתיב. אבל כשמיד בתחלה לא ה' להן יד. לא הנריכה תורה כן: אבל הכא במזורע. דלא כתיב על יד המזורע או על כף יד המתטהר. רק פתח על כהן ידו כתיב. משמע אפילו לא ה' לו מעולם נמי בעינן קרא דכתיב: מיהו דוקא בהך חרתי. בעדים שעושה החוטא תלוי בידן של עדים שזה נעשה עי'. וכ"כ במזורע הבאת האשם לטהרתו תלוי בנתינת דמו על בהגות להכי בתרתי' אמרינן בעינן קרא דכתיב. מדתלוי דבר שנכתב בדבר אחר שלא נתבעל: אבל בזויר שאין לגלות שערו שנכתב שם שייכות עם הבאת קרבנותיו שלא נתבעלו. לפיכך אין לגלות שערו מעכב כלל התיורו. דרק הבאת

יבין

עי' הכהן שילק טובל אלבעו ימניו הסמוך לאגודל. תוך השמן שבכף חזיו. והופך פניו לק"ק: עי' דהיינו על תוך ועל כהן יד ועל כהן רגל. ואפילו נתקנה הדם ביני ביני אינו מעכב מדלא כתיב על דם. רק על מקום דם האשם: עי' על ראשו: עי' מדכתיב יתן על ראש המטהר וכפר. משמע שהנתינה מעכב כפרתו [ש"י זבחים רז]: עי' ר"ל דלא עשה מזהויה מן המזבח: עי' לתוך כף הכהן: עי' ולא אמרינן דכלי הלוג כששפכו לתוכו קבע לו שיפסול הנשאר אחר"כ. וזע"ג שהשמן שיימלא בו החסרון לא הוהקף עם האשם. א"פ"ס הרי קו"ל דאם הוהקף השמן בפ"ע ילא [בכמ"ס ע"ד ממחוסר"ס]. לפ"ז אחר

דלא כתיב לכהן אחר בהדיא ועוד דכתיב הכי כתיב וטבל את אלבעו הימנית מן השמן אשר על כפי השמאלית. משמע מתוך כף עלמו: כנגד בית ק"ק. עי' הר"ב דכתיב לפני ה'. ועדיין לא שמעינן דכנגד בית ק"ק דהא כל העזרה מיקרי לפני ה' להשמרתו בשער נקנור נמי לפני ה' כתיב ב' ובכמה קראי והקריבו לפני ה' ושחט אותו על ירך המזבח לפני ה'. וטבלו בעזרה וניהו אבל כנגד בית ק"ק מ"ל. ונראה דילפי' הזאות אלו מהזאות דפר כהן משח דהכא שבע הזאות באלבעו כי התם ובת"כ נמר אלבעו שהיה המיומנת מאלבעו דהתם. ונמרינן נמי להזאות מהתם דכתיב ביה את פני הפרוכת. וכן ל"ל בשבע הזאות של פ"ג דפרה מ"ס דנמר התם נמי כנגד בית ק"ק ובקרא לא נאמר רק אל פני אהל מועד אלא דנמר מפר המשיה: שנאמר על מקום דם האשם. האף קרא בפרשה תניינא גבי דל כתיב ובקרא כתיב על דם האשם. ונראה דניחא ל' לחתויי מקרא תניין דמזורע יותר כמו שדרשו מנין שאם נתקנה הדם נותן על מקומו ת"ל על מקום וכו'. אלא שיש לדקדק למה האריך התנא בלשגו ותני מקום שהוא נותן את הדם סס וכו' ובקרה ה"ל למיתני נותן את השמן על מקום הדם. ואפשר לומר דאנן אורחי' קמ"ל מלחא אחריתא דמתן השמן הוא ג"כ בשער נקנור וטס עומד המזורע כמו במתן דם ללא נימא לאחר מתן דם אינו מחוסר כפורים וכןכס לעזרה קמ"ל מקום שנותן את הדם סס נותן את השמן כלומר שעומד במקומו הראשון בשער נקנור ואינו נכנס לעזרה כפורים שיעדין מחוסר כפורים הוא עד אחר מתן השמן וכו"כ התוס' בזבחים ד' ו' דלכל הפחות נריך מתן דם ושמן לבהגות קודם שיהא מותר בקדשים כדאמר בפ"ק דנדרים לחולין לא חולין. ונראה שהתא דהכא ס"ל לר"ע שירים מעכבין ובס' הוציאו לו לפני ה' דהיינו בתוך עזרה דעכשיו אינו עוד מחוסר כפורים עכ"ל ח"א כדפי' לקודם מתן בהגות הוי מחוסר כפורים. אבל מה שפי' רש"י גבי הזאות לפני ה' כנגד בית ק"ק משום דילפינן להו מהזאות פר כהן משח כדפי' לעיל: יתן על ראש המטהר לכפר. האף קרא נמי בפרשה תניינא כתיב גבי דל ובקמייתא בעשיר כתיב וכפר. ונראה דלר"ע מיייתי מקרא תניין דמשמע ל' דלפרושי אחי דהא דכתיב בעשיר וכפר לא תימא שכבר כיפר להכי מפרש הכא לכפר שזה בא לכפר ואם לאו לא כפר. ואפשר נמי דלכפר משמע נמי לא כפר כדאמר בפ"ק דנדרים לחולין לא חולין. ונראה שהתא דהכא ס"ל לר"ע שירים מעכבין ובס' הוציאו לו ד' ס' א"ר עקיבא אם כפר כלה דשירים לא מעכבי. דהכא קרא כתיב לכפר. וריכ"ל סבר דמקיימין עני הכתובים דבקמייתא כתיב וכפר משמע שכבר כיפר קודם מתן הראש ובזבחייתא לכפר משמע עליו וכו': עד שלא יק ימלאנו. פ' הר"ב דליניקה קבעה. כל קביעות דמנחות כלומר שנוקף זה לזה ואינו יכול לשנות קאת ממנו להביא אחר תחתיו לפי שהוקבעו יחד. רש"י פ"ק דמנחות ד' ט'. ונריך לדקדק במאי קמפלגי ר"ע ור"ס. וי"ל דר"ע לטעמי' דל"ל כפ' נגמר הדיון ד' מ"ה דבעינן קרא דכתיב גבי רחובו של עיר הגדחה וממלא יניקה מעכבת והלכך קבעה. ור"ס לטעמי' דלומר לעיל נותן על של שמאל דלא בעי כדכתיב יניקה

נגעים כיצד מטהרין פרק יד תוספות יום טוב פו

יבד חלוק עומד בו מניח
ט מ"ט ט
יא מצורע קדש ע כהנים
ח ענין י"י אחר
האשם ע"י טס פיה ס"ד :

הלוג שהוא כלי שרת. אלא ייקה קצעה: עד שלא נתן. קצע מתנות דכבר ר' שמעון מתן שבע קצע ולא ייקה. ואין הלכה כרבי שמעון: יא הכל הולך אחר חטאת. דבחטאת ועולה חלוק העשיר והעני. דעשיר מביא מן הבהמה. ועני מביא מן העוף שתי תורים או שני בני יונה. הלכך אם בשעת הקרבת החטאת היה עני והביא חטאת העוף. אע"פ שהעשיר אח"כ. משלים קרבן עני ומביא עולה העוף. וכן אם היה עשיר והביא חטאת בהמה. אע"פ שהעני לריך להביא עולה בהמה: רבי יהודה אומר אחר האשם. דבאשם שוין עני ועשיר והוא ראשון לקרבות המלורע. ומיוחד לטברסו יותר מכולן. ושיניהם מקרא אחד דרשו. דכתיב (ויקרא י"ד) אשר לא תשיג יודו בטברסו. ר"ש סבר. דבר המכפרו והוא החטאת. ור' יהודה סבר

משיצק (ט) יביא אחר (א) בתחלה. דברי ר' עקיבא. ר"ש אומר חסר הלוג. עד שלא נתן (ב) ימלאנו. משנתן (ג) יביא אחר בתחלה (ד): יא מצורע שהביא קרבנו. עני (ה) והעשיר. או עשיר (ו) והעני. הכל הולך אחר חטאת (ז) דברי ר' שמעון. ר' יהודה אומר. אחר האשם (ח): מצורע

חילופי גרסאות
ר' שמעון גרס ר' ישמעאל :

אליהו רבת

יא העני והעשיר כי. תלתא קראי כתיבי
אשר תשיג יודו מאבד
תשיג יודו את אשר תשיג
יודו. אשר תשיג יודו מתחלה
אשר תשיג יודו מתחלה
כשהיא מצורע ואחר כך
קודם שהביא קרבנותיו
העני סרי העשיר והעני.
מאשר תשיג יודו מקאת
אשר תשיג יודו שהביא
יודו במקאת קרבנותיו
ואחר"כ העני. את אשר
תשיג יודו. את אשר תשיג
יודו היום ובשעת מלורע
היה עני הכי עני והעשיר
מלאו שלשתן כתיב:

משיצק (ט) יביא אחר (א) בתחלה. דברי ר' עקיבא. ר"ש אומר חסר הלוג. עד שלא נתן (ב) ימלאנו. משנתן (ג) יביא אחר בתחלה (ד): יא מצורע שהביא קרבנו. עני (ה) והעשיר. או עשיר (ו) והעני. הכל הולך אחר חטאת (ז) דברי ר' שמעון. ר' יהודה אומר. אחר האשם (ח): מצורע

משיצק (ט) יביא אחר (א) בתחלה. דברי ר' עקיבא. ר"ש אומר חסר הלוג. עד שלא נתן (ב) ימלאנו. משנתן (ג) יביא אחר בתחלה (ד): יא מצורע שהביא קרבנו. עני (ה) והעשיר. או עשיר (ו) והעני. הכל הולך אחר חטאת (ז) דברי ר' שמעון. ר' יהודה אומר. אחר האשם (ח): מצורע

משיצק (ט) יביא אחר (א) בתחלה. דברי ר' עקיבא. ר"ש אומר חסר הלוג. עד שלא נתן (ב) ימלאנו. משנתן (ג) יביא אחר בתחלה (ד): יא מצורע שהביא קרבנו. עני (ה) והעשיר. או עשיר (ו) והעני. הכל הולך אחר חטאת (ז) דברי ר' שמעון. ר' יהודה אומר. אחר האשם (ח): מצורע

משיצק (ט) יביא אחר (א) בתחלה. דברי ר' עקיבא. ר"ש אומר חסר הלוג. עד שלא נתן (ב) ימלאנו. משנתן (ג) יביא אחר בתחלה (ד): יא מצורע שהביא קרבנו. עני (ה) והעשיר. או עשיר (ו) והעני. הכל הולך אחר חטאת (ז) דברי ר' שמעון. ר' יהודה אומר. אחר האשם (ח): מצורע

משנה אחרונה

וייקה לא מעבדא ולא קבשא. א"כ י"ל הכא דכתיב תהי לטיובא ס"ל לר"ע דלייקה מעבדא וקבשא. ור"ש סבר דטיובא הוא בעבודה ולא במכשירי עבודה דה"ל אחר דפי ערף בקלפי ד"ל ל"ט דחוקה לטיובא לא קאי אלא לעבודה והגדלה לאו עבודה היא ואמר התם לר"י מעבדא וה"ה ייקה דהכא דלינהי אלא מכשירי עבודה. והא דתני לעיל יאק לתוך כף עלמו יא דמשמע הא אם לא יאק כלל לא יא. אחאן לר"ע: יא הכל הולך אחר חטאת. פי' הר"ב דבחטאת חלוק עני מעשיר. כלומר אשר לא תשיג יודו בעהרתו משמע מה שתלוי בהשג יודו. ור"י סבר אי הוה כתיב לקדמרת לעהרת השתא דכתיב בעהרתו משמע בשעה שמיא קרבן המטהרו והוא האשם ונראה דלאו

מלאכת שלמה

שאינו מביא לפרים אינו יכול לגלח וזם בכריתות סתם לן תנא במתני' דהתם כר"ג גם בת"כ סוף פרשה ד' דפ' מלורע סתם לן תנא כר"ג אע"ג דסתם ספרא ר' יהודה. וביד ה' מחויב פ"ה ס"ט ע' כתוב ופסק כר' יהודה דהכל הולך אחר האשם ש"ס ה' בשעת שחיטת האשם עשיר ישלם קרבן עשיר ואם היה עני ישלם קרבן עני וכתב

יא מצורע שהביא וכו' בכריתות פ' ארבעה מחוסרי כפרה דף ט' מלאחי מונה מלורע שהפריש קרבנו וכו' והכי מוכח ג"כ שהיא הגירסא מפי' הראב"ד ו"ל ומפי' הר"ז ו"ל דכ"פ שני דקטיס ע"ש: והניא עלה התם ככלתא תלתא דוכתי ר' אליעזר בן יעקב אומר הכל הולך אחר לפרים דס"ל דבר הגורם עהרה דהיינו לפרים שכל זמן

תפארת ישראל ביני

אחר שחזר ומילא הלוג לריך להניפו: (ט) דהיינו אחר שהחיל וילק תוך כף הכהן עד אחר שנתן ג' מתנות הבהמות. ומשמע אפילו לא חסר השמן שילק לתוך הכף. רק מתשמן שגשאר בהכלו אחר שילק: (א) דלייקה קצעה ל' שכשיחמר אח"כ נפסל הגשאר. מיהו ההזאות ונתן הבהמות כל חד מזהו כפ"ע הוא. שכשחמר אחר שילק קודם שגמר ההזאות. מביא לוג אחר ומתחיל מתחלת ההזאות. אבל אם נחמר אח"כ. או קודם גמר מתן הבהמות. מביא לוג אחר ומתחיל רק מתחלת מתן הבהמות: (ב) ר"ל עד שלא החיל ליתן המתנות: (ג) ר"ל משהחיל ליתן מתן הבהמות וקודם גמרן (ודלא כר"י: (ד) אבל א"כ טוב להתחיל מתחלת המתנות. רק ממקום שפסק שם הוא מתחיל (ו) (ה) דעני שאין לו בכדי לקנות ג' בהמות כ"ל. מביא רק כבש א' אשם ולוג שמו. וב' תורים או ב' בני יונה א' לחטאת וא' לעולה. וזה ה"ו עני. והביא קלת מקרבן עני. דהיינו מהעופות. ונתעשר: (ט) ר"ל או עשיר שהביא קלת מקרבנות עשיר. דהיינו חטאת או עולה מבהמות. ונתעני: (ט) שלכתחלה לריך להביא קודם העולה. וכמתן החטאת לריך שיסיה ג"כ בעולה. וכשליה קינין. וא"כ אם ה' אז עני. והביא אז חטאת העוף אחר שהקריב אשמו. ואח"כ נתעשר. מביא עולה העוף שחיבו. כאלו עדיין הוא עני. ואם בשעת הבאת החטאת היה עשיר (היינו שה' לו כל כך מעות ע"פ כדי לקנות ג' נאמות). והביא האשם והחטאת בהמה. אע"ג שאח"כ נתעני. אין לו טהרה עד שיסיה לו מעות כל כך כדי שיוכל להביא עולה בהמה: (ח) דבאשם עני ועשיר שוין. וגם הקרבת האשם הוא שמכשירו לאכול קדשים [נעדין י"ז כ']. ואף דגם החטאת מעבדו מלאכול בקדשים [נעדין כ"א א']. עכ"פ מהאשם נימן ההזאות והמתנות. ועוד שמנתו מתחיל ההכשר. והכי

למימרא דאשם מטהר ולא החטאת. דחטאת נמי ודאי מטהרת כדאשכחן ביולדת וכפר עלי' הכהן וטהרה ומהתם ילפי' לכל מחוסרי כפרה כדתני לעיל מ"ג שלם טהרות במלורע ושלם ביולדת. וכן האשם לאו דמטהר ולא מכפר דליהו נמי מכפר כדמוכה ספ"ה דערבין. אלא שהאשם עיקרו לטהר וחסאת עיקרו לכפר. וזו לתמוה על הרמב"ם פ"י מהל' נזירות שכחא אשם אינו מעבד לטהרה כשהוא ע"כ. ואלא לומר כך דהא אמרינן מי שאין לו בהונות אין לו טהרה עולמית ובת"כ רש"י בפסחים ד' י"ט ל"ג אשם לא מעבד דהכי תיסק אדעתין דאשם לא מעבד הרי עיקר הטהרה תלויה בו שמתנו לבהונות ע"כ. והיינו כדאמרינן במתני' דבר המטהרו הוא האשם וב"כ התום בנזמים ד' י"א דלכל הפחות לריך מתן דם וזמן לבהונות שיהא מותר לאכול בקדשים ע"כ. וכבר השיג הראב"ד ר"ל להרמב"ם שם בזה. אבל כפ"ה דנזיר משמע מדברי התום ומדברי הר"ב שם דס"ל ג"כ הרמב"ם ו"ע. ובס"פ גבי שני מלורעים שנתערבו קרבנותיהן אמרינן במ"כ נדה ד' ע' דתקנתא

ציונים

יב מצורע עני יומא מא כחיהו כח מיה' סס כ"ט ועשירי שהביא ע"י יובלמי מיר פ"ח כ"ב : ס"ב מביא ארם ע"י ס"ט ופ"י מה' שגגות ס"ט : אף ע"י אשתו נדוים לא מיר דר כ"ט קד יובלמי יבמת ע"י ס"ט כחובות פ"ד ה"א ס"ט פ"ג ה"א מ"י : פ"ט ס"ט שגגות פ"י :

תוספות חדשים

יב בתו"ש ד"ה מביא כו' שלא מצאתי כו' ונעלם ממנו שהתיקו כפ"י מה' שגגות ד"ן א' : יב בתו"ש באותו דיבור בהתיא דערבין. ולי מראה דגם הרמב"ם ס"ל דיש מילוק בין נדר להביא ובין מביאין בשבילי לתלמודין והא דלא התיק ליה משום דמתן על מה שפסק בפ"ד מה' מהמת עניים דלר"ם שיש לו חלק בשדה למתנה אפ"ה יליקט כו' ואשמו אחרי כו' והר"ם הוא אף ע"פ שהוא קרא עשיר ומחויב בקטף הכס הם היו עניים. קד מפורש העשיר כב"מ דף י"ב פ"א והף ע"פ דגם חוקי רבא טעם דעשו שאינו זכה כוכבה היט לשמואל דס"ל שאין לקטן שום זיה אבל הרמב"ם פסק בפ"י מה' גזילה כרבי יוחנן דלפ"י גדול הסמוך על שטח אביו מלאהו לאכ וסעסע משום איכה אבל בקטן ואינו סמוך על שטח אביו מלאהו לטעמו דיש לו זכ"ל דלשמו וכו' ע"כ ס"ל בעס עניים. ודוק כי כפי הוא : (ממסכתו"ש ז"ל)

אליהו רבה

יב עני שהביא קרבן עשיר יצא. שא"ז זאת תורת אשר לא תשיג יד תורת לרבות כל התורות הכתובים למעלה בין תורת העשיר בין תורת הדל טובה נאמר לא תשיג ידו שאם הביא קרבן עשיר יצא : ועשיר שהביא קרבן עני לא יצא. שאמרו אלו לא יצא קרבן עשיר יצא : ומה דין שיהיה אצל עשיר אינו טהור דין עני :

יב יצא. בת"כ יליף מדכתיב תורת לרבות וכתוב זאת מיטעוה. ומסתברא דרביא לפני שמביא קרבן עשיר ומיטעוה לעשיר שמביא קרבן עני : מביא אדם ע"י בנו כו'. וליף ליה בת"כ מדכתיב אשר בו נגע לרעת (כן הוא בר"ם) *ונ"ל דמסיפא דקרא דר"ם. דכתיב אשר לא תשיג ידו בטהרתו דאף ע"ג דדרשני מיניה במתני' דלעיל להכל הולך אחר טהרתו. ולר"ם. ולר"ם מדכתיב נפקי להו. אכתי לא לכחז אלא זאת תורת אשר בו לרעת בטהרתו. מאי אשר לא תשיג ידו. חדא דהא הך פרשה בואם דל הוא מיירי. ותו דמדלא כתיב בפרשה דלעיל דמיירי בעשיר זאת תורת אשר בו נגע לרעת לא ס"ל לכחז כאן אשר לא תשיג ידו. והוי קאי זאת תורת וגו' על ז' הפרשות. על זו ועל הקודמת. אלא לרביא אהא שהעשיר מביא קרבן עני בשביל העני. וה"ק קרא אשר בו נגע לרעת אשר לא תשיג ידו דלזלין בתריה דההוא דהוא ביה הגע. שאם הוא עני אע"פ שהמביא קרבן בשבילו הוא עשיר. לא זולין אלא אחר אשר בו הגע. ומסתברא לי דזה דוקא כשהעשיר מביא בלא קבלת נדר להביא קרבנו של מזורע דהא [היה] חנן במשנה ז' פ"ד דערבין שאע"פ שהמזורע עני מביא קרבן עשיר אלא לפי שלא מלאהו להרמב"ם שהעתיק למשנה דהכא. וכחז בסוף הלכות מחוסרי כפרה להביא דערבין ש"מ דס"ל דהא דהכא נדחית מקמי ההיא דערבין : ר"י אף ע"י אשתו מביא כו'. ארישא מהדר דקתני עשיר שהביא קרבן עני לא יצא. קאמר דאף ע"י אשתו כו' וברייתא מתניא בזה. ומייתי לה בגמ' ר"פ ט' דב"מ (דף ק"ד) ופ"ד דנדרים דף כ"ב. ופ"ד דמזיר דף ל"ד. וגרסו' אדם מביא קרבן עשיר על אשתו *ונפירש"י ואין יכול לומר היא חין לה כלום ותפטר בקרבן עני. ועיין לקמן : מביא קרבן עשיר. בת"כ יליף לה נמי מואת : *ונ"ל כל קרבן שהיא חייבת. כגון לידה וזיבה וסוטה חייב הבעל להביא על אשתו אבל אם אכלה חלב או שחלה שבת אין

סדר. דבר המכשירו ומטירו והוא האשם. והלכה כר' יהודה : יב שהביא קרבן עשיר יצא. * [אפילו לכתחלה מביא] ותבא עליו זרחה. ואידי דבעי למתני בסיפא לא יצא תנא רישא יצא : מביא אדם על ז' [ידי] בנו וברתו. אע"פ שהוא עשיר מביא עליהם קרבן עני אם הם עניים. וקרבן זה מטרהו לאכול בזבחים כדלמין הביא כפרתו אוכל בקדשים : אף על ידי אשתו מביא קרבן עשיר. דאשתו שהיא כגופו אינו יכול להביא עליה קרבן עני אם הוא עשיר. ולא קרבן מזורע בלבד. אלא ה"ה לכל קרבן שהיא חייבת אינו מביא עליה קרבן עני

יב מצורע עני שהביא קרבן עשיר (ס' יצא ז'). ועשיר שהביא קרבן עני לא יצא. מביא אדם ז' על ידי בני צי. על ידי בתו. על ידי עבדו ושפחתו. קרבן עני. ומאכילין בזבחים. ר' יהודה אומר. אף על ידי ז' אשתו מביא קרבן עשיר. וכן כל קרבן שהיא חייבת ז' : שני

וכתב מהרי"ק ז"ל עם דלא חס לדראכ"י כיון שלא נשנה במשנה : יב ר' יהודה אומר אף וכו'. כנדרים פ' אין בין המזיר דף ל"ה וכגזיר בפ"ד דף כ"ד ברייתא ומסיים בה וכן כל קרבן שהיא חייבת שכן כותבת לו בשובר שעל כותבתה בשעה שהיא מוחלת לו כל אחריות שיש לה מוקדם ויש בכלל שאין זה אפילו קרבנות ואיתא נמי בתום דסוטה ס"פ היה נוטל ובמיעוט פ' המקבל דף ק"ד היתה * כונתה דהא דאמר ר"י אף ע"י אשתו לא קאי אדלעיל ע"י בנו וכו'. דהתם מביא

מלאכת שלמה

בריייתא. ובת"כ סוף פרשה ד' דפ' מזורע היא שנוי' ורש"י ותום' יש להם פי' אחר גם כן דלכך כותבת לו קאי אשעת ניסוחין שהוא מתחייב להביא בעד אשתו קרבן עשיר כמה שהיתה חייבת קודם ניסוחין ומכארת ברייתא זו ופה בנימוקי יוסף במיעוט דף קכ"ו ע"א : *ואף דקתני כלומר אף עליו על עזמו כד נגע"ד וכך מלאהו ג"כ שפי' הרא"ש ז"ל. וכן כל קרבן שהיא חייבת ודוקא קרבן לידה וזיבה וסוטה אבל אם קרבן עני והבא קרבן עשיר. אלא ר"ל אף ע"י אשתו חייב להביא כמו על עצמו.

וכתב מהרי"ק ז"ל עם דלא חס לדראכ"י כיון שלא נשנה במשנה : יב ר' יהודה אומר אף וכו'. כנדרים פ' אין בין המזיר דף ל"ה וכגזיר בפ"ד דף כ"ד ברייתא ומסיים בה וכן כל קרבן שהיא חייבת שכן כותבת לו בשובר שעל כותבתה בשעה שהיא מוחלת לו כל אחריות שיש לה מוקדם ויש בכלל שאין זה אפילו קרבנות ואיתא נמי בתום דסוטה ס"פ היה נוטל ובמיעוט פ' המקבל דף ק"ד היתה * כונתה דהא דאמר ר"י אף ע"י אשתו לא קאי אדלעיל ע"י בנו וכו'. דהתם מביא

תפארת יבין

והכי קיימת לן : (ט) כגון שנתנו לו במתנה. או שהלוו לו : ז' ואפילו לכתחלה שרי. רק חיידי סיפא נקט נמי ברישא יצא : (יא) ר"ל אדם עשיר רשאי להביא : (יב) אם היו מחוסר"פ שלריבין קרבן לטהרתו. מביא עליהם קרבן עני. אע"פ שהוא עלמנו עשיר. עכ"פ חשבון לבני זיתו כעניים. מולחין להם רק מה שיהיו להם הוא : (יג) האו אף לאו אבטו ובתו וכו' דלעיל מינה קאי דהרי בהך רשאי להביא קרבן עני. אלא ארישא קמהדר דקתני דעשיר שהביא קרבן עני לא יצא. קאמר ר' יהודה דאף באשתו חייב להביא קרבן עשיר. מדכגופו דמי מביא עבורה קרבן עשיר. וה"ה שחייב להביא עבורה כל

ואי"ל דהא דקאמר דמתנת הראש אין מעכבות. היינו שיוכל למלאהו או הסדר משמן אחר. ור"ל שאין מעכב שהיא מתנתו הראש מאותו לנו שנתן ממנו על הבהמות. אבל עכ"פ לר"ד ליתן עם משמן שיוסיף. ליתא דהרי נספק קאמר. דמשמע דנפקר כולו. ואפ"ה מהיים עלה דמתן הראש אינו מעכב. משמע דהוי דאינו מעכב כלל : נ"ל דהא דקיי"ל לא כיפר היינו בשישנו כאן. אבל כשנפקר כולו. אין מעכב תו ואפ"ה נתכפר [ומתורן בזה קשיית תום' יומא דס"א א'] : ומה

משנה אחרונה

דתקנתא דר' יהושע ליתא אלא לר"ם דסבר דיכול להביא אשם בתנאי אבל לחכמים דלינו ב"ה בתנאי לית ל' תקנתא אלא אשם מעכב : יב עני שהביא קרבן עשיר יצא. במס' כריתות ד' כ"ח יליף לה דכתיב זאת למעט וכתיב תורת לרבות ומסתברא לרבות עני שהביא קרבן עני. ונראה דהא דעני שהביא קרבן עשיר ל"ל ריבויא דמאי תיתי דלא יצא וזכרונה הא אמרינן תע"ב. אלא משום דכתיב ז' ונ"ל דאפילו לרבי דאמר פ"י דמתנות מ"ה קטן והביא גדול לא יצא הכא קרא גלי תורת לרבות ומהכא לא יליפי' לנודר דהתם כתיב בכל היואל מפיו יעשה : מביא אדם ע"י בנו ובתו. נראה מדלא קתני סתמא מביא אדם ע"י אחרים קרבן עני אלא דוקא בכנו ובתו דכסמוכים על שלחנו מיירי וככהיא מתני' דפ"ק דב"מ דתני כנו ובתו ומקי לה כסמוכים על שלחנו והכי משמע הכא דומיא דעבדו ושפחתו. וקתני נמי ומאכילין בזבחים ולא קתני ואוכלין משמע שמאכילין משלו. והלכך מביא עליהם קרבן עני. ולא דמי להא דתנן פ"ד דערבין מזורע עני ומדירו עשיר מביא קרבן עשיר דהתם אינה גופי' מעייל נפשי' לחיובא ומחייב עזמו והוא עשיר לא שיק למימר דהם רחמנא עליו כיון דעשיר הוא ומעייל נפשי' ביה שלא חייבתו התורה. אבל זה שמביא על אוחן כסמוכים על שלחנו על כרחו לר"ך להביא שלא יעמאו עהדותיו על שלחנו וכהא י"ל דהם רחמנא עליו. ומי"ט היילק בין מקבל בנדר ואין שלא בנדר ואין בזה עטס לחלק. גם מ"ט שהרמב"ם לא העתיק משנתנו זו ל"ה ראה בפ"י מהל' שגגות שם העתיקה : וכן כל קרבן שהיא חייבת. לעיל גבי בנו ובתו תני מביא קרבן ומאכילין בזבחים משמע דוקא קרבן דלטהרה ולא לקרבן כפרה והכא תני כל קרבן משמע אף של כפרה וכ"כ התום' מן הירושלמי בפ' המקבל דף ק"ד. אבל הר"ש הביא כאן דרשא דספרי דדוקא לטהרה מביא ע"י אבל אגלה הלכ' ותללה שבת לא ומסיק התם מרבה אני את אלו שהן לטהרה ומיניא אני את אלו שהן לכפרה ע"כ. משמע דמסתברא יש לרבות אלו של טהרה יותר * (ה) בנ"י ליתא ג' אלו טיבות. (ב) בנ"י ליתא ליתא חייבת ידו ונדר' חייבת ידו מוסגר.

ואם הביא בעדה קרבן עני לא יצא : (יד) כגון זבה או יולדת. קרבן שהוא להכשירה ולהסירה בשום דבר. כגון קרבן מזורע ומה

י' שני מצורעים נזק פז
ט' יבולתו מיר פז
ח' מ"י ט"ז פ"ה כ"י

משנה אהרונה

וגראה כדפי' לעיל
משום דטהרתה הם
דברים הנגעים לצלה
והם לזרבו שלא תפסח
עהרתיו. ועוד י"ל
דמיירי שמיבא עלי' שלא
מדעתה והלך לכפרה
לא מהני אלא מדעתה
ה"ג אמרין כח"ל
גדרים דף ל"ה הכל
צריכין ליה חזן
ממחזקי כפרה והשתח
י"ל דהספרי והירושלמי
לא פליגי דבירושלמי
מיירי מדעתה ובספרי
מיירי שלא מדעתה.
ועל הרא"ש קשה דכחן
כתב בפירושו כח"ל
דספרי ובפירושו לגדרים
דף ל"ה שם כתב אפילו
הכלה חלב. והתם אין
לפרש מדעתה דהא
אמר מביא על אשתו
סוטה. ומ"מ סתמא
דמתני' משמע דמביא
הכל בין לטהרתה
בין לכפרתה וכן העתיק'
הרמב"ם כלבוה פ"י
מה' שגגות ותו"ס
גם בזה לא ראה דבריו
ובן משמע הייבנה ודייקן
התוס' בפ' המקבל
והר"ן בגדרים דוקא
שהיא חייבת לאסוקי
גדרים ודבות שלא
הקיימו ותפסידו בכל
יום ע"כ משמע דשאר
כל הקרבנות מביא :

אין הצעל חייב הר"ש. ומשמע דהוא חייב ממיילא. כמו שמתחייב לה בשאר דברים כגון לפדותה ולקוברתה כו' וכן
הוא דעת רש"י דממיילא נחתיב. וכן דעת הרא"ש והר"ן בפירושם למס' גדרים (דף ל"ה) וק"ל לי דבכולו שאר
דברים יש טעם. כדלמרינן פ' נערה בזמ' כחובות. אבל לחיוב זה לא מלאתי טעם. אבל כפי הגרסא דברייתא
שכתבתי לעיל בד"ה ר"א כו'. דמסיים שקך כתב לה אחריות דחית לך עלי מן קדמת דנא. וכתבו התוס' פ' כל קרבנות
שהיתה חייבת קודם שנשאת לו
יביא [בעבורה] שכתב לה אחריות
כו'

י"ג (צ"ה) שני מצורעים (יו) שנתערבו קרבנותיהם

יבין
לכס גם שאר הקרבנות. טעם הו"ל למנקט שנתערבו חמתייהו.
ותו קשה ח"כ ממ"ג היכי חיירי. אי שהי' האשם והעולה
מפורשים דהיינו שפירש כל א' מהן חיזה מהן יהי' אשם ואחיה
עולה. ונתערבו ח"כ ג' המפורשים של א' ב' המפורשים של
חצירו. ומלא שיש בכל א' מהשמות המעורבים ב' ספיקות.
אחד אש הוא אשם או עולה. והספק שב' אש הוא שלו או
של חצירו. ואף דגם ב' הספקות שלהן נתערבו. אפ"ה משום
השתחאת נקבה היא ולא היא יכול להתערב עם חיך ששם
זכרים. לפיכך לא ה"ל ב' השמות רק ספק א'. דהיינו שלא
ידעו של מי הוא. והיו יכולין שפיר להקריב מנ' השמות של
המלא א' ששהי' לשם מי שהיא שלו. ואח"כ מת א' מהן.
וגמלא שלא ידע החי אשם הקריבו חמתייהו אי לא. עכ"ל חכמי
קשה מה מקשה ה"ס והאיכא אשם. ומה קו' הכי כיון
שנתערבו השמות והעולות המפורשות יחד. כולן ירעו עד
שיסתאבו וימכרו ויביאו מהדמיים כל קרבן שנתערב. וכפי דמי
היותר מובחר מלוחן והדמיים ש"ו מפ"ה דק"ל [ה"ל]. וא"כ
ה"ל יכול לעשות כן ויקריב אשתו לשיומו וגם אשם לא יראה
להמתין כך יכול להקריב אשם אחד מיד דהרי כל התערבות
נדרו לרעיהו. רק לכשיומו הכך יכול כל מעותיהן לנדבה
[כדמ"ס שם ה"ל]. וא"כ מה זה קו' והאיכא אשם. ומה מתקן
הקריב אשתו. והיכי אפשר כן והרי הכל מעורב. וגם טעם
הו"ל לתרוי' שלא הקריב אשתו וכלעיל. ואפילו ימלא דמסתמו
מיירי. לא בנתערבו השמות המפורשות בהעולות המפורשות.
רק שנתערבו ב' השמות לבד וב' העולות לבד כל א' מין
במינו. ומלא שאין בכל א' מהם רק ספק א' אש שלו או של
חצירו ה"ל. חכמי ק' היכי קאמר והא איכא אשם. ומאי
קושיא. הרי בין השמות המעורבות יש א' מהן שמת בעליו.
והרי ב' השמות כה"ג בכלל חמתייהו המתות הוא [המתירה כ"ה ב'].
וחמתייהו ב' שנתערב עם קרבנות אחרות כולן ימותו [פניהם
ד"ע ב']. וכל שבתחמתייהו מתה. ב' אשם כה"ג רועה [המתירה ד"ח
א']. וא"כ ב' השמות אלו ירעו עד שיסתאבו וכו' הכל כלעיל.
ומה מקשה ה"ס והאיכא אשם. ואף מתקן שכבר הקריבו
אשתו. וגם מי ומה מכריחו לאוקמה כן. ולענינים עלינו קו'
רב שש. ולא נוקמא טעם שנתערבו כולן יחד. ולא הקריב
אשתו עדיין עד אחר שיכתוב נכסיו לאחר. ואי נימא דהכח
לא במתירשות מיירי אלא בסתומות. דהיינו שלא פירש כל א'
מהן על ב' הזכרים שהביא חיזה מהן יהי' אשם ואחיה עולה.
רק חיזה מהן שיראה יקריבו אשם ואחיה שיראה יקריבו עולה.
ונתערבו ב' שלו ב' של חצירו. הרי גם בכה"ג לא נרפאה
לנו קושייתנו דמה מקשה ה"ס והאיכא אשם. הרי מתערבות
ד' בהמות אלו. אף שיכול להקריב מהתערבות עולה א'. דחף
אש שהי' של המת. ראשי הוא להקריבו [כס"פ דק"ל]. עכ"ל פ'
ב' עולות אינו יכול להקריב מהתערבות. דלע"ג דכולן סתומות
יש לחוש שמת שניהן של אש א' הן. וכשיקריב שניהן. יקריב
אשם לעולה. וגם אשם אינו יכול להקריב כלל מהתערבות.
דשמן זו שיקריב של המת הוא. אלא בכה"ג אין לו דרך אחר
רק אחר שהקריב עולה א' מהתערבות יהיו ג' השתארים
רועים עד שיסתאבו וכו'. וכיון שכן יכול שפיר להקריב אשתו.
ותו כיון שנתערבו כולן. היכי אפשר שכבר הקריב אשתו
מהתערבות בודאי. הרי אפילו יקריב ב' השמות מהתערבות
עדיין יש לחוש אולי שניהן של חצירו היו. וירא ישראל כי אין
עור לו מרבותיהו המפורשים בפירוש משנתנו הקדושה. ויס'
פניו אל הקיר ויתפלל אל ל'. והנה יד שלוחה ממרום. ותוס'
לו ימינו ורוע קדשו. כימי חודש בחדשו. אשר תמיד לא
נעשו. הללו אל בקדשו:] (יו) ב' מצורעים עשירים שהביאו
לטהרת

תפארת ישראל

יבין

[ומה שהזכיר הר"ש שם קרבן סוטה חייב לביא. לא זכיתי להבין דזה אינו
מיוצא דיד' מדהוה בעל. ובקרבנות נזיר. אלא החורה חייבתו בפירוש להביא]
ואם תראה הוא להביא מלא לא יא' אם לא תהיה לו. משא"כ בקרבנות נזיר שלה.
אם יש לה. מובל להביא מלא. כי חייבה דיד' הוא. וי"ל. אבל קרבנות
שחייבת לכפרה בלבד. כגון שאכלה חלב או דם וכדומה להר"ש
הכא. פטור העצל מלהביא. אבל להרמב"ם [פ"י משנתנו] חייב
הצעל להביא. וממשה שלנו יש קלח רחיה להרמב"ם מוקמתי
וכן כל קרבן. ואע"ג דמה שנתחייבה ח"ע בגדר גזבה לל"ע
הצעל פטור. אין על זה קושיא במה דלמרינן דקרבנות שגדרה
היא פטורה. י"ל הרי ממוקמו הוא מוכרע. דהרי מתני' בקרבנות
שחייבת קאמר ור"ל אבל לא בקרבנות שהחייבה היא ח"ע בעלמה:
(צ"ה) אמר המחבר בזוית אפי' אכלתי לחם פי"ד משנה י"ג. כי משנה
החורה היא. ורבותיהו מיינקו בל מקום ובכל עת. ופה
השמינו דהם מפי' עולותיה. ואפי' העלוב מוטל על חלסה.
יאמר נא ישראל אשם אלה הענקים אומנינו אשר תמיד בחיקם
ושאנו מוטל לכל דרך לא סלולה. פה נעשונו כעטלף ערום
מוזלך על שפיים בכרס ד' לנחית. איש אמלא מנוח להליג. כף
רגלי החלב לפרש המטה הקדושה. ומאין יבא עזרי. אם
לא מד' עושה שמים וארץ מאין. דהנה ראו נא דמתענתו
ה"ל אמרין שנים שנתערבו קרבנותיהם. וקרב קרבנו של א'
מהן. ואנחנו נשמע קול ענות חלושה בשאלה. חיזה מקרבנותיהן
נתערבו. ואחיה קרבן של א' מהן שוקרב. והנה אין גם אחד
מרבותיהו שעונו על ב' שאלות אלה. זולתי בעל הפיל. ה"ל
המיו"ט ששמתה מלא משפתיהו שאשנים נטפות נזר. הוא
אמר ויהי. וי"ל שקרב קרבנו של א' מהן דהיינו חמתייהו.
עכ"ל. וזה פסוק שכתבתי וודאי חיירי. דיגוד עליו קרבנו
דהיינו דמתעבת ר' יהושע וודאי נוכח. דהאלכסגדריו' עבד
השתחא שאלו. שכבר הוקרב בעוד חצירו חי. ואין ידוע אש
שלו או של חצירו ה"ל. אולם מנדשמע מדברי רבינו. שלא
יוכלל במלת קרבנו רק חמתייהו. כפי הגרסא דייק כן רבינו.
משום דמלת קרבנו דקאמר תנא. רק חדא משמע. אולם אש
לכך מתעורר רבינו אין הוכחתו מוכרחת. דהרי כבר מלכו
בקרבן הכשירי' ב' גא. דכתיב גבי כל א' הקריב את
קרבנו. וכופר ומונה אח"כ כ"ח קרבנות שהקריב כל א' מהן.
אלמלא דמלת קרבנו גם מובא משמע. וב"ל' יש לדקדק דאי
מיירי שהקריב רק החמתייהו מי סבי לי' להשתחא למנקט מלת
חמתייהו. ולמה לא נקט בפירוש והקריב חמתייהו של אחד מהן.
ויסיה חיך שיהי'. חכמי לא פ"י לנו רבינו. מה בכלל במלת
שנתערבו קרבנותיהן. אי נימא דמוקי לה כדמוקי למלת קרבנו
דהיינו שנתערבו רק ב' החמתייהו. אבל האשם והעולה לא
נתערבו להן. א"כ קשה מה מקשה ה"ס על זה [מה ד"ע א']
והאיכא אשם. ומה קושיא. וכי מי מעכבו מלהקריבו. והרי
האשם לא נתערב ויכול שפיר להקריבו. ותו מה משני שמואל
שקרב אשתו. וכי מי מכריחו לאוקמה שכבר קרב אשתו.
הרי לא נתערבו השמות. ויכול השתחא להקריב אשתו. ואחרת
טעם הו"ל' שלא קרב אשתו. ויקריבו השתחא אחר שיכתוב
נכסיו לאחר. ובהו יסתור קושיא רב שש. דהרי באופן כזה
קבעו האשם בעניות. ואי נימא לאורך גיטא דמלח' פ'י
רתו"ס במלת שנתערבו קרבנותיהן. דהיינו שנתערבו חמתייהו
וילמד תחתון מעלין. דהיינו קרבנו דנקט תנא בתר הכי ממלת
הרבנותיהן. דשניהן רק מחמתייהו מיירי. אלא ש"מ דס"ל
לרתו"ט. דנתערבו קרבנותיהן דמשנתנו. היינו שנתערבו כל הן'
קרבנות שחייב כל א' בקרבנות של חצירו. עכ"ל קשה כיון
דכל ספיקא חכמי אלכסגדריו' רק עבוד החמתייהו ה"ל. וכדמוכה
מתעבת ר' יהושע להם. למס' ה"ל להם לתאר השאלה שנתערבו

יחידו כחשיב מתי' פ"ב פ"ב
מתי' פ"ב

ראשון לציון

יג בת"מ ס"ד' זו
ששאלו כו' זה
הקטן ג"כ הכ"מ וס"מ
כ"ט וע' כה"ז דף ט.
כסוגיא דכתיב ע' י"ב
נכון על זה וכן ה"ל לחס
משה כפ"ה מר"ל מחסרי
כמה דין וזו מייבב ה"ע
של הכ"מ :

יחודשי מתרי"ח

יג תוי"ט ד"ה וזו
ששאלו מעכשו
לדורין כו' ע"ל. הנה
הוכחתי הרב תוי"ט
דהלכה כר"י הכיני הרב
לעיל במשנה י"א בפ"ג
דכריתות כתבתי דהא
דחבא עיקר וראיתי שם
בכריתות ושם הוכחה
שלו משום הכלל ר"י
ור"ש הלכה כר"י אבל
נראה לי שאינו מוכרח
דהלכה כה"ה (דף ע')
הוא מה שהביא כאן
התוי"ט שם משנה הג"מ
לשאלו סבר בהא
כר"ש ואחר זה מצאני
בלחם משנה שהוא
מתמה על הרמב"ם
שפסק כר"י משעמים
הג"ל שהוא שמואל
סבר כר"ש ע"ש נמצא
לפי זה שפיר פסק
הרמב"ם משנתנו
כשמואל פסק כר"ש
ואירי כשקרב אשמו
רק זה נשאר בקישיא
הוא שם בסוף הלכות
מחוסרי קדושה ה"ב
משנות זה אחר זה
וכראשונה פסק כר"י
ובשניה כתבתי שמואל
פסק כר"ש וכמו שהוכיח
ג"כ הכ"מ בעצמו נראה
לי כצ"ע הרמב"ם דבהא
דוקא שאין לו תקנה
אחרת או סבר שמואל
כר"ש כמו שזכרו שם
תוספות לענינינו תיקוני
גברא שאני שאין לו
שום תקנה אבל כשמצא
תקנה שם לא מבינו
שסבר שמואל כר"ש
אוי פסק הרמב"ם כר"י
משום הכלל ר"ש וה"י
הלכה כר"י וא"כ
לא קשה על הרמב"ם
קישיות התוס' ולא
קישיות כ"מ ולא קשי'
הלחם משנה וא"ל
א"כ למה לא מוקים
שמואל שם גנדה בשל
ק"ב אשמו וכר"ש
שמביא אשמו ומתנה
ואף שמביא לבית
הפסול תיקוני גברא
שאני י"ל כנגד חכמים
לא היה שמואל מכריע
כר"ש אבל כנגד יחיד
דהיינו ר"י מכריע בשעם
הג"ל או שאין אני חכם

כ"י ודוקא בקרבנות שהם לכפרתה כגון לידה פו' וצירושלמי
פ' גערה אפילו חללה חלב או חללה שבת. אבל קרבנות
שנדרה או נדרה לא. ע"כ משמע דמכח כתיבת האחריות
חייב. אלא דאכתי קשיא אמאי חסדרה לה הכרייתא
באחריות שקודם נשואין. ה"ל למתני
באחריות דמנשואין ולהלן. ונ"ל
דהיהא מלחא דפשיטא היה כשכתב
לה אחריות מנשואין ולהלן והכא
קמ"ל שכשכתב לה כך ואחריות
דמקדמת דנא הכל בכלל אף
שמנשואים ולהלן מכת ק"ו. אבל
אחריות כלל אף שמנשואים ולהלן
אינו מתחייב. ומיהא רש"י
דחי לגי' הספרים. וגורם כגו' דת"כ.
אם גרסה ונתן לה כותבה ועדיין
קרבנותיה עליה אינו חייב כן
כדן שכן כותבת לו אחרתין דאית
לי עלך כו'. ופי' אש
גרסה ונתן לה כותבה ועדיין
קרבנותיה עליה אינו חייב כן
כדן שכן כותבת לו אחרתין דאית
לי עלך כו'. וכן הוא הגי'
בת"כ שלפנינו. וגם צירושלמי דפ'
נערה שנתפתחה הלכה ח' כך היא
הגי'. ונ"ע מה טעם נחייב בקרבנותיה
ולא ראינו ג"כ מוז הבדל בחבורו של
הרמב"ם כלום [יא] ונ"ל שגירסתו
כגו' רש"י וס"ל דיתולדה הוא. ולרבנן
אינו חייב בקרבנותיה. ולפיכך לא ה"ל
לכתוב ולפי שאינו גורם כלל שכן
כותב לה כו' אע"פ דאם כתב ודאי
דנחייב אפ"ה לא השמיטנו לזה
למשננו' מה הוא בכלל האחריות
דמכיון שלא נזכר כלום מזה בגמ'
אין להאשימו על שלא המליץ הדין
מלבו ולכתבו שאין אחריות זה
עליו כפי כונת חבורו]:

יג קרב קרבנו של אחד מהם. ר"ל מאחד מב' חטאות שנתערבו. הרמב"ם: ין ששאלו כו'. פי' הר"ב דשמה של
מת הוא והי"א חטאת שמתו בעליה כו' ומן האשם שמביא ליכא לאקשויי כו' דכיון דאשם שוין מתנותיו לשלמים
יכול להביא אשם כו'. תמיהתי דפלוגתא היא במשנה ג' פ"ח דנזבים. דר' שמעון ורבנן באשם שנתערב בשלמים. והכ"א
אין מביאים קדשים לבית הפסול. שמעט באחילתן. אי הוה שלמים. וכן הלכה. ובסוף גרה דף ע' איתא גמי צברייתא
בספק מלוכע. דר' שמעון אומר מביא אשם ומתנה. ולא הודו לו חכמים. ומו' אמרי' התם צהדיא דהאי תקנתא דר'
יהושע ליהא אלא לר"ש דסבר מביא אשמו ומתנה. ולא חס למביאים קדשים לבית הפסול. ושמואל מוקים לה בקרב
אשמו. וכר"ש צהא דחטאת קבעה ולא האשם. כדתני' לעיל מו"א. נמלינו למדן מעכשיו דלדין דק"ל כר' יהודה דאשם
קבעה. א"א לאוקמא כשקרב אשמו. דא"כ אין לו תקנה להביא קרבן עני כלל. ואי בשלא קרב אשמו אגן דק"ל כחכמים
שאין מביאים קדשים לבית הפסול. תקנתא דר' יהושע נמי ליתא. ותימה על הר"ב והרמב"ם שלא פירשו * [דמשנתנו
אינה הלכה. ושוב מלאתי דהרמב"ם פסקה] למשנתנו בסוף הלכות מחוסרי קדושה. והשמיט תקנתא דאשם. וכן בפירושו
ג"כ לא כתבו וכדן השמיטנו. דאין מביאים קדשים לבית הפסול. אבל אכתי תקשה ליה דא"כ כשקרב אשמו מיירי .
ואי

יג קרב קרבנו של אחד מהם. ר"ל מאחד מב' חטאות שנתערבו. הרמב"ם: ין ששאלו כו'. פי' הר"ב דשמה של
מת הוא והי"א חטאת שמתו בעליה כו' ומן האשם שמביא ליכא לאקשויי כו' דכיון דאשם שוין מתנותיו לשלמים
יכול להביא אשם כו'. תמיהתי דפלוגתא היא במשנה ג' פ"ח דנזבים. דר' שמעון ורבנן באשם שנתערב בשלמים. והכ"א
אין מביאים קדשים לבית הפסול. שמעט באחילתן. אי הוה שלמים. וכן הלכה. ובסוף גרה דף ע' איתא גמי צברייתא
בספק מלוכע. דר' שמעון אומר מביא אשם ומתנה. ולא הודו לו חכמים. ומו' אמרי' התם צהדיא דהאי תקנתא דר'
יהושע ליהא אלא לר"ש דסבר מביא אשמו ומתנה. ולא חס למביאים קדשים לבית הפסול. ושמואל מוקים לה בקרב
אשמו. וכר"ש צהא דחטאת קבעה ולא האשם. כדתני' לעיל מו"א. נמלינו למדן מעכשיו דלדין דק"ל כר' יהודה דאשם
קבעה. א"א לאוקמא כשקרב אשמו. דא"כ אין לו תקנה להביא קרבן עני כלל. ואי בשלא קרב אשמו אגן דק"ל כחכמים
שאין מביאים קדשים לבית הפסול. תקנתא דר' יהושע נמי ליתא. ותימה על הר"ב והרמב"ם שלא פירשו * [דמשנתנו
אינה הלכה. ושוב מלאתי דהרמב"ם פסקה] למשנתנו בסוף הלכות מחוסרי קדושה. והשמיט תקנתא דאשם. וכן בפירושו
ג"כ לא כתבו וכדן השמיטנו. דאין מביאים קדשים לבית הפסול. אבל אכתי תקשה ליה דא"כ כשקרב אשמו מיירי .
ואי

מלאכת שלמה

ה' הקרבנות מתים וכו' כך ז"ל. זו ששאלו וכו' זה אחד
משלה דברי חכמה ששאלו לו הנס בדה' פ' בתרא דף ע' ועיין במ"ס
שם סי' ד'. ומדלא קתני זו שאלו אלא זו ששאלו נראה שהיא לרמזו לנו
שהיא שאלה אחת ממה ששאלו. ומ"מ זו שאלה ששאלו: אלכסנדריא
מ"מ אלכסנדריא:

סליק פירקא וסליקא לה מסכת נגעים. ובעה"י אשר כל
ברא. ועמו הקדושה והמזרה. נתחיל מסכת פרה:

יבין תפארת ישראל בועז

ומה שמתה שם רב"מ על הרמב"ם. דהרי ע"כ הכא בעשרים
מיירי וכדלמחרן. וכיון שהרמב"ם פסק כר"י לעיל [מ"ב]
דהאשם קובע. והרי הכא קבעו האשם בעשירות. והא"ך י"א אה"כ
בשעת קיעוף דהרי אפילו נחשני ממש לריך להביא בעשירות והניח הקו'
בל"ע: ולפענ"ד דהרמב"ם ס"ל. כיון דאשם אגן תקנה להאי גברא
אמרינן אפילו בלאורייתא כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק
[כברכות ד"ע א'] ה"נ הכא מדמת ח' מהן אי נימא כר"י לא יהי'
תקנה להאי אמרינן כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בכה"ג:

יבין תפארת ישראל בועז
לפירשתן. כל א' קרבנותיו. דהיינו צ' כבשים זכרים א' לאשם
וא' לעולה. וכבשה אחת נקבה לחטאת. ונתערבו קרבנותיהן
ב' תערובות. דהיינו אשם מפורשים היו. נתערב האשם עם
האשם. והצאח עם חטאת. ועולה עם עולה. ואשם סתומים
היו. נתערבו מב' זכרים של כל א' זכר א' משל זה עם זכר
א' של חבירו לבד. וכ"כ נקבה אחת של זה עם הנקבה של
חבירו. באופן שאין להסתפק בכל א' התערובות שמה אשם או
עולה הוא. אלא שמה של זה או של חבירו הוא: (יו' ר"ל עמ"ג)
מיני תערובות אלו. הקריב מכל תערובות התערובות א' דהיינו אשם א'
מב' חטאות המערובות. כל קרבן לשם מי שהוא שלו. נמלא שהקריב קרבן
שחייב א' מהן לטירתו. רק שאינו יודע מי הוא האחד שהקריב קרבנו:
(צח) דלולוי היו שניהם חיים. היה יכול להקריב גם הנשארים מהתערובות.
כל א' לשם מי שהוא שלו. מדנתערבו רק מין בתינו. אבל מדמת ח' מהן. תו אינו יכול להקריב מנ'
הנשארים רק העולה. דהרי אפילו הוא של המת רשאי הוא להקריבו
[כספ"ד דק"ו]. אבל השתא אינו יכול להקריבו החטאת דשמה של מת הוא.
ולמיתה אול [במזורה כ"א ב']. וגם האשם אינו רשאי להקריבו אולי של המת הוא. ולרשוא אול. דכל
בשחטאת מת צבאשם רועה עד שיזום. ויביא בדמיון עולה [מטוה ד"מ א'].
וחטאות ואשם אחרים אינו יכול להביא. דלולוי כל ג' הקרבנות שהקריבו
בשחטאת בעוד חבירו חי. שלו ה'

לפירשתן. כל א' קרבנותיו. דהיינו צ' כבשים זכרים א' לאשם
וא' לעולה. וכבשה אחת נקבה לחטאת. ונתערבו קרבנותיהן
ב' תערובות. דהיינו אשם מפורשים היו. נתערב האשם עם
האשם. והצאח עם חטאת. ועולה עם עולה. ואשם סתומים
היו. נתערבו מב' זכרים של כל א' זכר א' משל זה עם זכר
א' של חבירו לבד. וכ"כ נקבה אחת של זה עם הנקבה של
חבירו. באופן שאין להסתפק בכל א' התערובות שמה אשם או
עולה הוא. אלא שמה של זה או של חבירו הוא: (יו' ר"ל עמ"ג)
מיני תערובות אלו. הקריב מכל תערובות התערובות א' דהיינו אשם א'
מב' חטאות המערובות. כל קרבן לשם מי שהוא שלו. נמלא שהקריב קרבן
שחייב א' מהן לטירתו. רק שאינו יודע מי הוא האחד שהקריב קרבנו:
(צח) דלולוי היו שניהם חיים. היה יכול להקריב גם הנשארים מהתערובות.
כל א' לשם מי שהוא שלו. מדנתערבו רק מין בתינו. אבל מדמת ח' מהן. תו אינו יכול להקריב מנ'
הנשארים רק העולה. דהרי אפילו הוא של המת רשאי הוא להקריבו
[כספ"ד דק"ו]. אבל השתא אינו יכול להקריבו החטאת דשמה של מת הוא.
ולמיתה אול [במזורה כ"א ב']. וגם האשם אינו רשאי להקריבו אולי של המת הוא. ולרשוא אול. דכל
בשחטאת מת צבאשם רועה עד שיזום. ויביא בדמיון עולה [מטוה ד"מ א'].
וחטאות ואשם אחרים אינו יכול להביא. דלולוי כל ג' הקרבנות שהקריבו
בשחטאת בעוד חבירו חי. שלו ה'

כשמואל לידע טעמו למה כאן מכריע וכאן לא כג"ל: ואל האמת יודע האמת וד"ק: (סליק מסכת נגעים):

במשנה אות [יא] תי"ט ד"ה וכן כל קרבן כו'. ולא ראינו ג"כ מוז הבבא בחבורו של הרמב"ם כל כן פ"י ה"ז משנתנו
כל הקרבנות שהאשה חייבת בעלה מביא על ידיה אם היה עני מביא קרבן עני ואם היה עשיר מביא קרבן עשיר עכ"ל:

ר' עובדיה מברטנורה נגעים כיצד מטהרין פרק יד תוספות יום טוב פה

תוספות חדשים

יג בהר"ב ד"ה יתנוב
טו' משום חולין
בעורה. הר"ב חיל
לשיטתו שכתב כפ"ח
דכריתות אבל חזי כתבתי
שם שמופיע בנ"ח דבוי
חולין בעורה ע"פ וכתום
נדב"ד ע' הקטו זה
והיאך התיירו לו דבוי
חולין בעורה ומילתו משום
תקוני דגברי שאני ע"פ:
(מהרש"ח ז"ל):
יג תו"ש סוף ד"ה
קרב קרבנו טו'.

וגמלא מביא חולין לעזרה. ואינו יכול להתנות בכדבה שאין חטאת בזה נדבה: וכתוב בכסיו לאחר. והוי עני ורלווי להביא קרבן דלות וחטאת העוף בזה על הספק ואין זה משום חולין בעורה. ואם אינו מפקיד נכסיו והביא חטאת העוף. לא טור. דעשר שהביא קרבן עני לא ילא. ומן האשם שמביא ליכא לאקשווי. היכי מני מייתי אשם בספק. דלמלא חולין לעזרה מייטו. דכיון דאשם שזין מתנותיו לשלמים. יכול להביא אשם ולהתנות. אם אינו חייב אשם יהא זה לאשם. ואם לאו שקרב אשם שלי. יהא זה לשלמים.

מה שאינו יכול לעשות כן בחטאת שאין מתנות דמים של חטאת שוות לשלמים. דמתן דמים של חטאת * [וארבע מתנות] למעלה מחוט הסקרא ושלמים * [שתי מתנות] למטה מחוט הסקרא: נשלמה מסכת נגעים

יג וליג שהרמב"ם למד גם כן כמ"ש בכס החוטם כ"ל דמשום תקוני גברא תמיך לו חזיה דכר [יב] רק שהיה מסופק אם תמיד לו למעט באבילות קדשים לא להביא קרבן עני והיתיה כספק כיון שהגמלא לא פירש. גם הוא הלכתא למשיחא (מהר"ל):

הספק בו' עיין בפירושו בנ"ד פרק קמא דכריתו'. ובסוף תנוורה: סליקא לה מסכת נגעים

אליהו רבה

יג אמר להם יתנוב
בכסיו טו'. תנא
בחוסיפא מה עזין
לתקן המערע הנשאר זו
השאלה שאלו אשמי
אלהסדרות א"ר י' וישע
ואמר להם להביא חטאת
במהם אינו יכול שאין
חטאת בנמה בא על ספק
חטאת העוף אינו יכול
בעשיר שהביא קרבן עני
לא ילא הא כיצד יתנוב
נכסיו לאחרים וגמלא עני
וגביא חטאת העוף א"ל
ר' יהושע עכשו שאלתם
דבר חכמה:

תפארת ישראל

הי' וכבר נתעורר החי. וגמלא ששקריבו חטאת האשם והחטאת יבוא חולין לעזרה. וא"כ איך יתעורר חי זה לכנוס למקדש ולגבול קדשים. והוא מסופק אם הקריבו קרבנותיו: (צ"ל לארבעו או קרובו. שבעות בו. דלאחר שיביא זה קרבנו. יחזור ויתן לו נכסיו בנמנה: ק) דהיינו חטאת העוף הבא על הספק. שאחר שהיה דמה בנזבח וירפסו [כסוף תנוורה]. ומדאין למזבח אלף דמה אין זה חשש חולין בעורה מדאורייתא. ואע"פ דכ"פ הוא כחולין בעורה מדרבנן. ומש"פ אינה נאכלת אש"ה כדי לתקוני גברא שריקן להקריבו לכתחלה [ועש"ג נס"ד פ"א דכריתות סימן ל"א]. ואחר שהקריבו לו חטאת זו. מותר לכנוס לעזרה ולגבול קדשים. ואע"פ דעדיין יש להסתפק שמה האשם שהקריבו מהתעוררות בעוד תנוורה חי. הי' האשם שהוא של חזירו וגמלא שזה סחי לא הקריב אשמו עדיין. אין בכך

תוספות רע"ק

משנה יג.
אות [יב] תוס' חדשים
ד"ה וליג דהרמב"ם
רק שהיה מסופק) לא
ידעויה איך שידן ספק
להביא קרבן עני ל"ש
להחיר בקרב אשמו
כיון דאפי' דיעבד לא
יצא דאשמו קובע ובלא
קרב גודאי לית ליה
תקנה אא"כ למעט
באבילות קדשים:

וג יתנוב נכסיו לאחר. ונראה דאפילו ע"מ להחזיר מהני דקוי"ל מתנה ע"מ להחזיר הוי מחנה. ומיור דוקא בכ"ה שאין לו תקנה אחרת אבל מטרע עשיר אם ירצה לכתוב נכסיו לאחר כדי להביא קרבן עני לא שריק ל' דהערמה הוי. ואע"פ דאשכחן בכמה דוכתי דמטרימין כדמאר במ"ס תמורה כיד מטרמין על הככור. ובפ"ק דספחים מטרמין ארס על תנואתו. ובכ"ס מעשר שני מערימין על מעשר שני. כל הני הערמות מקמי דלח חיובא עני' ומערים ללא ליהול אבל לבתר דמתחייב לאו כל כתיבי'. ואפילו מידי דחייבו' מדרבנן לאו כל כתיבי' כדמשמע במ"ס שבת דף קי"ו ודף קל"ט. ובפ' הפועלים דף י' אמר הערמה אהעביד ביה אערימו עליהו. ולפ"ז היה נראה להשכיר בהמתו לנכרי קודם השבת ויפקירנה קודם השבת דאכתי לא חל עלי' שבת מותר לעשות בה הכותי מלאכה בשבת וכ"כ הב"ח. אבל במגן אברהם כתב שיש חולקין עי' סי' רמ"ו. ונראה דמטרע עשיר שכתב נכסיו לאחר חתן ע"י דרעינדז ילא כיון שאין לו תקנה אחרת להביא קרבן חתן משום חולין בעורה:

יביא קרבן עני. פי' הר"ב דחטאת העוף דמספק אין זה משום חולין בעורה ע"כ. והתוס' נדדה דף ע' הוכיחו דיש זה משום חולין בעורה אלא דהכא משום תקוני גברא שרי וע"ש. ומ"ס הר"ב דאשם מיייתי ומתני אידהי הא בננ"ו נדדה סס דלחכמים דפליגי עלי' דר"ש בכל דוכתא לא מהני תנאי שאין מביאין קדשים לבית הפסול. וליכא לאקומו נמי בשקרב אשמו כבר כיון דקוי"ל לעיל מ"ח כר"י דהכל הולך אחר האשם וכשקרב אשמו בעשירות אפילו יתנוב עכשו נכסיו לא מני לחתויי בלנות דאשם קבע כבר לעשירות והלכך ליתא לתקנתא דר' יהושע. ותמוה הכ"מ ותו"ש על הרמב"ם שהעתיקה לדר' יהושע. ובהמת על הרמב"ם אין קושיא ליהוי לעטמי' אויל דס"ל אשם אינו מעכב כלל במטרע במ"ס בהדיא פ"י מהל' נזירות. אלא היא גופא קשיא דא"ל לומר דאשם אינו מעכב דהא תנן במ"ס מי שאין לו בהונות אין לו טהרה עולמית וכבר כתבנו בזה לעיל מ"א ותימה על הב"ח שהניח כאן דברי הרמב"ם בקושיא ובפ"י מהל' נזירות החזיק דברי הרמב"ם דאשם אינו מעכב. וכ"כ הלחם משנה כאן דהרמב"ם לעטמי' דאשם אינו מעכב וגם הוא החזיק שיעתו בזה' נזירות דאשם אינו מעכב וממילא ל"ק דבריו שכתבן. ועל"ד א"ח לומר כלל דאשם אינו מעכב כדפי' לעיל. אלא דבעיקר ק"י מילתא הא דדחי בנמאר תקנתא דר' יהושע דא"ל להביא אשם בתנאי שאין מביאין קדשים לבית הפסול. ז"ע לפ"ד דבכל דוכתא דלמרינן אין מביאין לבית הפסול

היינו בחד ספק כהיה דפ"ח דזבחים באשם שנתערב בשלמים דיש כאן חד ודאי שלמים וכשנפרטו מחמת נותר בזמן האשם פוסלו בהנס. וכן בפ"ח דשביעית מ"ז אין מנשלין פירות שביעית בשמן של תרומה שאם יגע בו עבול יום פוסלו ומפסיד פירות שביעית לזיכא אלא חד ספק שאין יפסל מחמת נותר או ממנע טמא. וכן בפ"ג דמעשר שני מ"ב סוף לוקחין תרומה בכסף מעשר שני מפני שזמנעו לאבילותו דחד ספק הוא שאם ישהנו קודם שיאכלנו טמא יבא לידי פסול. וכן גבי חמשה שנתערבו עורות פסיהם בפסיהם דף פ"ט דלא מלו מיייתו ומתנו ליהויי שלמים שאין מביאין לבית הפסול נמי ליכא אלא חד ספק. דהא ליכא ארבעה דלא מוחייבו בפסא וע"כ הוי שלמים וטמא וטמא לידי נותר שלא יאכלנו בזמן הפסא הרי פוסלו. וכל זה לא שריך במתני' דהכא דליכא תרי ספיקי טמא אותו שקרב כבר הוי' של המת וזה של עכשו על הוי ואשם מעליא הוא ואינו נפסל בהנס אלא כיון. ואם ת"ל דאזוהי שקרב כבר היה של החי וזה של עכשו שלמים הוי טמא יאכלנו ולא יבא לידי נותר כלל. ובכל דוכתא פשיטא לן בתרי ספיקי לא חיישינן ושרינן אפילו בדאורייתא ואמאי חיישינן הכא עסי. וכן קשה בזכריתא דמיייתי עלה דמתני' בגדה דף ע' בספק מטרע דא"ר שמשון מיייתי ומתני' וז"ל חכמים אין מביאין קדשים לבית הפסול. קשה ג"כ כיון דזה ספק מטרע וספק טמא לא יבא לידי נותר ובכל דוכתא בתרי ספיקי לא חיישינן. ואין לומר הא דשרינן בתרי ספיקי היכא דכבר נעשה מעשה ואשכחן בה תרי ספיקי שרינן לה. אבל הכא למיעבד לכתהלה להקריבו בספק לא שרינן וכה"ג כתב במגן אברהם ר"ס ת"ס ד"ס הגעשה בידים אסור. הא נמי ליתא דהא קוי"ל היכא דלא אכפר חטיב כדיעבד וכ"ש הכא דלתקוני גברא דלמרינן במחנות דף ק"ה לתקוני גברא שאני ושרי לכתהלה. וה"ל אמרינן בזבחים דף ע"ז וכן כתבנו בשם התוס' ביהך דהכא דמיייתי עולת העוף דהוי חולין בעורה משום הקוני גברא כמ"ל. וז"ל דבכ"ה לאכפריה מתיאורא טמא יבוא קדשים לבית הפסול עבדי הרהקה אפילו בכמה ספיקי כדך דכתב המגן אברהם דפ"ס הגעשה בידים אסור והיינו למכור חמ"ן לכעניי אסור לפ"ג דליכא תרי ספיקי טמא יאכלנו הכעניי ואם ימכרנו לישראל טמא יאכלנו יבראל קודם הפסא אסור לעשות בידים כלל לאכפריה מתיאורא חיישינן עפי טמא לעשות לכתהלה. אלא שז"ע א"כ למה מביא חטאת העוף ספק דליכא משום ספק חולין בעורה. ואפ"ה שרי משום תקוני גברא כמ"ס התוס' וא"כ הדרא קושיין לדוכתא

מה ית דודי אף נעים. טוב ונטיב לטובים ולרעים. אשר נמר בעדי בכסכת נגעים. וזמנו אשאל עזרה. להאיר עינים בכסכת פרה.

קדשים לבית הספול. וקשה ולא רב ששת ימי מוקי לה למתניחין. והרי בתרומתו לא קי"ל כ"ש. דבאמת רק אשם קובע [כחמי"ס סוף מחוס"ס]. וגם קי"ל דאין מביאין קדשים לבית הספול [כחמי"ס פ"ב דמגינא]. והרי קי"ל להלכה כחמת חשנה [יבמות מ"ג ב']. אע"כ דס"ל דבאמת אגבי אלכסנדרוי' בכל ה' הו' מוספיקים. מדקטו שנתערבו כל ג' הקרבנות. ולא קטו שנתערבו חצותיהן [כדקטו רמב"ם]. אבל מדלח השיב להן ר' יהושע רק תיקון החטאת. ש"מ דס"ל דבאמת אין האשם מעכב. וא"כ כיון דרב ששת בתראה יתיר. וגם פשטות השמנה לא הזכירה כלל מהאשם. ש"מ דהכי קי"ל. אלא דשמאל לזיעתו' דס"ל אשם מעכב. הוכרח לתרץ שכבר קרב אשמו. ר"ל לפע"ד שכבר הקריבו ב' האשמות המעורבות. בין בעוד חזירו חי או אחר שמת. הרי בכ"ג בין כך וכך וודאי כבר הקריבו אשמו של חי. והא דלא הוה נזיל לשנויי שלא הקריב אשמו ויקריבו השתא אחר שיכתוב נכסיו לאחרים ויהי' בני. זה א"ל. מדכבר הקריבו חי מנ' האשמות שנתערבו בעוד חזירו חי. וכשיחזור להביא אשם. יביא השתא חולין בעזרה. ולהביאו בתנאי א"ל. מדס"ל אין מביאין קדשים לפסול. אמנם תמיהי מאד האך אפשר לומר כרביעי הרמב"ם דאשם אינו מעכב. ואמאי והרי ציעין קרא כדכתיב. וכמ"ס לעיל [מ"ט]. והו' וכו' עדיף זה מאילו קטעו לו בהטות דודאי מעכב וכמשה' ט' לעיל דאמרינן דאין לו טהרה עולמית. ומ"ס זה מזה. ואין פנים כלל לומר דרק מתנות שבשמן מעכבין ולא איתו שדס. דמ"ס. ו"ל דדוקא כשיביא אשם ואז מתן בהטות מעכב. אבל כשא"ל לו להביא אשמו אין מתן בהטות מעכב כפרתו. והרי אשכחן דכוותי' בהטות הראש [כמ"ס יטעו מנח"ס י']. וכ"כ מליטו [פסחים י"ט ב'] דהקטרת אימורין מעכבין הטהיט מלאכול חזה ושוק. ואע"כ כשאזד האימורין מותרין לחלבן. ה"ל. ולהר"ם והר"ב אשם נמי מעכב כפרה [כמרינן כ"א א'] וא"פ"ס יש לו תקנה להשיב שיביא כבש זכר לאשם בתנאי אשם כבר הקריבו אשמו בעוד חזירו חי יחי' זה שלמים. ממש דשניהן דהיינו אשם ושלמים מתן דמו שום. ב' שן ד'. ולמטה מתוך הסקרא. ואע"כ דע"כ"פ אשם נאכל רק לזכרי כהונה. ורק ליום ולילה. אבל שלמים נאכלים גם לבעלים. ולב' ימים ולילה א'. וא"כ שמה זה הכבש שביא שלמים הוא. ומדמסופק שמה אשם הוא. אסור לישראל לאכול ממנו. וגם הכהן אסור לאכול יותר מיום ולילה. וגמלא שמועט באוכלו וצמח אכילתו. שאינו רשאי [פסחים ע"ב ב']. אש"ס כיון שביעבר אשם הקריבו כך. סקרבן כשר. לפיכך משום תקוני גברא. הו"ל כשעת הדחק דכדעבר דמי [גטות י"ד י"א סק"ג]. וכ"כ אמרינן אפילו בדא' כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק [גטות ד"א א']. וכ"ש הכא דאיכא נמי תקוני גברא דמ"ס שרינן נמי שיקריב חטאת עוף ולהביאו לבית הספול לגמרי. כך ג"ל שיקטע דעת הר"ם והר"ב. וא"ה ה"א אשם שפיר יכול להביאו בתנאי וכדלמרינן. אבל האך יעשה עם לוב השמן שג"כ מתתתו מעכבין. י"ל דכבר הקשה בש"ס בדוגמת זה [גמחים דפ"ו ב'] בספק מלורע שהוא ספק גזיר טמא. ותירץ שם דגם הלוב שמן מייחי בתנאי. שאשם שלמים הוא יחי' לוב זה נדבה. ומה שיש עוד לגמגם גם צוה מהקמילה של השמן שריך בנדבה. ומסוואת שריך שיעשה מסלוג של מלורע. ע"ש שמתרץ הש"ס שם הכל על נכון. א"נ ג"ל דהכא ב' מלורעים ח"ל לדחוקי בכל הגן תירולים דמתרץ הש"ס החס. דהרי כבר חוקמיה לה שכבר הקריבו אשם וחטאת ועולה בתנאי בעוד חזירו חי. וא"כ ע"כ כשהקריבו האשם הראשון בתנאי שהיה לשם מי שהוא. נתט מדמו מתן בהטות. אבל הלוב שמן לא היו יכולין כל א' להביאו חי עדיין. דשתא אין האשם שלו ויביא חולין בעזרה. אלא מדקיי"ל מביא אדם אשמו איום. וליגו אפילו אחר 4 ימים [פסחים מ"ד ב']. להכי היו שניהן סומכין לכשיקריבו האשם האחר מהתערובות. וביאו אח"כ כל א' הלוב שמן. וגמלא שאשם ביני וביני מת חזירו. יכול זה החי שפיר אחר שיקריב השתא אשמו. להביאו גם לוגו בלי שום תנאי כלל. אמנם לרש"י שמהאנו לעיל שפי' דהקריבו קרבט של א' מן. דהיינו שרק חטאת הקריבו מהתערובת בעוד

חזירו חי. ע"כ ל"ל בלוג שיביא החי השתא. שיביאו בתנאי ובכל הנהו שנויי דחיקא דמתרץ הש"ס בסוגיא דזבחים ובמ"ל. אמנם הגם כי עד הנה עזרנו ד' ללוק כל ערעור בין חי יומא כהרמב"ם דאשם אינו מעכב. ובין חי יומא כהר"ם והר"ב דאשם מעכב. ושיביאו החי השתא בתנאי. אש"ס לפי עני בדעת כמותי עדיין יש דוחק קלח צפירות הר"ם. דהרי מדקטס תנא שנתערבו קרבנותיהן. וודאי משמע שנתערבו להב' מלורעים כל מין ומין מקרבנותיהן. ומדעמיתו האלכסנדרוי' שאלתן בראשון כזה. וודאי שהספקו גם בהספק אשם שחייב החי. והאך לא השיב להן ר' יהושע מן יעשו לתקנת האשם. ובשלמא לרמב"ם דס"ל דלר' יהושע אין האשם מעכב. וא"ל החי להביאו. שפיר י"ל דלחיי שחק ר' יהושע מיינ' מדבאמת ח"ל לתיקון מדאינו מעכב. אלא חי יומא דגם אשם לריך תיקון. ושיביאו בתנאי. מ"ט שחק ר' יהושע ולא הודיעם מה יעשו לתיקון חובו. ור"ע. ולבאורה קשה בין לרמב"ם ה"ל ובין להר"ם והר"ב. מה לנו לבקש כל כך הרבה תחבולות כדי לתקן את החי. הרי כבר דרך כבושה לפנינו לתקן את החי כמשלל ביתא מחלצה. דהו"ל להחי למתשל על סקרבנות שהביא מקודם בעוד חזירו חי וגמלא שיחי' זה החי השתא כשאר מלורע המתסגר שעומד על פרקו להביא קרבנותיו מחדש בלי שום פקדוק כלל. ובשלמא לתוס' [יבמות ד"ג ב' ד"ה ארנע] דכל קרבן כשכבר נזרק דמו חו"ל מצי למתשל עליו שפיר. אלא להר"ן [גמחים ד"א א']. דס"ל דגם לאחר שזרק דם הקדשים מצי למתשל עלה. והא דחייבה תורה קרבן בשחטו חו"ל היינו בלא רצו הבעלים למתשל עלה. ח"כ כח דלילה"ק לריבוי הרי חי מתשל אחר זריקת הדם. הו"ל חולין בעזרה למפרע. ד"ל דכיון דכי מתשל כבר הוא לפנים. חולין ממילא חוין. ובכונן זה אין כחן משום חולין בעזרה. ובדוגמת זה תירץ הש"ס [מנחות דמ"א א'] בצודה ב' חלות יתירות של כבשי עזרת. מדהדן כבר בפנים אין צום משום חולין בעזרה. דחולין ממילא חוין. וגם חילה"ק להר"ן. אש כדבריו. ס' משאות חמות היכי משכח"ל. נתשל עליו. ד"ל נמי צוה כחי' להר"ן לשחטו חוץ שאין הבעלים רולין למתשל. או שמת המקדיש או שאינו כחן. אבל ק' לדבריו מהכא. שצ"כ שהמקדיש חי. והוא כחן. שהרי יכתוב נכסיו לאחר בהערמה. ויביא קרבן עני. והרי גם בהאשם יש כמה ערעורים. או שלא יביאו כלל. או שיביא ארוח ואת הלוב בתנאי ובדוחק. ולמה לן כל הק להשם בחורין וסדקין תקון להחי גברא. עפי הו"ל דנתשל על בעקרבנות שהביאו כבר. וגמלא שיחי' יכול שפיר להביא קרבנותיו בלי שום ערעור ועיכוב כלל. ואע"כ דגם בתרומה אמרינן [גמחים י"ט א'] דלאו מליה לאתשולי עלה. וכ"ש בקדשים דחמירי עכבר נזרק דמו. עכ"פ הו"ל דמשום תקוני גברא שיחי' מותר לכתום למקדש ולאכול קדשים. הא עדיף עפי משנתיר לו הערמה ושיביא חטאת עוף שג"כ אסור לכתולה להביא להי' לפסול. ואח"ל דהא דלהר"ן שרי למתשל אף לאחר זריקה. היינו קודם שאלכו הכהנים הבשר. דאף שכבר זרקו הדם. לא הוה כזקק דם חולין במזבח. דרואין הדם כאילו הוא מים [פסחים ע"ב ב']. אבל כשכבר אכלו הכהנים הבשר. אינו רשאי להתשיל ולהביא הכהנים לידו עזירה אכילת חולין ששחטו בעזרה דאסור [פסחים פנחות ד"ב ב' ד"ה ובי]. ליתא. דבפירוש אמרינן [גמחים פ"ו מ"ז] דמותר להכניס ולאכול חולין בעזרה. ואע"כ דמרש"י [מנחות כ"ג א' ד"ה יאנו]. משמע דאפילו להכניס ולאכול בעזרה כדי לאכול מיד אח"כ קדשים על השזע אסור. וא"כ על לרחק הא דשרינן בצבחים ה"ל. היינו רק בשיאכלו פטלים שבלין. אבל שיאכלן בעין בעזרה אסור. והרי רמל"ת [פסחים מ"טו] מורה כ"ד [ס] החלות שחולין בעזרה אסור מדאורייתא. ואש כן כשישול עלה מביא הכהנים לחיסור לאורייתא. ואח"ל דרק הקרבנות חולין בעזרה אסור מדאורייתא. אבל אכילתן בעזרה מותר מה"ס. מדע דל"כ היכי מותר להביא תבלין חולין לשם. ליתא דהא תיבה לילפותא דילוף הש"ס בקידושין [ד"י ב'] מה שלי בשלך אסור אף שלך בשלי אסור י"ל שפיר דלקרבה קאי. אבל למסקנת הש"ס החס מקרא וצבת יאכלת ברימוק מקום אשה וכול. ולא בקירוב מקום.

ח"כ

